

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
ในจังหวัดปัตตานี

**Guardians' Participation in Education Provision of
Islamic Private Schools in Pattani**

มุฮัมหมัดนาซีริน โต๊ะลู

Muhammadnasirin Tohlu

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree of
Master of Education in Islamic Educational Administration and Management**

Prince of Songkla University

2558

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ชื่อวิทยานิพนธ์ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา
อิสลามในจังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะกู
สาขาวิชา การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

คณะกรรมการสอบ

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อะห์มัด ยี่สุนทรง)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต)

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร.อับลุฮากัม เฮ็งปียา)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการ
จัดการการศึกษาอิสลาม

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระพล ศรีชนะ)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้เป็นผลมาจากการศึกษาวิจัยของนักศึกษาเอง และได้แสดงความขอบคุณ
บุคคลที่มีส่วนช่วยเหลือแล้ว

ลงชื่อ .....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง)

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

ลงชื่อ .....

(นายสมหัตตนาชีริน โต๊ะลู)

นักศึกษา

ข้าพเจ้าขอรับรองว่า ผลงานวิจัยนี้ไม่เคยเป็นส่วนหนึ่งในการอนุมัติปริญญาในระดับใดมาก่อน และ
ไม่ได้ถูกใช้ในการยื่นขออนุมัติปริญญาในขณะนี้

ลงชื่อ .....

(นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะกู)

นักศึกษา

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ชื่อวิทยานิพนธ์	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี
ผู้เขียน	นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะดู
สาขาวิชา	การบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม
ปีการศึกษา	2557

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์คือ 1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี 2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง 3. เพื่อประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของปีการศึกษา 2557 จำนวน 300 คน จากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำนวน 56 โรงเรียน โดยได้ดำเนินการสุ่มกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีการสุ่มแบบง่าย เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และค่า F

ผลการวิจัยพบว่า

1) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมี พบว่า ค่าเฉลี่ยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในภาพรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน อยู่ในระดับมาก ยกเว้นด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ พบว่า ไม่แตกต่างกัน

3) ผลการประมวลข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน ด้านอาสาสมัครของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการณ์เปลี่ยนแปลงของลูก ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เชื่อมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Thesis Title	Guardians' Participation in Education Provisions of Islamic Private Schools in Pattani
Author	Mr.Muhammadnasirin Tohlu
Major Program	Islamic Education Administration Management
Academic Year	2014

ABSTRACT

The purposes of this research are: 1) to study guardians' level of participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani, 2) to compare guardians' level of participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani based on gender, age, level of education, occupation and income of guardians and 3) to analyze opinions and suggestions in regard to guardians' participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani. The samples were 300 guardians of grade 6 high school students (academic year 2014) of 56 Islamic private schools in Pattani. Questionnaires and interview technique were used to collect data and the statistic technique employed to analyze the collected data were percentage, mean, standard deviation, T-test and F-test.

Results of the Study:

1. Overall average mean of guardians' level of participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani was found to be high. With regard to mean of each dimensions of guardians' level of participation, namely, joint decision making between schools and guardians, learning at learning, parenting, collaboration between schools and communities were also found to be high, with the exception of dimension of voluntary guardians which was found to be very high.

2. The results of comparison of guardians' participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani based on gender, age, level of education, occupation and income of guardians showed that their participation was not different.

3. The results of analysis on guardians' opinions and suggestions in regard to their participation in education provisions of Islamic private schools in Pattani revealed that on the dimension of parenting, it was suggested to strengthen work management system and to build unity among guardians and school personnel. On the dimension of voluntary guardians, it was suggested that the guardians should observe changes that occurred on their children, while on the dimension of learning at home, it was suggested that all responsible parties have to mutually take care of their children' learning at home and to avoid letting any party to be solely responsible on this matter. On the dimension of joint decision making between schools and guardians, it was suggested to have a data record, conduct observation and interview, visit students' houses, study the data, ask guardians and relevant persons in order to learn about problems. On the dimension of collaboration between schools and communities, it was suggested to build a conscious mind in students to love their hometown and community.

عنوان البحث مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني
 الباحث محمد ناصيرين تؤولو
 القسم الإدارة والتنفيذ للدراسات الإسلامية
 العام الجامعي 1435 هـ / 2014 م

الملخص

يهدف هذا البحث إلى : (1) التعرف على مدى مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني. (2) المقارنة لمستوى مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني موزعة على حسب الجنس، العمر، المستوى العلمي، المهنة، والدخل لأولياء الأمور. (3) جمع الآراء والمقترحات عن مشاركة أولياء الأمور للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني، وتم أخذ العينة عن طريق عشوائيا من أولياء الأمور للطلبة الذين يدرسون في السنة الأخيرة (م 6) بعدد 56 مدرسة للسنة الدراسية 2014م، وعددهم 300 فردا، وتم جمع البيانات من خلال الاستبانة والمقابلات الشخصية، ثم القيام بتحليل البيانات ووصفها من خلال النسب المئوية، والمتوسطات الحسابية (II)، والانحراف المعياري (O)، واختبار (t)، و(F).

ومن أبرز النتائج ما يلي:

1) مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني بصورتها العامة في المستوى العالي، وفي صورتها المفصلة توصلت إلى أن اتخاذ القرارات المشتركة بين أولياء الأمور والمدارس، والدعم من الأولياء، وتربية الأولاد لدى الأولياء، وجانب التعاون بين المدرسة والمجتمع جميعها في المستوى العالي؛ غير أن الجانب التطوعي من قبل أولياء الأمور في نسبته العامة أعلى من غيرها.

2) نتيجة مقارنة مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني موزعة على حسب الجنس، العمر، المستوى العلمي، المهنة، والدخل لأولياء الأمور توصلت إلى أنها لا تختلف بين المدارس وأولياء الأمور.

3) نتائج مجموع المقترحات عن مشاركة أولياء الأمور في الإدارة التربوية للمدارس الأهلية الإسلامية في محافظة فطاني توصلت إلى أن الجانب التربوي بصفتهم أولياء الأمور قد اقترحوا بأن يربط العلاقات بين أولياء الأمور ومنسوبي المدرسة علاقة قوية و متماسكة وفتح مجال للعمل المشترك بينهم وبين منسوبي المدرسة، وأما الجانب التطوعي ينبغي لأولياء الأمور مراقبة تصرفات الأبناء وسلوكهم وأما الجانب التربوي ينبغي على كل من لديهم مسؤولية التربية أن يتحملوا الأعباء ولا يتركوا للطرف الآخر التحمل دون سواه، وأما الجانب اتخاذ القرار المشترك بين المدرسة وأولياء الأمور ينبغي أن يكون لكل طالب ملف خاص له يجمع بين طياته البيانات المتعلقة عنه، والمراقبة ومقابلة الأولياء عن ابنه، فضلا عن زيارتهم في بيتهم للتعرف على المشاكل التي تعرقل الدراسة، وأما جانب التعاون المشترك بين المدرسة والمجتمع ينبغي للمدرسة أن تغرس في نفوس الطلبة حب القرية والمجتمع المحيط بهم.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

กิตติกรรมประกาศ

อัลฮัมดุลิลลาฮฺ ด้วยความช่วยเหลือและความโปรดปรานจากเอกองค์อัลลอฮฺ ﷻ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอุเซ็ง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้ให้คำแนะนำให้ความช่วยเหลือ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่อง และติดตามความก้าวหน้าในการดำเนินการจัดทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ รองศาสตราจารย์ดลมนรรัตน์ บากา รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต ดร.อับดุลเลาะ ยีเลาะและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง ผู้เชี่ยวชาญ ในการตรวจสอบเครื่องมือวิจัย ที่ได้ให้แนวคิดและคำแนะนำในการสร้างเครื่องมือในการทำวิจัย

ขอขอบคุณ บรรดาคณาจารย์และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่าน ที่ได้ให้เกียรติมาเป็น กรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำ ดิชม และตรวจทานแก้ไขเพิ่มเติม จนทำให้ วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีความสมบูรณ์

ขอขอบคุณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ที่มอบทุนอุดหนุน การวิจัย ขอขอบคุณบรรดาคณาจารย์วิทยาลัยอิสลามศึกษา รวมทั้งเจ้าหน้าที่บัณฑิตศึกษาที่ได้อำนวยความสะดวกและให้การช่วยเหลือในการติดต่อประสานงานเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณ ผู้บริหาร และครูผู้สอน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัด ปัตตานีและผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้เสียสละเวลาในการช่วยจัดเก็บและให้ข้อมูลในการจัดทำ วิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี รวมถึงสำนักงานเอกชนจังหวัดปัตตานีและผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 รวมถึงนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ที่ให้โอกาสในการศึกษา ขอขอบคุณบิดา มารดาทั้งสองที่ให้การอบรมเลี้ยงดู ตั้งแต่เด็กจนเป็นผู้ใหญ่ ภรรยาและลูก รวมทั้งญาติ พี่น้อง และเพื่อนๆ ที่คอยให้กำลังใจมาโดย ตลอด

สุดท้าย ผู้วิจัยขอพรจากเอกองค์อัลลอฮฺ ﷻ ได้โปรดประทาน ความรัก ความเมตตา ความสุข ความเจริญและความปลอดภัย แก่บุคคลดังกล่าวด้วยเทอญ และขออุทิศ ผลงานด้านวิชาการครั้งนี้ แด่พี่น้อง ผู้บริหาร และครูผู้สอนทุกท่าน ผู้ซึ่งต้องการนำหลักคำสอนของ ศาสนาอิสลามมาเป็นแนวปฏิบัติในวิถีชีวิตประจำวัน เพื่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคมใน โอกาสต่อไป อามีนยาร็อบบ์อลอะละมิน

มุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อ.....	(5)
ABSTRACT.....	(7)
المخلص.....	(9)
กิตติกรรมประกาศ.....	(11)
สารบัญ.....	(12)
การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ-ไทย.....	(16)
การปริวรรตพยัญชนะอาหรับ- อังกฤษ.....	(18)
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	7
1.3 สมมติฐานของการวิจัย.....	7
1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย.....	7
1.5 ขอบเขตของการวิจัย.....	8
1.6 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	9
1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น.....	10
1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
2.1 ความเป็นมาของของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม.....	14
2.2 หลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน.....	19
2.3 แนวคิดการมีส่วนร่วม.....	22
2.3.1 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม.....	22
2.3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม.....	24
2.3.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม.....	26
2.3.4 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม.....	27

สารบัญ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
2.3.5 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม.....	31
2.4 ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา.....	39
2.4.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง.....	40
2.4.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง.....	55
2.4.3 ด้านการเรียนรู้บ้าน.....	59
2.4.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง.....	65
2.4.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	70
2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	75
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	79
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	81
3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	82
3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	84
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	84
3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
4 ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล.....	86
5 สรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	115
สรุปผลของกาวิจัย.....	115
อภิปรายผล.....	119
ข้อเสนอแนะ.....	122

สารบัญญัตินี้

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	10
ตารางที่ 2 สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย.....	23
ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.....	80
ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของสถานภาพผู้ปกครอง.....	87
ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน.....	89
ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.....	90
ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการอาสาสมัคร โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ.....	91
ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการเรียนรู้ที่บ้าน โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ.....	93
ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ.....	94
ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ.....	95
ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.....	97

สารบัญญัตินำ (ต่อ)

เรื่อง	หน้า
ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีโดยจำแนกตามอายุ.....	98
ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตามอาชีพ.....	99
ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตามรายได้ต่อเดือน.....	100
ตารางที่ 15 ปัญหาและอุปสรรค ของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี.....	101
ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง.....	102
ตารางที่ 17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง.....	103
ตารางที่ 18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการเรียนรู้ที่บ้าน.....	104
ตารางที่ 19 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง.....	105
ตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน.....	106

ตารางการปรัวรรตอักษร

อาหรับ – ไทย วิทยาลัยอิสลามศึกษา 2535

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ا	อลีฟ	อ
ب	บอ	บ
ع	อัมชะฮฺ	อ. (อ์ในกรณีเป็นตัวสะกด สุดท้าย)
ت	ตอ	ต
ث	ษอ	ษ
ج	ญีม	ญ (จญ์ ในกรณีเป็นตัวสะกด)
ح	หออ	ห (ยกเว้น มอฮัมมัด รอฮีม เตอ ฮีด)
خ	คอ	ค
د	ดอล	ด
ذ	ษาล	ษ
ر	รอ	ร
ز	ซาล	ซ
س	ซีน	ส (ยกเว้น มุซา อีซา)
ش	ชีน	ช
ص	ศอด	ศ
ض	ฎอด	ฎ
ط	ฏอ	ฏ
ظ	ซอ	ซ
ع	อัยนุ	อ
غ	ฆอัยนุ	ฆ
ف	ฟา	ฟ

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะไทย
ق	กอฟ	ก
ك	กาฟ	ก
ل	ลาม	ล
م	มีม	ม
ن	นูน	น
ه	ฮาอู	ฮ (ในกรณีเป็นตัวสะกดใช้ ฮ)
و	วาอ	ว
ي	ยาอ์	ย
(الفتحة)		- (ในกรณีมีตัวสะกด เช่น มัรวาน อาคัม ฯ) ะ, -อะ (ฮ์ ในกรณีมีตัวสะกด) ละสระในบางกรณี เช่น อลีนี ฯ)
الكسرة		-
(الضمة)		-
(الفتحة الممدودة)		า (อ ในกรณีมีตัวสะกด เช่น อัลฟา รอบ ฯ)
الكسرة الممدودة		-
(الضمة الممدودة)		-
ال-الشمسية		ฮ์-ตามด้วยพยัญชนะตัวแรกของคำต่อไป เช่น ฮัดดีนฮ์ฎูฎีน ฯ
ال-القمرية		ฮัล ตามด้วยคำต่อไปโดยไม่ต้องเว้นวรรค เช่น คัมกีร์ฮัลกูรฮันฮัลเลาะฮ์ฮัลอิสลาม ฯ

ตารางการปริวรรตอักษรอาหรับ – อังกฤษ

หอสมุดรัฐสภา สหรัฐอเมริกา

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
ا	อลีฟ	A
ب	บอ์	B
ع	ฮัมชะฮฺ	a, I, u
ت	ตอ์	T
ث	ษอ์	Th
ج	จีม	J
ح	หออ์	Z
خ	คอ์	Kh
د	ดาล	D
ذ	ษาล	Dh
ر	รอ์	R
ز	ซาล	Z
س	ซีน	S
ش	ชีน	Sh
ص	ศอด	S
ض	ฎอด	D
ط	ฏอ์	T
ظ	ซอ์	Z
ع	ฮัยนุ	'a, 'I, 'u

พยัญชนะอาหรับ	คำอ่าน	พยัญชนะอังกฤษ
غ	ฆอฆนุ	Gh
ف	ฟาอ์	F
ق	กอฟ	Q
ك	กาฟ	K
ل	ลาม	L
م	มีม	M
ن	นูน	N
ه	ฮาอู	H
و	วาอู	W
ي	ยาอ์	Y

Prince of Songkhro University
Pattani Campus

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษานั้นมีความเกี่ยวข้องกับหลายองค์ประกอบเพราะจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น คือการพัฒนาคนให้มีคุณภาพดังนั้นผู้ปกครองจึงต้องเห็นความสำคัญของโรงเรียนเป็นอย่างยิ่งโดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมของโรงเรียนในการพัฒนาบุตรหลาน

ท่ามกลางความรู้สึกดี ๆ ที่หลายที่อัลลอฮ์ ﷻ ให้เกิดขึ้นในหัวใจของพ่อแม่ นั่นก็คือ ความเมตตาบุตร ความเห็นอกเห็นใจต่อบุตร และความกรุณาที่มีต่อพวกเขาความรู้สึกเหล่านี้ นั้นมีผลอย่างยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูบุตรและสร้างเสริมบุคลิกภาพให้กับบุตรถือเป็นสัญชาตญาณที่เป็นที่รู้กันดีว่า หัวใจของพ่อแม่ นั้นถูกกำหนดให้รักลูก และเต็มไปด้วยความรู้สึกในด้านจิตใจของพ่อแม่ นั้นมีความปรารถนาในการที่จะปกป้อง เมตตา เห็นใจ และเอาใจใส่ดูแลบุตรถ้าไม่มีสิ่งเหล่านี้ เผ่าพันธุ์ของมนุษย์ต้องสูญพันธุ์และพ่อแม่ก็จะไม่มีความอดทนพอที่จะเลี้ยงดู อุปการะ อบรม เอาใจใส่ดูแลและคอยหาสิ่งที่เป็นประโยชน์ให้กับบุตร

المَالُ وَالْبُنُونَ زِينَةُ الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَالْبَاقِيَاتُ الصَّالِحَاتُ

خَيْرٌ عِنْدَ رَبِّكَ ثَوَابًا وَخَيْرٌ أَمَلًا ﴿٤٦﴾

(สุเราะฮ์อัล - กะฮฟู 18/46)

ทรัพย์สมบัติและลูกหลานคือ เครื่องประดับแห่งการดำรงชีวิตในโลกนี้ และความดีทั้งหลายที่จริงนั้น เป็นการตอบแทนที่ดียิ่ง ณ ที่พระเจ้าของเจ้า และเป็นความหวังที่ดียิ่ง

(สุเราะฮ์อัล - กะฮฟู 18/46)

อัล-กุรอานได้อธิบายความรู้สึกเหล่านี้ของพ่อแม่ซึ่งบางครั้งให้ความรู้สึก เหมือนกับว่าบุตรกลายเป็นเครื่องประดับในชีวิต “ทรัพย์สินสมบัติและลูกหลาน คือเครื่องประดับแห่ง การดำรงชีวิตในโลกนี้” สูเราะฮ์อัล - กะฮฟู :46 และในบางอายะฮ์ถือว่าบุตรนั้นเป็นสิ่งที่มีความสำคัญ จะขอบคุณ อัลลอฮ์ ผู้ทรงให้ “และเราได้ให้พวกเจ้ามีทรัพย์สินและบุตรหลาน และเราได้ให้พวกเจ้า มีสิ่งพลมากมาย” สูเราะฮ์อัล - อิศรอฮ์ : 6 และบุตรนั้นทำให้พ่อแม่มีความเย็นตาเย็นใจ ถ้าเขาเป็น คนที่มีความบริสุทธิ์

وَالَّذِينَ يَقُولُونَ رَبَّنَا هَبْ لَنَا مِنْ أَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا

قُرَّةَ أَعْيُنٍ وَاجْعَلْنَا لِلْمُتَّقِينَ إِمَامًا ﴿٧٤﴾

(สูเราะฮ์อัล - ฟุรกอน 25/74)

และบรรดาผู้ที่กล่าวว่า โอ้พระผู้อภิบาลของเราขอพระองค์โปรด

ประทานแก่เราซึ่งคู่ครองของเราและลูกหลานของเราให้เป็นที่รื่นรมย์

แก่สายตาของเรา และทรงทำให้เราเป็นแบบอย่างแก่บรรดาผู้ยำเกรง

(สูเราะฮ์อัล - ฟุรกอน 25/74)

อิสลามคือศาสนาของอัลลอฮ์ที่อยู่บนพื้นฐานของความรู้และทางนำของพระองค์ โองการแรกของอัลกุรอานที่อัลลอฮ์ประทานมายังท่านนบีมุฮัมมัด ﷺ ก็ให้ความสำคัญกับ กระบวนการเรียนรู้ ดังที่อัลลอฮ์ ﷻ ได้ตรัสในอัลกุรอานไว้ว่า

اقْرَأْ بِاسْمِ رَبِّكَ الَّذِي خَلَقَ ﴿١﴾ خَلَقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَلَقٍ ﴿٢﴾ اقْرَأْ وَرَبُّكَ الْأَكْرَمُ ﴿٣﴾

الَّذِي عَلَّمَ بِالْقَلَمِ ﴿٤﴾ عَلَّمَ الْإِنْسَانَ مَا لَمْ يَعْلَمْ ﴿٥﴾

(อัลอะลัก 96/1-5)

จงอ่านด้วยพระนามของพระผู้อภิบาลของเจ้า ผู้ทรงสร้าง * ทรง
สร้างมนุษย์จากก้อนเลือด * จงอ่านเถิดและพระเจ้าของเจ้านั้นผู้
ทรงกรุณายิ่ง * ผู้ทรงสอนการใช้ปากกา * ผู้ทรงสอนมนุษย์ในสิ่งที่เขาไม่รู้

(อัลอะลัก 96/1-5)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตราที่ 22 กำหนดว่าการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 13) สิ่งสำคัญในการจัดการศึกษาตามแนวพระราชบัญญัตินี้คือผู้เรียนต้องได้รับการสนับสนุนทั้งจากโรงเรียนบ้านและสังคมพร้อมกันไปอย่างต่อเนื่องโรงเรียนต้องสื่อความเข้าใจให้กับพ่อแม่ผู้ปกครองชุมชนและสังคมไทยได้ทราบว่าการเรียนรู้สามารถเกิดขึ้นได้ทุกที่และตลอดเวลาการเรียนรู้จากบ้านและโรงเรียนจะสร้างพลังการเรียนรู้ทั้งทางด้านปัญญาและอารมณ์ควบคู่กันไปดังนั้นทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับผู้เรียนต้องร่วมมือกันเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้ให้เกิดแก่ผู้เรียนชุมชนและผู้ปกครองเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองและชุมชนในการจัดและพัฒนาการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : คำนำ) นั่นคือทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมในการพัฒนาผู้เรียนโรงเรียนต้องมีบทบาทต่อชุมชนด้วยการดึงชุมชนเข้าสู่โรงเรียนเพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาพร้อมทั้งสนับสนุนทรัพยากรในการจัดการศึกษาผู้ปกครองต้องมีส่วนร่วมในการรับรู้การจัดการศึกษาของโรงเรียนด้วยการคอยกำกับดูแลการศึกษาของบุตรหลานติดตามความก้าวหน้าและสนับสนุนการเรียนของเด็กผู้ปกครองเป็นกำลังสำคัญของการร่วมมือกับโรงเรียนซึ่งช่วยให้การปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้เกิดผลอย่างจริงจังและรวดเร็วเป็นไปในแนวทางที่เหมาะสมเพราะสังคมปัจจุบันต้องการเด็กยุคใหม่ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้มีคุณสมบัติที่ดีในการเป็นสมาชิกใหม่ของสังคม (กัมภณท์ จุนโท, 2543 : 35-37)

การอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาเป็นพื้นฐานสำคัญของกระบวนการการพัฒนาชีวิตการจัดการศึกษาสำหรับบุตรหลานต้องคำนึงถึงพัฒนาการในแต่ละขั้นเป็นสำคัญเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน ซึ่งเป็นช่วงที่สำคัญที่สุดของการพัฒนาเรียกว่าช่วงพลังแห่งการ

เจริญเติบโตงอกงามของชีวิต (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2538 : 223) ดังที่นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความสำคัญของการเรียนรู้ของผู้เรียนเช่นจางจาครูสโซ (Jean Jacques Rousseau) เชื่อว่าเด็กเป็นสิ่งบริสุทธิ์โดยธรรมชาติมีการเรียนรู้ที่ต่างจากผู้ใหญ่เด็กสามารถนำตนให้ประสบความสำเร็จตามศักยภาพของตนได้เป็นอย่างดีและมีคุณธรรมโดยธรรมชาติถ้าผู้ใหญ่สร้างเสริมสิ่งแวดล้อมการเรียนรู้ที่ดีและมีความสุขให้แก่เด็ก (กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 22) บิดามารดาและผู้ปกครองของนักเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการศึกษาของบุตรหลานของตนเพราะเด็กๆเติบโตขึ้นจากบ้านและครอบครัวที่ให้การอบรมเลี้ยงดูเกือบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการดำรงชีวิตประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากบ้านจะเป็นพื้นฐานสำคัญของการเรียนในโรงเรียนเป็นปัจจัยสำคัญในความสำเร็จในการเรียนและความก้าวหน้าในชีวิตการทำงานของเด็ก (วิรัตน์ ไวยกุล และบรรเทา อุทัยทัศน์, 2541 : 1 - 2)

การจัดกิจกรรมเพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและโรงเรียนนั้นทั้งกิจกรรมที่ผู้ปกครองลงมือปฏิบัติเองจนถึงเป็นเพียงผู้รับข้อมูลข่าวสารวิธีการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับทางโรงเรียนเช่นกิจกรรมโรงเรียนได้แก่ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อแนะนำโรงเรียนกิจกรรมการฝึกอบรมกิจกรรมการแสดงของนักเรียนกิจกรรมสานสัมพันธ์ได้แก่การประชุมปรึกษาการเยี่ยมบ้านกิจกรรมสื่อสารสนเทศได้แก่โทรศัพท์จดหมายข่าว แผ่นพับข้อมูล โรงเรียนกิจกรรมการศึกษากิจกรรมการบริการและกิจกรรมการตัดสินใจในการวางนโยบายโรงเรียนร่วมกับทางโรงเรียนแต่ละกิจกรรมคือการสนับสนุนการเรียนรู้จากโรงเรียนสู่บ้านและจากบ้านสู่โรงเรียนผู้ปกครองจึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาและส่งเสริมเด็กในทุกๆด้านถึงแม้เด็กจะมาอยู่ในโรงเรียนแล้วก็ตามความรักความเอาใจใส่สนใจซักถามเกี่ยวกับกิจกรรมที่เด็กทำที่โรงเรียนหรือการทำกิจกรรมต่างๆร่วมกับลูกมีส่วนร่วมในงานหรือกิจกรรมที่ครูหรือทางโรงเรียนมอบหมายให้ทำที่บ้านจะทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีภายในครอบครัวที่จะนำไปสู่การพัฒนาเด็กในด้านอื่นๆด้วย เพราะผู้ปกครองและครูเปรียบเสมือนหุ้นส่วนในการดูแลสร้างเสริมและพัฒนาเด็กที่บ้านและโรงเรียนคือแหล่งทรัพยากรของเด็กที่จะต้องปฏิบัติสัมพันธ์กันโดยใช้ครอบครัวเป็นหลักใน

การช่วยจัดการพฤติกรรมกรรมการสร้างสรรค์และการเรียนรู้ที่ดีสำหรับเด็กให้เหมาะสมกับที่บ้านและที่โรงเรียน(กุลยา ตันติผลาชีวะ, 2542 : 63)

การจัดการศึกษาในอิสลามจึงต้องเริ่มต้นด้วยการเรียนรู้อัลกุรอานเพื่อใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตของคนในชาติ เพราะการศึกษาในอิสลามเป็นการสร้างคนให้มีความสมบูรณ์และมีความสำเร็จตามความประสงค์ของอัลลอฮ์ ﷻ โดยให้ทุกคนสามารถปฏิบัติตนเพื่อทำหน้าที่เป็นตัวแทน (เคาะลีฟะห์) ของอัลลอฮ์การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการสร้างความองอาจและความเจริญให้แก่มนุษย์เพื่อให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ในทุกๆ ด้าน ทั้งร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาอัลกุรอานจึงเปรียบเสมือนธรรมนูญแห่งมนุษยชาติที่เพียบพร้อมด้วยทุกมาตราที่สามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานของมนุษย์เพื่อเป็นบรรทัดฐานในการปฏิบัติใช้สู่ความสำเร็จสูงสุดทั้งโลกนี้และโลกหน้าโดยนับตั้งแต่เริ่มแรกของการประทานอัลกุรอานจนกระทั่งปัจจุบันจวบจนวันสิ้นโลก อัลกุรอานไม่เคยมีการสังคายนา แก้ไขตัดตอนหรือเพิ่มเติมส่วนใดส่วนหนึ่งแม้เพียงพยางค์เดียว

การศึกษาในอิสลามจึงเป็นการศึกษาที่พยายามสร้างจิตสำนึกของความเป็นคนที่ยอมศิโรราบภายใต้อำนาจอันไร้ขอบเขตของอัลลอฮ์ ﷻ ผู้ทรงสร้างทุกสรรพสิ่งเกิดจิตวิญญาณในการเรียนรู้ รักที่จะเรียนรู้ มีความใฝ่รู้และใฝ่เรียนมีจริยธรรมอันสูงส่งที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาชีวิต ทั้งต่อตนเอง ครอบครัวและสังคม เป็นการศึกษาที่จะต้องรับใช้ชุมชน และฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิดและมุ่งรับใช้การปฏิบัติมิใช่เพียงเพื่อความป็นปริญญาชนหรือรองรับการขยายตัวของตลาดแรงงานอย่างเดียว หรืออีกนัยหนึ่งการศึกษาในอิสลามจะให้ความสำคัญกับผู้เรียนให้มีความซาบซึ้งใน วิถีชีวิต (Way of Life) ที่มีวัตถุประสงค์สร้างบัณฑิตให้เป็นคนดีมีคุณธรรมก่อนที่จะเชื่อมโยงให้ผู้เรียนมีความเชี่ยวชาญและเพิ่มขีดความสามารถในการสรรหองค์ความรู้หรือศาสตร์ที่ว่าด้วยทักษะชีวิต (Skills of Life) ที่สามารถใช้ชีวิตบนโลกนี้อย่างคุ้มค่ามีความสุข และสอดคล้องกับความต้องการของสังคมโดยแท้จริง

เนื่องจากอิสลามเป็นศาสนาสากลที่ไม่มีเส้นแบ่งตามภูมิศาสตร์และเผ่าพันธุ์ดังนั้นการศึกษาในอิสลามจึงมีลักษณะของความเป็นนานาชาติโดยปริยายบนหลักการที่อิสลามกำชับให้มุสลิมทุกคนแสวงหาความรู้และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ตลอดชีวิต ไม่ว่า ณ แหล่งใดในโลกนี้อิสลามได้กำหนดให้ผู้รู้ทุกคนมีหน้าที่ที่จะต้องถ่ายทอดความรู้แก่ผู้ใฝ่รู้ โดยไม่หวัง

ผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้นเว้นแต่มุ่งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะบ่าวที่ยำเกรงต่ออัลลอฮ์ ﷻ เท่านั้นจึงเป็น
 มูลเหตุสำคัญที่ทำให้สถาบันการศึกษาในอิสลามได้กลายเป็นแหล่งการสร้างเครือข่ายทางปัญญา
 ระดับสากลตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการศึกษาอิสลามในระดับมัธยมศึกษาที่ไม่
 เพียงแต่เป็นสถาบันที่เชื่อมโยงกับชุมชนระดับรากหญ้าในท้องถิ่นเท่านั้นหากเป็นสะพานเชื่อม
 ความสัมพันธ์ที่สามารถดูดซับความรู้และประสบการณ์ที่มีคุณภาพทั่วโลกมาร่วมพัฒนาสร้างสรรค์
 และถ่ายทอดความรู้สู่การเพิ่มประสิทธิภาพชุมชนอีกด้วการศึกษาในสถานการณ์ปัจจุบันต้องอาศัย
 ความร่วมมืออย่างเข้มแข็งระหว่างครอบครัว โรงเรียนและฝ่ายต่างๆ ในสังคมเพื่อร่วมมือกันพัฒนา
 คุณภาพของผู้เรียนการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองนับว่ามีความสำคัญอย่างมาก

ในส่วนของชุมชนนั้นประชาชนต้องร่วมเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับบ้าน
 โรงเรียนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทหลักในการขับเคลื่อน
 การพัฒนาและเป็นสถาบันทางสังคมที่มีบทบาทหลักในการเพิ่มทุนทางสังคมในชุมชนและ
 สนับสนุนการจัดการองค์ความรู้ในชุมชนให้เป็นระบบเกิดการคุ้มครองภูมิปัญญาท้องถิ่นและ
 นำไปใช้ประโยชน์ต่อส่วนรวม

การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองทั้งในด้านการอบรมเลี้ยงดูและการศึกษาของ
 ลูกส่งผลให้ลูกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นอีกทั้งมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนการมีส่วนร่วมของ
 พ่อแม่ผู้ปกครองในสังคมไทยที่ผ่านมามีอย่างค่อนข้างน้อยพ่อแม่ผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังคงใช้แนว
 ทางการมีส่วนร่วมแบบเดิมๆ อย่างมากคือมาร่วมประชุมร่วมพัฒนากายภาพของโรงเรียนและ
 บริจาคทรัพย์สินให้การมีส่วนร่วมในฐานะหุ้นส่วนทางการศึกษายังมีน้อยมากและโรงเรียนส่วน
 ใหญ่ก็ยังไม่เปิดโอกาส

ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นที่ต้องศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน
 การจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีซึ่งการศึกษานี้
 สามารถนำไปปรับใช้ประโยชน์กับการพัฒนา และส่งเสริมการศึกษาในโรงเรียนเอกชนสอน
 ศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี และเพื่อเป็นแนวทางให้หน่วยงานหรือองค์กรต่างๆ ที่มีส่วน
 เกี่ยวข้องในการส่งเสริมการศึกษานำไปพัฒนาคุณภาพในการจัดการศึกษาต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของวิจัย

1.2.1 เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.2.2 เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตาม เพศ อายุระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง

1.2.3 เพื่อประมวลปัญหาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.3 สมมุติฐานการวิจัย

1.3.1 ผู้ปกครองที่มีเพศต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.3.2 ผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.3.3 ผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.3.4 ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.3.5 ผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.4 ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย

ความสำคัญและประโยชน์ของการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีดังต่อไปนี้

1.4.1 ทำให้ทราบถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.4.2 ทำให้ทราบถึงผลเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตามอายุอาชีพระดับ

การศึกษาและรายได้ของผู้ปกครองจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครอง

1.4.3 ทำให้ทราบถึงปัญหาและประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.5 ขอบเขตของการวิจัย

เฉพาะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เท่านั้น

เพื่อให้การวิจัยในครั้งนี้ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ 5 ด้าน ดังนี้ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.5.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.5.1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาในระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีมีจำนวน 56 โรงเรียน ปีการศึกษา 2557 จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 300 คน

1.5.1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาระดับมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ในโรงเรียนเอกชนสังกัดโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานีโดยการกำหนดตัวอย่างจากตารางของ Krejcie & Morgan (อ้างถึงในพ่องศรี วาณิชศุภวงศ์, 2546 : 102 - 103) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 300 คน

1.5.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

1.5.2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่

- 1) เพศ
- 2) อายุ
- 3) ระดับการศึกษา
- 4) อาชีพ

5) รายได้

1.5.2.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

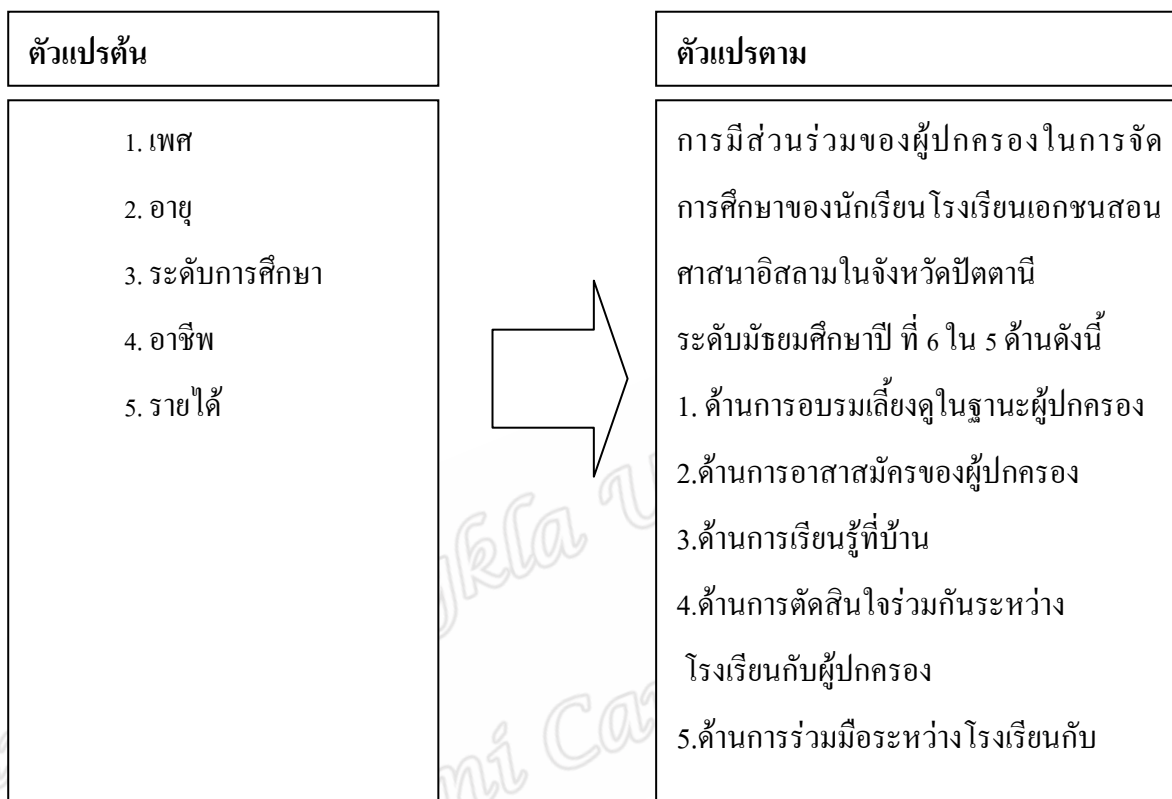
- 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
- 2) ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง
- 3) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน
- 4) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
- 5) ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา ได้สังเคราะห์จากงานวิจัยของหลายท่าน ได้แก่ ชนิตา กลั่นศรี (2547) จิตตินันท์ เดชะคุปต์ (2545) จุฬารัตน์ จินประชา (2539) และกมลชัย ศิริศรี (2546) ซึ่งสามารถประมวลเพื่อสรุปประเด็นเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัยในเรื่องที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่จะศึกษาโดยแยกเป็นตัวแปรต้นและตัวแปรตามซึ่งได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยตัวแปรต้นได้แก่ สถานภาพของผู้ปกครอง ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ ตัวแปรต้น ดังกล่าวจะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ใน 5 หลักการ คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

แผนภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.7 ข้อตกลงเบื้องต้น

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดข้อตกลงเบื้องต้นดังรายละเอียดต่อไปนี้

1.7.1 ความหมายภาษาไทยของคัมภีร์อัลกุรอาน ผู้วิจัยอ้างอิงจากพระมหาคัมภีร์อัลกุรอานฉบับที่จัดพิมพ์โดยศูนย์กษัตริย์ฟาฮัด เพื่อการพิมพ์อัลกุรอาน ปีฮิจเราะฮ์ศักราช 1419 ผู้แปลคือ สมาคมนักเรียนเก่าอาหรับแห่งประเทศไทย โดยผู้วิจัยอ้างอิงในบรรณานุกรม

1.7.2 การอ้างอิงตัวบทหะดีษ ผู้วิจัยอ้างอิงแหล่งที่มาของหะดีษในเชิงอรรถและหะดีษใดที่มีแหล่งที่มาหลายแหล่ง ผู้วิจัยได้ระบุเจ้าของสำนวนที่อ้างอิงไว้ เช่น สำนวนของมุสลิม เป็นต้น หากไม่ระบุสำนวนที่อ้างหมายความว่าทุกแหล่งที่มาใช้สำนวนเดียวกัน

1.7.3 สัญลักษณ์ อ่านว่า “ซุบฮานะฮฺ วะตะอาลา” เป็นภาษาอาหรับมีความหมายว่า “พระองค์ทรงมหาบริสุทธิ์และสูงส่งยิ่ง” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องและสรรเสริญพระองค์อัลลอฮฺ หลังจากที่ได้อ่านนามพระองค์

1.7.4 สัญลักษณ์ อ่านว่า “ศ็อลลัลลอฮุฮฺ อะลัยฮิ วะสัลลิม” เป็นภาษาอาหรับซึ่งมีความหมายว่า “ขออัลลอฮฺทรงประทานความโปรดปรานและความสันติแก่ท่าน” เป็นคำสุภาพที่มุสลิมใช้กล่าวยกย่องท่านศาสดามุฮัมมัด หลังจากที่ได้อ่านนามของท่าน

1.7.5 สัญลักษณ์ คือ หมายเลขของอายัต อัลกุรอาน

1.7.6 สัญลักษณ์ (( )) คือ บทหะดีษ

1.8 นิยามศัพท์เฉพาะ

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองหมายถึง การที่บิดา หรือ มารดาหรือบุคคลในครอบครัว ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจปกครอง หรือ ผู้ปกครองตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ และเข้ามามีบทบาทมีส่วนร่วมรับผิดชอบร่วมกันกับโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี ใน 5 ด้าน

1.8.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูหมายถึง กระบวนการในการให้การ ดูแลเอาใจใส่และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเชื่อค่านิยมต่างๆ ในการดำเนินชีวิตในสังคมโดยใช้ถ่ายทอดจากบุคคลในครอบครัว

1.8.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง หมายถึง การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครสละเวลาและนำความเชี่ยวชาญหรือความสามารถต่างๆ เข้ามาช่วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาคูบคลากรพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเองช่องทางที่โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้าร่วม

1.8.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้านหมายถึง ผู้ปกครองช่วยเด็กๆ ในการทำการบ้านและตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็กรวมถึงการเล่นเกม ทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน ทำให้เด็กเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ ได้รับการเรียนรู้ใน

แง่มุมรายละเอียดที่ต่างกัน เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะที่โรงเรียน เกิดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะและการเรียนรู้ ทั้งนี้ การเรียนรู้ที่บ้านต้องเป็นไปอย่างผ่อนคลาย สนุก มีความหมายต่อเด็ก

1.8.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองหมายถึง ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในองค์กรผู้ปกครอง เช่น คณะกรรมการบริหารสถานศึกษา หรือสมาคมผู้ปกครองและการตัดสินใจในนโยบาย ภาวะผู้นำ และการประชาสัมพันธ์ ดังนั้นสถานศึกษาจะต้องคำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการตัดสินใจเกี่ยวกับเรื่องต่างๆ ของสถานศึกษาพัฒนาภาวะผู้นำให้แก่ผู้ปกครองและผู้แทนผู้ปกครอง

1.8.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึงการที่ผู้ปกครองส่งเสริมความเป็นหุ้นส่วนกับทรัพยากรและการบริการของชุมชน สถานศึกษาหาและผสมผสานทรัพยากรและการบริการจากชุมชนในการเสริมสร้าง โปรแกรมของสถานศึกษาการดำเนินการของผู้ปกครองและการพัฒนานักเรียน

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามหมายถึงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานควบคู่ไปกับหลักสูตรอิสลามศึกษา

บทที่ 2

แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาตามประเด็น ดังต่อไปนี้

- 2.1 ความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
- 2.2 หลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน
- 2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
  - 2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
  - 2.3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม
  - 2.3.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม
  - 2.3.4 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม
  - 2.3.5 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม
- 2.4 ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
  - 2.4.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
  - 2.4.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง
  - 2.4.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน
  - 2.4.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
  - 2.4.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
- 2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ความเป็นมาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นโรงเรียนเอกชนตามมาตรา 15 (1) และ 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามเป็นที่รู้จักกันดีในนามว่า “ปอเนาะ” ซึ่งจัดตั้งอยู่กระจัดกระจายในพื้นที่ของจังหวัดต่างๆ ในภาคใต้โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ภาคใต้ตอนล่างได้แก่ปัตตานียะลาและนราธิวาสและมีบ้างในเขตภาคกลางโดยสังกัดสำนักพัฒนาการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขตการศึกษา 2 ซึ่งเป็นสถานศึกษาที่นอกจากจะทำการสอนวิชาการศาสนาแล้วยังได้สอดแทรกการสอนวิชาสามัญและวิชาชีพในระดับและประเภทต่างๆ เข้าในหลักสูตรด้วยสภาพการจัดการศึกษาในระบบปอเนาะเดิมมีวัตถุประสงค์เพื่อสืบทอดศาสนาเป็นหลักการถ่ายทอดส่วนใหญ่เป็นหน้าที่ของ โต๊ะครูสภาพการสอน โดยทั่วไปจะเป็นลักษณะที่โต๊ะครูได้วางระบบการสอนด้วยตัวเองระยะเวลาของการศึกษาอบรมในระบบปอเนาะไม่มีกำหนดที่แน่นอนว่าเมื่อใดจึงจะสำเร็จการศึกษาเนื้อหาวิชาที่ใช้สอนเป็นวิชาศาสนาเพียงอย่างเดียวการเรียนการสอนใช้ภาษามลายูไม่มีการสอนวิชาสามัญและภาษาไทยอาจกล่าวได้ว่าวงจรชีวิตของปอเนาะ (ดั้งเดิม) นั้นมีพลวัตรอยู่ตลอดเวลาการเกิดขึ้นและล้มเลิกของปอเนาะมีอยู่ตลอดเวลา รัฐจึงพิจารณาปรับปรุงปอเนาะโดยกำหนดให้มีการส่งเสริมและปรับปรุงปอเนาะเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. 2504 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ปอเนาะมาจดทะเบียนด้วยความสมัครใจเพื่อปรับปรุงให้ปอเนาะเป็นสถานศึกษาศาสนาที่มีสภาพดีขึ้นมีการสอดแทรกวิชาภาษาไทยและวิชาชีพต่อมาทางราชการได้วางเป้าหมายให้ปอเนาะมาอยู่ในความดูแลของทางราชการโดยมีแผนนโยบายให้มีการฟื้นฟูปอเนาะเป็นโรงเรียนราษฎร์ทั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สถานศึกษานี้อยู่ภายใต้การควบคุมของพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์เช่นเดียวกับโรงเรียนเอกชนทั่วไปและให้แปรสภาพเป็น โรงเรียนราษฎร์ให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลา 3 - 5 ปีกระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดดำเนินการโดยกำหนดให้ปอเนาะแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์ประเภทพิเศษตามพระราชบัญญัติโรงเรียนราษฎร์โดยมีชื่ออย่างเป็นทางการว่า “โรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลาม” (คณะอนุกรรมการศึกษาวิถีทางการพัฒนามนุษย์, ม.ป.ป. ; เรวดี กระโหมวงศ์และคณะ, 2546: 8)

การดำเนินงานปรับปรุงปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามของทางราชการอาจแบ่งได้เป็น 2 ระยะคือระยะที่หนึ่งเป็นการดำเนินงานแปรสภาพปอเนาะให้เป็นโรงเรียนราษฎร์เป้าหมายเพื่อให้มาอยู่ในความควบคุมของทางราชการตามพระราชบัญญัติ

โรงเรียนราษฎร์เป็นสำคัญระยะที่สองเป็นการเร่งรัดปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนรวมทั้งการบริหารโรงเรียนพร้อมทั้งให้การอุดหนุนทางด้านการเงินการจัดส่งครูไปช่วยสอนวิชาสามัญ การให้อุปกรณ์การเรียนการสอนกรณีเทศการศึกษการปรับปรุงหลักสูตรแบบเรียนทั้งวิชาศาสนาและวิชาสามัญและอื่นๆ (เรวัตติ กระโหมวงศ์และคณะ, 2546: 8 - 9)

หลังจากนั้นหน่วยงานที่รับผิดชอบการปรับปรุงส่งเสริมโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามหรือโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม(เปลี่ยนชื่อตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525) ในปัจจุบันคือสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนกระทรวงศึกษาธิการทำหน้าที่รับผิดชอบเป็นฝ่ายอำนวยการมีศึกษาธิการอำเภอศึกษาธิการจังหวัดเป็นหน่วยปฏิบัติแต่การดำเนินงานที่ผ่านมายังมีปัญหาอุปสรรคหลายประการที่ทำให้การดำเนินการปรับปรุงโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามไม่เป็นไปโดยรวดเร็วมีปัญหาทั้งในด้านงบประมาณปัญหาเกี่ยวกับตัวบุคคลซึ่งได้แก่โต๊ะครูเจ้าหน้าที่เทศการศึกษาและครูสอนวิชาสามัญปัญหาเกี่ยวกับอาคารสถานที่วัสดุอุปกรณ์ครุภัณฑ์แบบเรียนและหนังสืออ่านประกอบต่างๆรวมทั้งปัญหาเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนซึ่งล้วนทำให้คุณภาพการจัดการศึกษาในโรงเรียนประเภทนี้ไม่ประสบผลสำเร็จ(เรวัตติ กระโหมวงศ์และคณะ, 2546 : 20 อ้างจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,2536) รัฐจึงจำเป็นต้องให้การสนับสนุนทั้งในด้านกำลังเงินคนวัสดุอุปกรณ์ในขณะเดียวกันก็ส่งเสริมให้องค์การเอกชนหรือมูลนิธิเข้าช่วยเหลือสนับสนุนกิจการของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกทางหนึ่งเพื่อแบ่งเบาภาระของทางราชการ

ในส่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนนั้น ได้ให้ความสำคัญต่อคุณภาพการศึกษาและปัญหาทางด้านวิชาการของโรงเรียนประเภทนี้ตลอดมาดังจะเห็นได้จากการตั้งหน่วยศึกษานิเทศก์ขึ้นในสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนในปี พ.ศ. 2529 เพื่อให้ความช่วยเหลือโรงเรียนแต่ยังดำเนินการได้น้อยและไม่ทั่วถึงผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำและเป็นผู้บริหารของหน่วยงานจึงเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในการช่วยเหลือจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียนและในการพัฒนาการศึกษาในโรงเรียนเอกชนเพื่อให้บรรลุถึงเป้าหมายเชิงคุณภาพต้องอาศัยกระบวนการสำคัญ 3 กระบวนการคือกระบวนการบริหารกระบวนการเรียนการสอนและกระบวนการนิเทศกระบวนการทั้ง 3 กระบวนการมีความสำคัญเท่าเทียมกันและมีส่วน

สนับสนุนเกื้อกูลกันผู้บริหารจะให้ความสำคัญหรือเน้นกระบวนการใดกระบวนการหนึ่งไม่ได้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2534 : 1 (อ้างถึงในเรวัตี กระโหมวงศ์และคณะ, 2546: 9)

ตามพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 ได้กำหนดให้ผู้บริหารโรงเรียนเอกชนทุกประเภทประกอบด้วยผู้รับใบอนุญาตผู้จัดการและครูใหญ่ทำหน้าที่บริหารงานโรงเรียนเป็นไปตามระเบียบข้อกำหนดของกระทรวงศึกษาธิการผู้รับใบอนุญาตหรือโต๊ะครูจะเป็นผู้บริหารสูงสุดของโรงเรียนมีผู้จัดการและครูใหญ่เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนทั้งวิชาศาสนาวิชาสามัญและวิชาชีพหัวหน้าครูมีหน้าที่ช่วยงานด้านวิชาการและดูแลข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนครูที่ทำหน้าที่สอนในโรงเรียนจะประกอบด้วยครูสอนวิชาศาสนาครูสอนวิชาสามัญซึ่งเป็นครูที่โรงเรียนจ้างและครูที่เป็นข้าราชการที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนส่งไปช่วยสอน

ในอดีตการบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้แบ่งงานออกเป็น 5 งาน งานด้านวิชาการงานบริหารบุคคลงานกิจการนักเรียนงานธุรการและการเงินและด้านความสัมพันธ์กับชุมชนการปฏิบัติงานในด้านต่างๆเหล่านี้ปฏิบัติในระดับก่อนข้างน้อยรัฐบาลจึงได้พยายามปรับปรุงพัฒนาส่งเสริมและให้การอุดหนุนทำให้โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามส่วนหนึ่งเจริญรุดหน้าไปแต่ยังมีโรงเรียนประเภทนี้อีกไม่น้อยยังคงสภาพไม่เป็นที่น่าพอใจซึ่งเกิดจากปัจจัยต่างๆเช่นผู้บริหารขาดความรู้ด้านการบริหารโรงเรียนครูสอนมีคุณวุฒิต่างประมาณมีจำกัด (เรวัตี กระโหมวงศ์และคณะ, 2546 : 8 - 10) แต่ในปัจจุบันนี้การบริหารการศึกษาภายในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามได้กำหนดงานบริหารการศึกษาตาม พ.ร.บ.การศึกษา พ.ศ. 2542 ซึ่งแบ่งไว้ใน 4 ด้านคือด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารทั่วไป

ปี พ.ศ. 2533 ได้มีการประชุมร่วมกันของผู้แทนกระทรวงศึกษาธิการผู้แทนกระทรวงมหาดไทยสำนักจุฬาราชมนตรีคาโต๊ะยุติธรรมผู้ว่าราชการจังหวัดและโต๊ะครูเพื่อหาแนวทางในการปรับปรุงการศึกษาในปอเนาะโดยดำเนินการจากการจดทะเบียนการแปรสภาพเป็นโรงเรียนราษฎร์สอนศาสนาอิสลามและเปลี่ยนแปลงเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามซึ่งเป็นโรงเรียนตามมาตรา 15 (2) แห่งพระราชบัญญัติเอกชน พ.ศ. 2525 ตามลำดับพร้อมกับการให้การอุดหนุนด้านการเงินบุคลากรวัสดุอุปกรณ์มาโดยตลอด

ปี พ.ศ. 2535 กระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบเรียกว่าระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ พ.ศ. 2535 เพื่อช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาการศึกษาให้ทันและสอดคล้องกับความต้องการของประเทศโดยกำหนดคุณสมบัติของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (2) ที่มีความประสงค์จะปรับปรุงโรงเรียนเป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามมาตรา 15 (1) แห่งพระราชบัญญัติโรงเรียนเอกชน พ.ศ. 2525 (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน, 2536 : 31 - 37)

สำหรับการให้การอุดหนุนจากรัฐบาลแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) และมาตรา 15 (2) นั้นกระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศใช้ระเบียบว่าด้วยการอุดหนุนและส่งเสริมโรงเรียนเอกชนที่จัดการศึกษาตามหลักสูตรกระทรวงศึกษาธิการซึ่งเปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2536 เพื่อให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ตามเกณฑ์ที่กำหนดสามารถสรุปได้ดังนี้ (จรวัยพร ธรินทร์, 2539)

1. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (1) กรณีที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามแบบทั่วไปจะได้รับเงินอุดหนุนร้อยละ 40 ของค่าใช้จ่ายจากค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนภาครัฐซึ่งกำหนดให้รับเป็นรายเดือนและกรณีที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามที่จัดตั้งโดยมูลนิธิหรือมัสยิดได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนร้อยละ 60

2. ปอเนาะแบบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ได้รับการอุดหนุนเป็นค่าใช้จ่ายรายหัวนักเรียนตามประเภทของหลักสูตรการศึกษาโดยหักค่าธรรมเนียมการศึกษาที่โรงเรียนจัดเก็บจากนักเรียนทั้งปีออกดังนี้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น 1,670 บาทต่อหัวต่อปีหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนปลาย 1,720 บาทต่อหัวต่อปีและหลักสูตรการศึกษานอกโรงเรียน 1,660 บาท ต่อหัวต่อปี โดยแบ่งออกเป็นค่าตอบแทนโต๊ะครูร้อยละ 10 ของเงินที่ได้รับอุดหนุนทั้งหมดค่าตอบแทนครูสอนศาสนา ร้อยละ 40 และเป็นงบพัฒนาโรงเรียนร้อยละ 50

หลังจากนั้นในปี 2539 กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับเปลี่ยนการให้เงินอุดหนุนแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามอีกครั้งกรณีที่เป็นโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามทั่วไปได้รับเงิน

อุดหนุนรายหัวนักเรียนร้อยละ 60 ส่วนกรณีที่เป็นมูลนิธิให้เงินอุดหนุนเต็มจำนวน (ร้อยละ 100) สำหรับอัตราการให้เงินอุดหนุนรายหัวแก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามล่าสุดในปี 2548 นั้น ในระดับก่อนประถมศึกษาและประถมศึกษาในโรงเรียนที่เป็นมูลนิธิได้รับ 9,420 บาท/คน/ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับ 10,525 บาท /คน/ปีขณะที่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายได้รับ 11,425 บาท /คน/ปีขณะที่ปอเนาะแบบโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามตามมาตรา 15 (2) ที่ได้เปิดสอนวิชาศาสนาควบคู่กับวิชาสามัญนั้นได้รับเงินอุดหนุนรายหัวนักเรียนจำนวน 685 บาท/คน/ปีสิ่งสำคัญที่ควรกล่าวถึงคือเงินอุดหนุนที่รัฐบาลให้แก่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่มีได้แตกต่างไปจากการอุดหนุนโรงเรียนเอกชนในพื้นที่หรือจังหวัดอื่นๆของประเทศไทย (ชนิตา รัชกุลพลเมือง, 2534: 24)

ในส่วนของหลักสูตรที่นำมาใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัจจุบัน ทั้งใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และในเขตภาคกลางนั้นคือ

1. หลักสูตรวิชาสามัญคือหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2545: 8) โดยแบ่งเป็น

ระดับประถมศึกษาใช้เวลาเรียน 6 ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 3 ปี

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียน 3 ปี

2. หลักสูตรอิสลามศึกษาคือหลักสูตรอิสลามศึกษา พ.ศ. 2546

(กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 5 - 6) โดยแบ่งเป็น

ระดับอิสลามศึกษาตอนต้นใช้เวลาเรียน 6 ปี

ระดับอิสลามศึกษาตอนกลางใช้เวลาเรียน 3 ปี

ระดับอิสลามศึกษาตอนปลายใช้เวลาเรียน 3 ปี

2.2 หลักการและสาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดการศึกษาเอกชน

การศึกษาของประเทศไทยยังคงเป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงอย่างยิ่งเพราะแม้หน่วยงานของรัฐจะเป็นหน่วยงานหลักในการจัดให้บริการด้านการศึกษาแต่ก็ยังไม่สามารถให้บริการการศึกษาแก่ประชาชนในวัยเรียนได้อย่างทั่วถึงและมูลเหตุพื้นฐานประการสำคัญอย่างหนึ่งของสถานการณ์อันน่าเป็นห่วงด้านการศึกษาของไทยนั้นมาจากการบริหารและการจัดการด้านการศึกษาขาดเอกภาพด้านนโยบายไม่มีความหลากหลายในทางปฏิบัติขาดการกระจายอำนาจบริหารไปยังท้องถิ่นและการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาทั้งของภาคธุรกิจเอกชนและชุมชนยังมีอยู่จำกัดขาดสำนึกในการผนึกกำลังร่วมคิดร่วมทำอย่างจริงจัง (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ, 2545: 20 -24)

ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 จึงได้กำหนดให้มีการปฏิรูปการศึกษาอย่างเป็นระบบและเป็นรูปธรรมทั้งในเรื่องการจัดโครงสร้างองค์กรบริหารจัดการการจากระบบครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาจากระบบทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษาจากระบบเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมไปถึงเรื่องมาตรฐานและการประกันคุณภาพการศึกษา โดยกฎหมายการศึกษาแห่งชาติได้บัญญัติให้การจากระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาจะต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของเอกชนและมีความเป็นอิสระในการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอกชนด้วย (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545: 278)

พิภพ ไวทยกุล (2541:20) ได้กล่าวไว้ซึ่งมีความสอดคล้องกับคำกล่าวข้างต้นว่าการดำเนินการของโรงเรียนเอกชนดังกล่าวจะต้องมุ่งเน้นคุณภาพเป็นหลักนั่นคือต้องจัดกิจกรรมการเรียนการสอนสอดคล้องกับความต้องการและความคาดหวังของผู้รับบริการคือผู้เรียนผู้ปกครองและชุมชนผู้รับบริการมีความพึงพอใจสอดคล้องกับแนวนโยบายและแผนรวมทั้งหลักสูตรที่กำหนดและการปรับปรุงอย่างต่อเนื่องของโรงเรียนเอกชนย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาโรงเรียนจนเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพและสามารถดำเนินการต่อไปได้

ในการจัดการศึกษาของเอกชนนั้นกฎหมายได้บัญญัติไว้ให้เอกชนมีความสามารถในการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาอีกทั้งยังรับรองสิทธิและหน้าที่ของ

เอกชนในการบริหารและการจัดการศึกษาทั้งในส่วนที่เป็นบทบาทของรัฐต่อการจัดการศึกษาของเอกชนและบทบาทของเอกชนที่จะเข้ามาจัดการศึกษาทั้งนี้บทบัญญัติดังกล่าวช่วยส่งเสริมผลกระทบต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนและเพื่อเป็นการสร้างความเข้าใจในเรื่องของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนจึงขอแนะนำเสนอในประเด็นของหลักการและสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชน(สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545: 278) ดังนี้

1. หลักการและสาระสำคัญในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเอกชนตามความในหมวด 5 ส่วนที่ 3 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ว่าด้วยการบริหารและการจัดการศึกษาเอกชน

มาตรา 43 การบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระโดยมีการกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐและต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ

มาตรา 44 ให้สถานศึกษาเอกชนตามมาตรา 18 (2) เป็นนิติบุคคลและมีคณะกรรมการบริหารประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษาเอกชนผู้รับใบอนุญาตผู้แทนผู้ปกครองผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนครูผู้แทนศิษย์เก่าและผู้ทรงคุณวุฒิจำนวนกรรมการคุณสมบัติหลักเกณฑ์วิธีการสรรหาการเลือกประธานกรรมการและวาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่งให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา 45 ให้สถานศึกษาเอกชนจัดการศึกษาได้ทุกระดับและทุกประเภทการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดโดยรัฐต้องกำหนดนโยบายและมาตรการที่ชัดเจนเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเอกชนในด้านการศึกษากำหนดนโยบายและแผนการจัดการศึกษาของรัฐของเขตพื้นที่การศึกษาหรือขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้คำนึงถึงผลกระทบต่อการศึกษาของเอกชนโดยให้รัฐมนตรีหรือคณะกรรมการการศึกษาฯ และวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรับฟังความคิดเห็นของเอกชนและประชาชนประกอบการพิจารณาด้วยให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินการได้โดยอิสระสามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเองมีความคล่องตัวมีประสิทธิภาพทางวิชาการและอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยสภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

มาตรา 46 รัฐต้องให้การสนับสนุนด้านเงินอุดหนุนการลดหย่อนหรือการยกเว้นภาษีและสิทธิประโยชน์อื่นที่เป็นประโยชน์ในทางการศึกษาแก่สถานศึกษาเอกชนตามความเหมาะสมรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนด้านวิชาการให้สถานศึกษาเอกชนมีมาตรฐานและสามารถพึ่งตนเองได้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 21-22)

2. หลักสำคัญที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของเอกชนตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติในมาตราดังกล่าวสรุปได้ 3 ประการ (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2545: 280 - 281) ดังนี้

2.1 การให้เอกชนมีอิสระในการบริหารจัดการศึกษาภายใต้การกำกับติดตามการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐเพื่อให้สถานศึกษาสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีคุณภาพและสามารถพัฒนาลักษณะเฉพาะของตนเองให้มีรูปแบบของการจัดการศึกษาที่หลากหลายตอบสนองความต้องการและความสนใจของผู้เรียน

2.2 ให้สถานศึกษาเอกชนเป็นนิติบุคคลและบริหารงานโดยคณะกรรมการบริหารสถานศึกษาเพื่อจะให้สถานศึกษาเอกชนรับผิดชอบการบริหารและการจัดการสถานศึกษาด้วยตัวเองในฐานะที่เป็นนิติบุคคลที่แยกออกมาจากผู้รับใบอนุญาตซึ่งการดำเนินกิจการโดยนิติบุคคลจะทำให้การจัดการเรียนการสอนมีความต่อเนื่องและสามารถปรับเปลี่ยนผู้บริหารสถานศึกษาได้ตามความจำเป็นโดยไม่ส่งผลกระทบต่อสถานะและการดำเนินกิจการของสถานศึกษานั้นเองอีกทั้งยังเป็นระบบการบริหารและการจัดการที่กำหนดความรับผิดชอบของสถานศึกษาทั้งในด้านการเงินการบริหารจัดการและความรับผิดชอบต่อในทางกฎหมายที่มีความมั่นคงและมีนิติฐานะที่ชัดเจนกว่าการให้สถานศึกษาเอกชนบริหาร โดยบุคคลธรรมดา

2.3 การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของเอกชนโดยรัฐการกำหนดนโยบายและมาตรการในการส่งเสริมและสนับสนุนนั้นในกฎหมายได้กำหนดไว้อย่างชัดเจนทั้งในด้านงบประมาณที่รัฐจะต้องจัดสรรให้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายรายบุคคลแก่ผู้เรียนการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปีการจัดตั้งกองทุนกู้ยืมดอกเบี้ยต่ำสำหรับสถานศึกษาเอกชนการลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีและในด้านวิชาการก็ได้กำหนดให้มีสำนักงานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยปฏิบัติของกระทรวงในพื้นที่ที่ให้คำแนะนำประสานส่งเสริมและสนับสนุนงานทางด้านวิชาการเช่นการจัดทำหลักสูตรการเรียนการสอนของสถานศึกษาออกเหนือจาก

หลักสูตรแกนกลางที่กระทรวงเป็นผู้กำหนดและการส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาเอกชนนี้ก็เพื่อจูงใจให้เอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและทำให้สถานศึกษาเอกชนสามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้มีมาตรฐานเป็นที่ยอมรับและสามารถพึ่งพาตนเองได้

2.3 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง

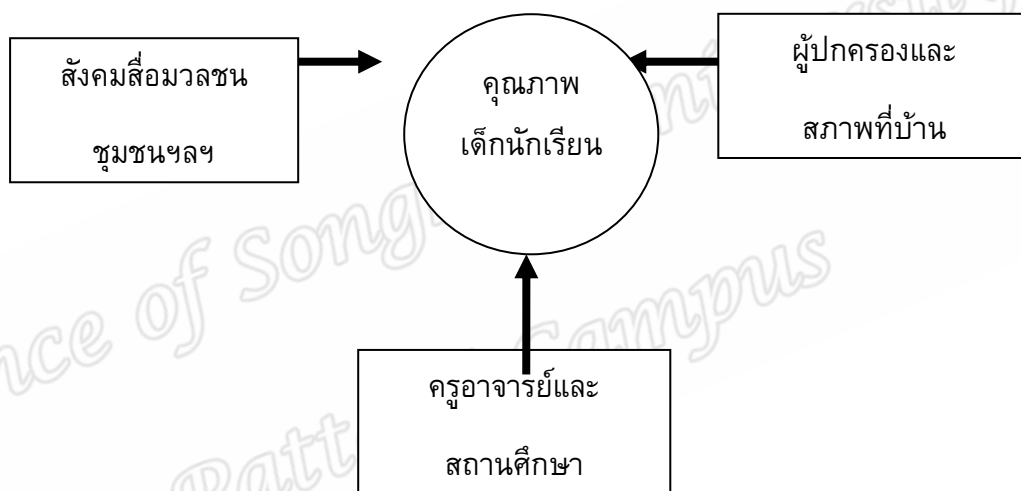
2.3.1 แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

ธีระ รุญเจริญ (2545 : 15 อ้างจาก Epstein and others. 1997 : 71-78) ได้เสนอทฤษฎีเพื่ออธิบายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนด้วยทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพล (Overlapping Spheres of Influence Theory) โดยมีแนวคิดหลักดังนี้คือหากมุมมองของนักการศึกษาของเด็กว่าเป็น “นักเรียน” นักการศึกษานั้นก็จะมองครอบครัวแยกต่างหากจากโรงเรียนนั่นคือครอบครัวก็จะถูกคาดหวังให้ทำหน้าที่ไปตามลำพังและทิ้งหน้าที่การจัดการศึกษาของเด็กไว้ให้โรงเรียนแต่หากนักการศึกษามองมมองว่านักเรียนเป็น “เด็ก” นักการศึกษานั้นก็จะมองทั้งครอบครัวและชุมชนเป็นเสมือนหุ้นส่วน (Partners) กับโรงเรียนในการจัดการศึกษาและพัฒนาเด็กความเป็นหุ้นส่วนจะตระหนักถึงการแบ่งปันความสนใจความรับผิดชอบเพื่อเด็กและจะทำงานร่วมกันริเริ่ม โครงการที่ดีกว่าเดิมและโอกาสต่างๆเพื่อเด็กและความสำเร็จของความเป็นหุ้นส่วนกันนี้ก็คือ “การดูแล (Care) เด็ก” ซึ่งเป็นแนวคิดหลักพื้นฐาน

เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาถึงขนาดเป็นหุ้นส่วนกับโรงเรียนแล้วผู้บริหารโรงเรียนและครูจะริเริ่มบรรยากาศ “โรงเรียนเสมือนครอบครัว” (Family - like School) มากขึ้นๆโรงเรียนเสมือนครอบครัวจะต้อนรับทุกๆครอบครัวโรงเรียนเสมือนครอบครัวจะกระตุ้นเตือนความเป็นปัจเจกบุคคลของเด็กแต่ละคนและทำให้เด็กแต่ละคนรู้สึกว่าเป็นคนพิเศษ (ประยูรย์ สุวรรณโกตา, 2536)

ในทำนองเดียวกันความเป็นหุ้นส่วนนี้ผู้ปกครองก็จะริเริ่มบรรยากาศ “ครอบครัวเสมือนโรงเรียน” (School - like Family) ครอบครัวเสมือนโรงเรียนจะกระตุ้นให้เด็กแต่ละคนตระหนักว่าตนเป็นนักเรียนครอบครัวจะเสริมแรงความสำคัญของโรงเรียนการบ้านและกิจกรรมซึ่งสร้างทักษะความรู้สึกสำเร็จให้เด็กชุมชนรวมถึงกลุ่มของผู้ปกครองจะทำงานร่วมกันเป็นการกระตุ้นเตือนให้รางวัลนักเรียนที่พัฒนาก้าวหน้าด้วยวิธีมีความคิดริเริ่มเสียสละทำดีชุมชนก็จะริเริ่มบรรยากาศ “ชุมชนเสมือนครอบครัว” (Family - like Community) จัดตั้งบริการเหตุการณ์เพื่อสนับสนุนเด็กครอบครัวก็จะมีจิตใจให้ชุมชน (Community - minded Families) นักเรียนจะช่วย

เพื่อนบ้านของเขาและครอบครัวอื่นๆแนวคิดโรงเรียนชุมชนก็จะเกิดขึ้นเกิดโครงการบริการเพื่อเด็กผู้ปกครองและคนอื่นๆตลอดเวลาทั้งก่อนระหว่างและหลังจากเวลาทำการปกติของโรงเรียนโรงเรียนและชุมชนก็จะพูดคุยถึงโครงการและบริการที่เป็นมิตรกับครอบครัว(Family Friendly) เมื่อแนวคิดทั้งหมดนี้รวมเข้าด้วยกันก็จะเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ (Learning Communities) หรือชุมชนแห่งความดูแล (Care Communities) คำต่างๆเหล่านี้ประกอบกันขึ้นเป็นทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพลซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ชีระ รุญเจริญ (2545 : 126 - 127) ที่ว่าผู้ปกครอง/ครอบครัวครู/สถานศึกษาและชุมชน/สังคมเป็นองค์ประกอบ 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อเด็กและทำให้เด็กนักเรียนมีคุณภาพดังภาพประกอบ

ภาพที่ 2 ที่มา : ชีระ รุญเจริญ (2545). สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษาในประเทศไทย.หน้า 126.

ชีระ รุญเจริญ (2545 : 10 อ้างจาก Epstein and others. 1997 : 3) ได้เสนอทฤษฎีขอบเขตทับซ้อนของอิทธิพลว่าประกอบด้วย 2 โครงสร้างดังนี้

1. โครงสร้างภายนอก (External Structure) แสดงถึง 3 บริบทที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็กขอบเขตที่ทับซ้อนนี้ชี้ให้เห็นว่าครอบครัวโรงเรียนและชุมชนแบ่งปันความรับผิดชอบกันเพื่อเด็กความหลากหลายในแนวทางปฏิบัติปรัชญาประวัติศาสตร์ฯลฯทำให้เกิดการทับซ้อนกันมากหรือน้อยการเชื่อมโยงกันของ 3 บริบทนี้มากหรือน้อยการปฏิบัติและการทับซ้อนกันนี้เปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา

2. โครงสร้างภายใน (Internal Structure) แสดงถึงปฏิสัมพันธ์ที่จะเกิดขึ้นต่อเมื่อบุคคลในโรงเรียนครอบครัวและชุมชนสื่อสารหรือทำงานร่วมกัน โดยเด็กเป็นศูนย์กลางและผู้กระทำ (Actor) ปฏิสัมพันธ์นี้ความเชื่อมโยง/การมีส่วนร่วมของบ้าน โรงเรียนและชุมชนอาจจะอยู่ในระดับสถาบัน (Institutional Level) เช่นครอบครัวกลุ่มเด็กนักเรียนและชุมชนหรือในระดับปัจเจกบุคคล (Individual Level) เช่นครูผู้ปกครองเด็กหุน่ส่วนของชุมชนหรือกลุ่มเล็กๆ เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 203)

จากแนวคิดดังกล่าวพอสรุปได้ว่าเมื่อผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเสมือนเป็นหุ้นส่วนในการพัฒนาโรงเรียนเป็นการสร้างบรรยากาศทำให้โรงเรียนเสมือนครอบครัวเดียวกันตระหนักว่าตนมีหน้าที่และความรับผิดชอบในการเรียนส่งผลสัมฤทธิ์ต่อนักเรียน

2.3.2 ความหมายของการมีส่วนร่วม

คำว่า “การมีส่วนร่วม” (Participation) ถึงแม้ว่าจะเป็นคำที่ใช้กันมานานแล้วแต่ความหมาย ของคำก็ยังไม่เป็นที่เข้าใจตรงกัน ประดิษฐา จันทรไทย (2532 : 12 อ้างจาก Shadid and Others. 1982 : 33) ได้สรุปจากการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมจากสาขาวิชาต่างๆว่าลักษณะของการศึกษาการมีส่วนร่วม ส่วนใหญ่ไม่พิจารณาการมีส่วนร่วมในเชิงทฤษฎีแต่เป็นการศึกษารายละเอียดพฤติกรรมการมีส่วนร่วมในลักษณะประยุกต์กับบริบทของการมีส่วนร่วมนั้นๆเช่น (รุ่ง แก้วแดง, 2541: 13) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมหมายถึง การร่วมมือด้วยความตั้งใจและสมัครใจ ซึ่งกระบวนการความร่วมมือต้องมีความรู้สึกว่าได้ร่วมในการตัดสินใจได้ร่วมในการดำเนินงาน ได้ร่วมในการติดตามประเมินผลหรือได้ร่วมรับประโยชน์แต่สหประชาชาติ (United Nations.1981 : 5) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม (Participation) ว่าหมายถึงการสร้างโอกาสให้สมาชิกทุกคนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือและเข้ามามีอิทธิพลต่อกระบวนการดำเนินกิจกรรมรวมทั้งมีส่วนได้รับประโยชน์จากผลอย่างเท่าเทียมกันส่วน จรรยา สุวรรณทัต (2545 : 22 อ้างจาก White. 1982 : 9) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติกรมีส่วนร่วมในการประเมินผล (นภเนตร ธรรมบวร , 2541 : 24) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าหมายถึงกระบวนการในการเข้าไปดำเนินงานของบุคคลหรือของกลุ่มเพื่อได้สะท้อนถึงความสนใจของคนหรือเพื่อให้การสนับสนุนทางด้านกำลังงานหรือทรัพยากรต่อสถาบัน/ระบบที่ครอบคลุมการดำเนินชีวิตของพวกเขาส่วน ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์ (2545 : 25) ได้

ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่าเป็นกระบวนการทำงานร่วมกัน โดยเริ่มจากการร่วมคิดการร่วมวางแผนการร่วมดำเนินงานปฏิบัติการร่วมมือกันพบปัญหาหรือเผชิญอุปสรรคพร้อมทั้งแก้ไขให้ลู่ทางการร่วมมือกันพบความสำเร็จและการร่วมกันชื่นชมยินดีภาคภูมิใจในความสำเร็จในงานนั้น ซึ่งต่างจาก อรพิน สพโชคชัย (2538 : 2) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมโดยทั่วไปจะมีความหมายที่กว้างขวางสำหรับความหมายในเชิงการพัฒนามักจะหมายถึงการมีส่วนร่วมของสมาชิกผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Stakeholders) ในการเข้าร่วมมีบทบาทดำเนินงานแต่การมีส่วนร่วมในความหมายที่กว้างกว่าอาจหมายถึงการเข้าร่วมในกิจกรรมต่างๆ โดยตรง ศันสนีย์ ภัทรคุปต์ (2543) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาแบบการมีส่วนร่วม คือกระบวนการให้ประชาชนเข้ามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานพัฒนาร่วมคิด ตัดสินใจ แก้ปัญหาของตนเอง เน้นการมีส่วนร่วมใช้ความคิดสร้างสรรค์และความชำนาญของประชากรในการแก้ปัญหาาร่วมกัน การใช้วิทยาการที่เหมาะสมให้การสนับสนุนติดตามผลการปฏิบัติงานขององค์กร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้อง ส่วน จรวยพร ธรนิทร์ (2539 : 18) เห็นว่าการมีส่วนร่วม หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับ 3 ลักษณะต่อไปนี้ คือ 1) เป็นการให้ช่วยเหลือ 2) เป็นการให้อำนาจและ 3) เป็นงานขององค์กร โดยย้ำความสำคัญของการให้อำนาจว่าหมายถึง การมีส่วนร่วมการให้อำนาจเป็นการเพิ่มหรือการเพิ่มพัฒนาทักษะ จิตความสามารถในการบริหาร การมีส่วนร่วมจึงมีความสัมพันธ์กับการให้อำนาจองค์กรเป็นปัจจัยพื้นฐานของการให้อำนาจและมักจะเป็นรากฐานสำคัญของการให้ความช่วยเหลือด้วย ดังนั้น การช่วยเหลือ การให้อำนาจและงานขององค์กรจึงมีความเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วม ส่วน ศิริจันทร์รัตน์ ทองปาน (2544) กล่าวว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีหน้าที่หรือมีส่วนร่วมรับผิดชอบในบางสิ่งบางอย่าง แต่ต่อมาความหมายของการมีส่วนร่วมนี้เชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการเข้าไปมีส่วนร่วมรับผิดชอบของแต่ละบุคคลหรือกระบวนการในการเปลี่ยนแปลงในภาพรวม

ไพฑูริ ลิทธิสุนทร (2543 : 59) ได้ชี้ให้เห็นว่าความหมายของการมีส่วนร่วมในบริบทที่ต่างกันจะให้ความหมายของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกันแต่นักการศึกษาใช้คำนี้ในการอ้างอิงถึงการมีส่วนร่วมในเหตุการณ์กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา

ส่วน “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา” นั้นนักการศึกษาเช่น พัทยา สายหนู (2541 : 110) ให้ความหมายว่าเป็นการอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครองให้กับเด็กแต่

ซัมซันและยอนเน่ ประดิษฐา จันทรไทย (2532 : 10 อ้างจาก Sumption & Yvonne. n.d.) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาคือการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนโดยการสนับสนุนด้านความคิดเห็นตัดสินใจสละแรงงานและเวลาให้โรงเรียนในการวางแผนการกำหนดนโยบายการติดต่อสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียนการแก้ปัญหาพัฒนาสนับสนุนด้านการเงินและการประเมินผลการทำงานซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประการคือ 1) การมีส่วนร่วมอย่างไม่เป็นทางการ 2) การมีส่วนร่วมอย่างเป็นทางการแต่ กุลยา ตันติผลาชีวะ (2544 : 30) ให้ความหมายว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียนหมายถึงการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับครูและโรงเรียนในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโตและพัฒนาได้เต็มศักยภาพ

กล่าวโดยสรุปความหมายของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาโรงเรียน” ว่าหมายถึงการที่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเหตุการณ์กิจกรรมหรือโครงการที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาหรือการเรียนรู้ให้กับลูกหลานหรือเด็กในอุปการะของตนกับโรงเรียน

2.3.3 ลักษณะของการมีส่วนร่วม

ลักษณะของการมีส่วนร่วม ได้มีการจำแนกลักษณะหรือประเภทของการมีส่วนร่วมที่แตกต่างกัน ซึ่งสืบเนื่องมาจากนักวิชาการทั้งหลายใช้เกณฑ์ในการแบ่งที่แตกต่างกัน เช่น แนวคิดของ

กาญจนา แก้วเทพ (2538:129) ได้วิเคราะห์ลักษณะของการมีส่วนร่วมแบบความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนาและประชาชนในการทำงานร่วมกันตามแนววัฒนธรรมว่าความสัมพันธ์ในการทำงานร่วมกันกับประชาชน ต้องมีลักษณะเฉพาะตัว คือความสัมพันธ์แบบ Partnership อันมีองค์ประกอบย่อย 3 ลักษณะ คือ เป็นลักษณะที่ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันรับผิดชอบร่วมกัน เพราะฉะนั้นผลการพัฒนาออกมาไม่ดีก็ต้องรับผิดชอบร่วมกันทั้งสองฝ่าย ลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน และลักษณะสุดท้าย เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีประโยชน์ร่วมกัน ผลประโยชน์ไม่ขัดแย้งกัน หากแต่สนับสนุนซึ่งกันและกันในรูปธรรมที่เป็นจริง ความสัมพันธ์ระหว่างนักพัฒนากับประชาชนจะมีแบบที่เปลี่ยนไปตามสถานการณ์เรียกว่าเป็นความสัมพันธ์แบบพลวัตร ในบางสถานการณ์จะมีความสัมพันธ์แบบเพื่อนที่เสมอกัน บางสถานการณ์จะมีความสัมพันธ์แบบพี่น้องกัน

อุทัย บุญประเสริฐ (2542: 1 - 4) ได้วิเคราะห์ถึงลักษณะการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน คือในการปฏิรูประบบบริหารการศึกษา ในประเทศไทยใน

ปัจจุบันนี้ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ระบุไว้อย่างชัดเจนว่าให้กระทรวง กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการ การศึกษาทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงาน บุคคล การบริหารงานทั่วไป ไปอย่างคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม เขตพื้นที่การศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง การดำเนินงาน ดังกล่าวจะเป็นการกระจายอำนาจ ในการบริหารและจัดการศึกษาจากส่วนกลางไปยังสถานศึกษา ไปยังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และชุมชน โดยมุ่งหวังให้เพิ่มประสิทธิผลและประสิทธิภาพการบริหารจัดการสถานศึกษา ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการบริหาร โรงเรียนให้สอดคล้องและเป็นไปตามความต้องการของผู้เรียนเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มากที่สุด และตอบสนองความต้องการของผู้ปกครอง และชุมชนมากที่สุด เพราะแน่นอนนักเรียนก็เป็นความหวังของชุมชนดังนั้นชุมชนคาดหวังกับ นักเรียนเป็นอย่างมากในการกลับมาพัฒนาสู่ชุมชนและสังคม ดังบทความของตะวันตกได้กล่าวว่า ประเทศใดก็ตามจะเจริญหรือไม่ในอนาคตข้างหน้ามองที่เยาวชนว่า ตอนนี้เยาวชนกำลังทำอะไร หากเยาวชนมีการศึกษาแน่นอนประเทศนั้นก็จะเจริญในอนาคตข้างหน้า ดังนั้นชุมชนก็เช่นกัน จาก การศึกษาลักษณะการมีส่วนร่วมดังกล่าว จะเป็นว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่างๆ ใน การร่วมกันจัดการศึกษา ที่เสมอภาคและเท่าเทียมกันคือการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมกัน และ การกำหนดเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เกี่ยวข้องกับตนเอง

กล่าวโดยสรุปลักษณะของการมีส่วนร่วมว่า มี 3 ลักษณะ คือเป็นลักษณะที่ต้อง พึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันรับผิดชอบร่วมกัน ลักษณะที่สองเป็นความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน เสมอภาคกัน และลักษณะสุดท้าย เป็นลักษณะของความสัมพันธ์ที่มีประโยชน์ร่วมกัน ผลประโยชน์ไม่ ขัดแย้งกัน

2.3.4 หลักการและแนวทางในการจัดกิจกรรมให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม

การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่ คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัดซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ด้วย อารี พันธุ์ฉิม,(2546 : 86) ; กาญจนา คุณารักษ์ (2543 : 168) ;ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2543 : 29) และสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดก็คือบ้าน (จรรยา สุวรรณทัต, 2545 : 11) การเรียนรู้ที่ บ้านตามโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียน 5 แบบของ ชีระ รุญเจริญ, (2545 : 30 อ้างจาก Epstein. 1995 : 701-705) ก็ได้ให้ความหมายไว้ว่าหมายถึง การจัด สภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็ก

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น ชีระ รุญเจริญ (2545 : 45 อ้างจาก Epstein. 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติดังนี้

1. โรงเรียนได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของครอบครัวในทุกวิชาทุกระดับชั้น
2. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการติดตามการบ้านที่บ้าน
3. โรงเรียนได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้นและงานที่โรงเรียนมอบหมาย
4. โรงเรียนได้จัดให้มีการบ้านที่让孩子ต้องปรึกษาหรือปรึกษัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำเพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง
5. โรงเรียนได้จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน
6. โรงเรียนได้จัดให้มีกิจกรรมการอ่านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ที่บ้าน
7. โรงเรียนได้จัดให้มีการเรียนรู้และกิจกรรมในช่วงปิดเทอม
8. โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของนักเรียนและโรงเรียนทุกปี

ชีระ รุญเจริญ (2545 อ้างจาก Epstein. 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านดังนี้

1. ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครองคือ
  - 1.1 ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุนกระตุ้นและช่วยนักเรียนที่บ้านทุกปี
  - 1.2 ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียน การเรียนและการบ้าน
  - 1.3 ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา
  - 1.4 ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู

1.5 ผู้ปกครองตระหนักว่าเด็กเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา

2. ผลที่ได้รับต่อครู

2.1 ครูได้ปรับปรุงการมอบหมายการบ้านอยู่เสมอ

2.2 ครูได้เคารพในเวลาของครอบครัว

2.3 ครูได้ตระหนักว่าต้องช่วยเหลือและเสริมแรงการเรียนรู้

เรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียวครอบครัวที่มีการศึกษาน้อยครอบครัวที่ต้องทำงานทั้งพ่อและแม่

2.4 ครูได้แสดงความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของครอบครัวสำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นกลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐาน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1 จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้อ่านวยต่อ

กระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

1.2 ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรม

ตามศักยภาพ

2. ด้านโรงเรียน

2.1 ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัย

ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

2.2 จัดกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้

เด็กได้แสดงออกเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26 - 27) ที่เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนในการเรียนรู้ที่บ้านดังนี้

2.2.1 การให้ความรักโดยการเอาใจใส่ดูแลให้

ความสบายและความปลอดภัยมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน

- 2.2.2 การให้ลูกได้มีเวลาส่วนตัวที่จะทำในสิ่งที่
เขาสนใจและแสดงออกอย่างหลากหลาย
- 2.2.3 การให้อิสระทางความคิดการพูดและการ
กระทำแก่เด็กอย่างเหมาะสม
- 2.2.4 แสดงความสนใจ หรือชื่นชมในสิ่งที่ลูก
นำเสนอหรือการค้นพบสิ่งต่างๆแก่ลูกตามควรแก่กรณี
- 2.2.5 มีการอดทนในการรับฟังความคิดเห็น
และผลงาน โดยการหลีกเลี่ยงการลงโทษที่ลูกไม่เข้าใจความคิดของตน
- 2.2.6 เสริมสร้างให้ลูกมีความเชื่อมั่นในตนเองมี
ความพึงพอใจและให้การยกย่องหรือเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่มีประโยชน์
- 2.2.7 อ่านหนังสือให้ลูกฟังหรือเลือกดูรายการ
โทรทัศน์ที่มีประโยชน์โดยให้คำนึงถึงวัยและพัฒนาการเป็นหลักรวมทั้งให้ความรู้เพิ่มเติมแก่ลูก
- 2.2.8 กระตุ้นและฝึกทักษะพื้นฐานให้ลูกใน
แ่งมุมต่างๆอยู่เสมอ
- 2.2.9 ปรับสภาพแวดล้อมที่บ้านรวมทั้ง จัดหา
อุปกรณ์การเรียนเพื่อให้ลูกได้เรียนรู้ด้วยตนเองมากที่สุด
- 2.2.10 ตั้งคำถามและฝึกการค้นหาคำตอบด้วย
เหตุผลบ่อยๆ
- 2.2.11 พาลูกไปชมนิทรรศการกิจกรรมและ
สถานที่สำคัญๆ
- 2.2.12 ฝึกสร้างนิสัยที่ดีให้แก่ลูกเช่นฝึกให้มี
ความรับผิดชอบรู้จักความอดทนรู้จักความสำเร็จและความผิดพลาด มีมนุษยสัมพันธ์ที่รู้จักคุณค่า
แท้และคุณค่าเทียมของสิ่งต่างๆ ฯลฯ
- 2.2.13 ตรวจสอบและพัฒนาสุขภาพของลูกอย่าง
สม่ำเสมอ

2.2.14 สนทนาร่วมกับลูกโดยคำนึงถึงความสนใจของลูกเป็นหลักรวมทั้งอธิบายความหมายของสิ่งต่างๆด้วยภาษาง่ายๆสั้นๆ

2.2.15 เป็นแบบอย่างที่ดีให้ลูก

2.2.16 ให้ความร่วมมือกับครูในการส่งเสริมการเรียนรู้ของลูกอย่างใกล้ชิดเช่นพบปะครูของลูกอย่างสม่ำเสมอให้ข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนเป็นต้น

2.2.17 ส่งเสริมให้ลูกเป็นตัวของตัวเองรู้จักคิดวางแผนและตัดสินใจด้วยตนเอง

2.2.18 จัดเตรียมห้องหรือส่วนหนึ่งของห้องไว้เป็นสัดส่วนรวมทั้งจัดหาเครื่องเล่นและสิ่งพิมพ์ต่างๆไว้ให้ลูก

2.2.19 เอาใจใส่คำถามและคำตอบของลูกด้วยความอดทนจริงใจที่สุดเท่าที่จะทำได้

2.2.20 เชื่อและศรัทธาว่าลูกมีความรู้สึกที่ดี

กล่าวโดยภาพรวมคือ สภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ สภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดก็คือบ้าน ครอบครัวแต่ละครอบครัวจึงจัดเป็นสภาพแวดล้อมสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็กครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กทั้งทางความคิดการกระทำและการเติบโตของเด็ก (จรรยา สุวรรณทัต, 2545 : 12) การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เหมาะสมหรือส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของเด็กเป็นกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนที่สำคัญอีกกิจกรรมหนึ่ง นอกจากนี้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และแก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 มาตรา 24 (6) กำหนดว่าการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ที่มีการประสานร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองเพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

2.3.5 ความสำคัญของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วม

ผู้ปกครอง คือ ครูคนแรกของเด็กๆ ก็ได้เรียนรู้หลายสิ่งหลายอย่างที่บ้านโดยไม่ต้องได้รับอิทธิพลหรือได้รับการสอนอย่างเป็นทางการจากสถานศึกษาแต่อย่างใด ดังนั้นจึงเป็นสิ่ง

ที่สำคัญอย่างยิ่งที่เมื่อเด็กเข้าเรียนในสถานศึกษาแล้วการเรียนรู้จะต้องเชื่อมต่อและเชื่อมโยงระหว่างสถานศึกษาและครอบครัว เพื่อให้การเรียนรู้ของเด็กนั้นต่อเนื่อง ซึ่งผู้ปกครองจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องให้ความสำคัญ ดังนี้คือ

2.3.5.1. พ่อแม่เป็นผู้ให้กำเนิดชีวิตแต่ละชีวิต

ทารกที่เกิดใหม่ไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ต้องพึ่งพาพ่อแม่ผู้ปกครองเป็นระยะเวลายาวนาน (จุมพล หนีมพานิช, 2539 : 121) การอบรมเลี้ยงดูลูกเป็นโอกาสให้พ่อแม่กับลูกคลุกคลีกันในแบบที่มีการให้และการรับการคลุกคลีกันนี้ย่อมเกิดผลเป็นพิเศษในการสร้างความสัมพันธ์พ่อแม่คือต้นเหตุของความสุข ความทุกข์ทั้งปวงของเด็ก (กรมสุขภาพจิต, 2539 : 4) สายใยความรักความผูกพันระหว่างเด็กกับพ่อแม่เป็นความสัมพันธ์ที่ลึกซึ้งมั่นคงและยาวนานเป็นพลังยิ่งใหญ่ที่ช่วยผลักดันให้การดำเนินชีวิตในด้านต่างๆ ประสบความสำเร็จได้ด้านการศึกษาก็เช่นกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : คำนำ) ฉะนั้นหากได้นำเอาพลังความคิดความเอาใจใส่และความร่วมรับผิดชอบของผู้ปกครองมาสนับสนุนและส่งเสริมการเรียนรู้แล้วก็จะนำไปสู่การพัฒนาศักยภาพในตัวเด็กนักเรียนที่ยั่งยืน

2.3.5.2 พ่อแม่เป็นครูคนแรก

บรรทัดฐานสังคมที่เป็นมาตรฐานการปฏิบัติตนตามบทบาทและสถานภาพที่บุคคลมีในขณะใดขณะหนึ่งนั้นไม่ใช่เป็นสิ่งที่บุคคลรู้หรือเข้าใจได้เองตามธรรมชาติ แต่เป็นสิ่งที่บุคคลต้องได้รับคำแนะนำสั่งสอนจึงจะรู้ได้ พัทยา สายหู (2541 : 128 -147) คำแนะนำสั่งสอนหรือการขัดเกลาทางสังคม(Socialization) นี้เป็นการเรียนรู้ทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ (สุพัตรา สุภาพ, 2531 : 95) พ่อแม่เป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญที่สุดในการให้การศึกษาแก่บุตรหลานของตน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2543 : คำนำ ; จรรจา สุวรรณทัต, 2545 : 8) ครูคนแรกของเด็กก็คือแม่และพ่อ (รุ่ง แก้วแดง, 2541 :166) หากขาดการอบรมของพ่อแม่ก็ยากที่จะหาการอบรมอื่นใดมาทดแทนได้

2.3.5.3 พ่อแม่เป็นบุคคลที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด

พ่อแม่มีพลังรวมทั้งความตั้งใจและความปรานีต่ออนาคตของลูกหลานของตนเอง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน, 2544 : 3 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : คำนำ) เมื่อพิจารณานิเวศวิทยาของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการพบว่า

ครอบครัวอยู่ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กนักเรียนมากที่สุดพ่อแม่จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของเด็กนักเรียน

2.3.5.4 พ่อแม่เป็นครูที่ดีที่สุดในโลก

ลักษณะเด่นในความเป็นครูของพ่อแม่ที่แตกต่างไปจากครูปกติหรือมากกว่าครูทั่วไปก็คือ

1) พ่อแม่ให้ความรักความเอาใจใส่ความห่วงใยต่อลูกอย่างมากจนยากที่จะหาความรักของครูอาชีพมาทดแทนได้

2) พ่อแม่เป็นครูตลอดชีวิตที่ให้การอบรมสั่งสอนลูกได้ตลอดเวลาทราบเท่าที่พ่อแม่ยังมีชีวิตอยู่

3) พ่อแม่เป็นครู 24 ชั่วโมงคือไม่ได้เป็นครูเฉพาะในเวลาราชการเหมือนครูอาชีพลักษณะความเป็นครูของพ่อแม่ทั้ง 3 ประการนี้เป็นคุณสมบัติของครูที่ดีที่สุดในโลก (รุ่ง แก้วแดง, 2541 : 172-173)

2.3.5.5 เป็นยุทธศาสตร์สังคมแห่งการเรียนรู้

พ่อแม่ผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการจัดกระบวนการเรียนรู้และการเสริมสร้างการเรียนรู้ทั้งที่บ้านโรงเรียนและแหล่งเรียนรู้ต่างๆ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 1 ; รุ่งเรือง สุขาภิรมย์, 2544 : 11) การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาจะทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา (สำนักงานปฏิรูปการศึกษา, 2544 : 11) เช่นเดียวกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2541 : 172-174) ที่ว่าครอบครัวคือศูนย์การเรียนรู้ (Learning Center) หากสามารถทำให้ทุกครอบครัวเป็นศูนย์การเรียนรู้ได้สำเร็จจะได้ศูนย์การเรียนรู้ในอุดมคติที่มีความรักความอบอุ่นความห่วงใยและความหวังดี

เป็นจุดเชื่อมโยงการถ่ายทอดความรู้ที่สำคัญที่สุดแล้วการที่จะทำให้สังคมไทยเป็น “สังคมแห่งการเรียนรู้” ก็จะไม่ไกลเกินฝันอีกต่อไป

2.3.5.6 เป็นยุทธศาสตร์การศึกษาตลอดชีวิต

การเรียนรู้ในยุคใหม่มีได้เกิดขึ้นที่โรงเรียนหรือห้องเรียนเท่านั้นแต่เกิดขึ้นได้อย่างกว้างขวางในสถานที่ต่างๆแม้แต่ในบ้านก็จัดเป็นแหล่งการเรียนรู้ได้เพราะ

ความรู้ต่างๆสามารถเรียนรู้ได้เองในเวลารวดเร็วเข้าใจง่ายโดยผ่านทางสื่อทันสมัยต่างๆเช่น คอมพิวเตอร์สื่อมวลชนฯลฯและแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลายทำให้การเรียนรู้ง่ายขึ้นน่าสนใจมากขึ้น และเกิดประสิทธิภาพได้มากขึ้นด้วย พนม พงษ์ไพบูลย์ (2542 : 15) หากผู้ปกครองจัดบรรยากาศ ที่บ้านให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นแหล่งเรียนรู้ก็จะทำให้เวลาที่เด็กอยู่นอกโรงเรียนเกิดการเรียนรู้ทุก เวลาทุกสถานที่เป็นการสร้างลักษณะนิสัยในการเรียนรู้ให้แก่เด็กเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และเกิด การเรียนรู้ตลอดชีวิตในที่สุด (พรชัย ภาพันธ์, 2543 : 20) ทั้งการศึกษาในระบบนอกระบบและตาม อัยาศัยและยังเป็นการศึกษาที่ผสมกลมกลืน ไปด้วยกับการดำเนินชีวิตอีกด้วย (สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543 : 15)

2.3.5.7 เป็นยุทธศาสตร์การระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคม เพื่อการจัดการศึกษา

ผู้ปกครองคือแหล่งทรัพยากรของโรงเรียนหากมีการจัดการและ ประสานงานที่เหมาะสมก็จะนำพลังที่ซ่อนเร้นเหล่านี้ออกมาก่อให้เกิดประโยชน์ต่อบุตรหลานและ โรงเรียนอันเป็นที่รักของพ่อแม่ผู้ปกครองทุกคน (สิรินทรรัตน์ ทองปาน, 2544 : 6) ได้ให้นิยาม ของ “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองคือการอุทิศทรัพยากรโดยผู้ปกครอง” ประกอบกับครอบครัวก็ คือตัวแบบจำลองของชุมชนหรือสังคม (ณรงค์ เส็งประชา, 2538 : 87) โดยธรรมชาติผู้ปกครองต้อง เกี่ยวข้องสัมพันธ์กับชุมชนที่โรงเรียนนั้นๆ (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์, 2537 : 271) การมีส่วนร่วม ของผู้ปกครองจึงเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของสังคมเข้ามาช่วยในการจัด การศึกษา (All for Education) ได้โดยง่ายเพราะการที่ผู้ปกครองส่งบุตรหลานมาให้อ่านที่โรงเรียน ก็เท่ากับส่งแก้วตาดวงใจของตนเองมาให้โรงเรียน (สุมน อมรวิวัฒน์, 2543 : 43 ; ประเวศ วะสี, 2538 : 8-9)

หลักการสำคัญประการหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาตามแนวทางของ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติก็คือการให้ทุกส่วนของสังคมมีส่วนร่วมพัฒนาผู้เรียน โดยเฉพาะ อย่างยิ่งพ่อแม่ผู้ปกครองซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา แห่งชาติ, 2544 : คำนำ) พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2545 : 6-33) ได้บัญญัติสาระที่เกี่ยวข้อง กับการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการจัดและพัฒนาการศึกษาไว้หลายมาตราดังต่อไปนี้

1. หลักการจัดการศึกษา

มาตรา 8 (2) บัญญัติว่าให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

2. การจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา

มาตรา 9 (6) บัญญัติว่าให้ยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคลครอบครัว ชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

3. หน้าที่ของบิดามารดาผู้ปกครอง

มาตรา 11 บัญญัติว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีหน้าที่จัดให้บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลได้รับการศึกษาภาคบังคับตามมาตรา 17 และตามกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ตลอดจนให้ได้รับการศึกษานอกเหนือจากการศึกษาภาคบังคับตามความพร้อมของครอบครัว

4. หน่วยจัดการศึกษา

มาตรา 12 บัญญัติว่านอกเหนือจากรัฐเอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้บุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่ กำหนดในกฎกระทรวง

5. สิทธิที่บิดามารดาหรือผู้ปกครองได้รับ

มาตรา 13 บัญญัติว่าบิดามารดาหรือผู้ปกครองมีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์ดังต่อไปนี้

1) การสนับสนุนจากรัฐให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่บุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล

2) เงินอุดหนุนจากรัฐสำหรับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุตรหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแลที่ครอบครัวจัดให้ทั้งนี้ตามที่กฎหมายกำหนด

3) การลดหย่อนหรือยกเว้นภาษีสำหรับค่าใช้จ่ายการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนดและมาตรา 18 (3) บัญญัติว่าการจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ จัดในศูนย์การเรียนรู้ได้แก่สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษานอกโรงเรียนบุคคลครอบครัวชุมชน

องค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถาบัน
ประกอบการโรงพยาบาลสถาบันทางการแพทย์สถานสงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่น

6. แนวการจัดการศึกษา

มาตรา 23 บัญญัติว่าการจัดการศึกษาทั้งการศึกษาในระบบการศึกษานอก
ระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้คุณธรรมกระบวนการเรียนรู้และ
บูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องดังต่อไปนี้

1) ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม
ได้แก่ครอบครัวชุมชนชาติและสังคมโลกรวมถึงความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของ
สังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็น
ประมุข

2) ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีรวมทั้งความรู้ความ
เข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและ
สิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน

3) ความรู้เกี่ยวกับศาสนา ศิลปวัฒนธรรมการกีฬา ภูมิปัญญาไทยและการ
ประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา

4) ความรู้และทักษะด้านคณิตศาสตร์และด้านภาษานั้นการใช้ภาษาไทย
อย่างถูกต้อง

5) ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมี
ความสุข

7. กระบวนการเรียนรู้

มาตรา 24(6) บัญญัติว่าให้สถานศึกษาจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา
ทุกสถานที่มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดาผู้ปกครองและบุคคลในชุมชนทุกฝ่ายเพื่อ
ร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

8. หลักสูตร

มาตรา 27 วรรคสองบัญญัติว่าให้คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กำหนดหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อความเป็นไทยความเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ

การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีหน้าที่จัดทำสาระของหลักสูตรตามวัตถุประสงค์ในวรรคหนึ่งในส่วนที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคมภูมิปัญญาท้องถิ่นคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวชุมชนสังคมและประเทศชาติ

9. ความเข้มแข็งของชุมชน

มาตรา 29 บัญญัติว่าให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนโดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชนเพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรมมีการแสวงหาความรู้ข้อมูลข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่างๆเพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการรวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน

10. การส่งเสริมหน่วยจัดการศึกษา

มาตรา 38 บัญญัติว่าในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษาให้มีคณะกรรมการและสำนักงานการศึกษาศาสนาและวัฒนธรรมเขตพื้นที่การศึกษามีอำนาจหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาของบุคคลครอบครัวองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลาย

11. การบริหารการศึกษา

มาตรา 38 วรรคสองบัญญัติว่าคณะกรรมการการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประกอบด้วยผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนองค์กรเอกชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพครูผู้แทนสมาคมผู้ประกอบวิชาชีพบริหารการศึกษาผู้แทนสมาคมผู้ปกครองและครูผู้นำทางศาสนาและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษาศาสนา ศิลปะและวัฒนธรรม

12. การบริหารสถานศึกษา

มาตรา 40 บัญญัติว่าให้มีคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสถานศึกษาระดับอุดมศึกษาระดับต่ำกว่าปริญญาของแต่ละสถานศึกษาและสถานศึกษาอาชีวศึกษาเพื่อทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาประกอบด้วยผู้แทนผู้ปกครอง

ผู้แทนครูผู้แทนองค์กรชุมชนผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาและ
ผู้ทรงคุณวุฒิ

กล่าวโดยสรุปก็คือครอบครัวเป็นสถาบันที่ก่อให้เกิดจุดเริ่มต้นของแต่ละชีวิตพ่อแม่จึงเป็น
ครูคนแรกและครูที่ดีที่สุดในโลกของคุณเป็นครูตลอดเวลาและตลอดชีวิตของคุณเป็นบุคคลที่
ใกล้ชิดและล้อมรอบตัวเด็กที่สุดเป็นผู้ชี้โลกกว้างเป็นผู้สร้างภูมิคุ้มกันทั้งร่างกายและจิตใจ พ่อแม่
ผู้ปกครองมีหน้าที่เตรียมความพร้อมให้คุณเข้าสู่สังคมภายนอกได้อย่างมั่นใจจัดบรรยากาศที่บ้านให้
เกิดการเรียนรู้ทุกเวลาทุกสถานที่ทำให้สังคมมีแหล่งการเรียนรู้เกิดขึ้นมากมายเพื่อทำให้เกิดสังคม
แห่งการเรียนรู้หรือสังคมแห่งปัญญาที่ผู้เรียนสามารถแสวงหาความรู้ด้วยตนเองได้ตลอดเวลา
ปลูกฝังนิสัยการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้กับลูกและเป็นยุทธศาสตร์ในการระดมทรัพยากรทุกส่วนของ
สังคมเพื่อการจัดการศึกษาการปฏิรูปการศึกษาของไทยตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติจะ
สำเร็จได้ก็เพราะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนนี้มีส่วน
สำคัญอย่างยิ่ง

Prince of Songkla University
Pattani Campus

2.4 ขอบข่ายการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ผู้ปกครองนั้นเป็นบุคคลซึ่งจะได้รับผลการเล่าเรียนของเด็กในโรงเรียนถึงแม้จะไม่มีความรับผิดชอบในกิจการของโรงเรียนเต็มที่ก็ตาม แต่ผลของการศึกษาของนักเรียนในโรงเรียนมักจะตกไปอยู่กับผู้ปกครองเพราะฉะนั้นผู้ปกครองจึงเป็นผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับกิจการของโรงเรียนในขั้นสุดท้าย

การที่ผู้ปกครองเป็นผู้ได้รับผลการเล่าเรียนของเด็กนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองควรจะเข้ามามีบทบาทต่อการศึกษาของเด็กให้มากขึ้น กิจกรรมต่างๆ ในโรงเรียนจำเป็นต้องอาศัยความคิดเห็นความร่วมมือและการให้ความสนับสนุนจากผู้ปกครองซึ่งจะช่วยให้การบริหารของผู้บริหารและการจัดกิจกรรมของครูบรรลุเป้าหมายทางการศึกษา นับได้ว่าผู้ปกครองเป็นผู้มีความสำคัญต่อเด็กมากที่สุด ดัง ละเมียด ลิมอักษร (2546) ได้กล่าวว่า “ผู้ปกครองเป็นทั้งครูคนแรกและคนสุดท้าย เป็นครูคนที่สำคัญที่สุดของเด็ก เข้าใจพื้นฐานอันแท้จริงและปัญหาต่างๆ ทั้งทางกายและอารมณ์ของเด็ก”

ในส่วนของครูก็ถือได้ว่าเป็นผู้ที่ได้รับการระอานสำคัญที่สุดคือ การพัฒนาคน เพราะว่าถ้าจะเห็นผลต้องอาศัยระยะเวลาอันยาวนานและความร่วมมือร่วมใจกันหลายฝ่ายกล่าวคือ ผู้ปกครองครูนักเรียนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังที่ ก่อ สวัสดิพานิช (2547) ได้กล่าวว่า “โรงเรียนจะดีได้ต้องอาศัยครูอาศัยผู้ปกครองก่อให้เกิดความคิดความเจริญ” ไม่มีโรงเรียนไหนเจริญได้โดยไม่มี การทุ่มเทกำลังกายกำลังใจกำลังสติปัญญาและกำลังทรัพย์ของบุคลากรทุกฝ่ายเพื่อพัฒนาโรงเรียน และผู้เรียนให้ดีขึ้น

จุดเริ่มต้นของความร่วมมือระหว่างบ้านกับโรงเรียน ก่อ สวัสดิพานิชและสุมาน แสงมะลิ เห็นควรเริ่มต้นตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาของโรงเรียนในรอบปีนั้นๆ โดยทางโรงเรียนควรจัดประชุมผู้ปกครองร่วมกับบุคลากรภายในโรงเรียนเพื่อวางแผนการศึกษา กำหนดนโยบายการศึกษาซึ่งจำเป็นต้องซักซ้อมความเข้าใจกันก่อนในวันก่อนเปิดเรียนในต้นปี การศึกษานั้นๆ เพื่อให้ทุกฝ่ายได้ทราบว่โรงเรียนมีทิศทางการทำงานไปอย่างไร โรงเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมต่างๆ ตอบสนองนโยบายและแผนงานที่วางไว้ร่วมกัน

โรงเรียนจะต้องพยายามหาทางชักนำผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการของโรงเรียนโดยใช้นักเรียนเป็นตัวเชื่อมระหว่างบ้านกับโรงเรียน โรงเรียนจำเป็นต้องจัดกิจกรรมที่

ผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรง เช่น วันสำคัญของศาสนา วันรับประกาศนียบัตร จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการให้บริการแก่นักเรียนร่วมกับครู เช่น การอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง การติดต่อสื่อสาร การอาสาสมัคร การเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจ การร่วมมือกับชุมชน และควรจัดให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชนเพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาของสังคม โดยประสานงานกับฝ่ายต่างๆที่เกี่ยวข้อง ดังนี้คือ

2.4.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

เลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองเป็นบทบาททางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมในสังคม หรือสถานที่การใช้ชีวิตของผู้ปกครองในการอบรมบุตรนั้นไม่ควรที่จะละเลยได้ เพราะสิ่งต่างๆ เหล่านี้ล้วนมีผลสะท้อนทั้งสิ้นในการอบรมบุตรของผู้ปกครอง การมีอยู่ของบิดาในฐานะผู้บริหารครอบครัวมีบทบาทอย่างยิ่งใหญ่ต่อโครงสร้างบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตขึ้นมาการอบรมบุตรในอิสลามคือหนึ่งหน้าที่ซึ่งสำคัญยิ่งในการใช้ชีวิตสำหรับบิดามารดา การอบรมบุตร หมายถึงการทำให้สัญชาติญาณต่างๆ ภายในของมนุษย์น้อยๆ เหล่านั้น มีความเจริญเติบโตขึ้นและเป็นการนำทางสัญชาติญาณต่างๆ เหล่านั้น ไปสู่ความสมบูรณ์แบบที่สูงสุดของการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

การอบรมคือทั้งหมดแห่งความพยายามต่างๆ อย่างสม่ำเสมอด้วยความมุ่งมั่นที่จะบรรลุสู่เป้าหมายที่สูงสุดเป็นการมุ่งสู่ความเจริญเติบโตในทุกๆ ด้านของการดำรงอยู่ของมนุษย์เพื่อกลายเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ หรือจะกล่าวอีกความหมายหนึ่ง การอบรมคือการถ่ายทอดอิทธิพลต่างๆ ทางวัฒนธรรมที่พึงปรารถนาและคุณค่าที่สูงส่งจากรุ่นสู่รุ่นนั่นเอง หรืออาจจะกล่าวโดยรวม การอบรมคือทั้งหมดของความพยายามหาโอกาส การดำเนินการ จะถูกนำมาใช้เพื่อการเจริญเติบโตของสัญชาติญาณของมนุษย์ในทุกๆ ด้านเพื่อบรรลุสู่ความสมบูรณ์แบบของการเป็นมนุษย์นับแต่แรกเริ่มการปฏิสนธิในครรภ์ของมารดา จนกระทั่งลมหายใจสุดท้าย (อามีนะห์ ดำรงผล, 2544).

อิสลามได้มีแบบอย่างมากมายในการอบรมบุตรซึ่งมีทั้งการปฏิบัติ และวามะของ ท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ และจากวงศ์วานอะฮ์ลุลบัยต์ (อัลยฮิสลาม) ของท่านศาสดา ﷺ ซึ่งท่านเหล่านั้นได้แสดงและกล่าวเอาไว้เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะอบรมบุตรให้อยู่ในแนวทางแห่งพระผู้เป็นเจ้าได้ปฏิบัติตามการใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านั้น คือการใช้ชีวิตแห่งพระผู้เป็นเจ้าเนื่องจากพวกเขาคือคนของพระผู้เป็นเจ้าเป็นการใช้ชีวิตที่เต็มไปด้วยความเป็นสิริมงคล เป็นแบบอย่างแก่มนุษยชาติตลอดกาล

บิดา และมารดา คือ สององค์ประกอบสำคัญยิ่งของครอบครัว ซึ่งจะมืบทบาทมากที่สุดในการอบรมบุตรมารดานั้นมีสัมพันธกับบุตรตั้งแต่แรกเริ่มของการปฏิสนธิของบุตรในครรภ์

ของนางจนกระทั่งเข้าสู่วัยรุ่น มารยาท แนวความคิด การปฏิบัติในทุกช่วงของนางจะมีผลสะท้อน โดยตรงต่อโครงสร้างในการเจริญเติบโตของบุตร มารดาเปรียบเสมือนอาจารย์ผู้อบรม และแม่แบบ ของบุตรของนางเองนางคือหนึ่งตัวแปรสำคัญในการอบรมบุตรในทัศนะของพันธุกรรมและ สิ่งแวดล้อมที่ได้กล่าวก่อนหน้านี้

ด้วยเหตุนี้เองอิสลามจึงเน้นย้ำเป็นอย่างยิ่งต่อการเลือกคู่ครองเมื่อถึงเวลาที่จะ แต่งงานเพื่อสร้างครอบครัวซึ่งจะต้องเลือกคู่ครองที่เหมาะสมสำหรับการเป็นแม่ของลูกๆ ที่จะถือ กำเนิดมาในอนาคตดังสุภาษิตไทยที่ว่า "คู่ช่างให้คู่หาง คุณนางให้คุณแม่" หรือ "ลูกไม้ย่อมหล่นไม่ไกล ต้น" สตรีที่จะมาเป็นคู่ครอง คือสตรีที่จะมาเป็นอาจารย์เป็นผู้อบรม เป็นแม่แบบแก่บุตรในอนาคต ดังนั้นอิสลามจึงเน้นย้ำในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

ท่านอิมามบาكير(อลัยฮิสลาม)ได้มีวจนะเอาไว้เกี่ยวกับเรื่องดังกล่าว ซึ่งท่านอิมาม (อลัยฮิสลาม)ได้กล่าวแก่มุฮัมมัดบินมรวาน สหายผู้ใกล้ชิดคนหนึ่งของท่านว่า "ในการให้นมแก่ บุตรของท่านท่านจงเลือกแม่นมที่มีนิสัยดี และมีความสวยงามเถิดและท่านจงออกห่างเหล่าสตรีที่ ไม่ดีเสียเถิด เนื่องจากว่าน่านมจะเป็นตัวถ่ายโอน (คุณลักษณะต่างๆ ทางจิตวิญญาณของมารดาสู่ บุตร)" วจนะข้างต้นของท่านอิมามบาكير (อลัยฮิสลาม) ได้บ่งบอกถึงผลสะท้อนจากนมของมารดา ที่มีต่อบุตรซึ่งจะมีบทบาทในการถ่ายโอนคุณลักษณะต่างๆ ทั้งดี และไม่ดีของมารดาสู่บุตรด้วยเหตุ นี้บทบาทของพันธุกรรม และสิ่งแวดล้อมของมารดาจึงไม่ควรที่จะละเลยได้ในการอบรมบุตรใน อนาคตของมนุษย์ เช่นเดียวกันอิสลามได้ให้ทัศนะของการมีอยู่ของบิดาในฐานะผู้บริหารครอบครัว ซึ่งมีบทบาทอย่างยิ่งใหญ่ต่อโครงสร้างบุคลิกภาพของเด็กที่จะเติบโตขึ้นมาซึ่งท่านอิมามบาكير (อลัยฮิสลาม)ก็ได้มีวจนะในเรื่องนี้เอาไว้เช่นกันว่า "บรรดาเด็กๆที่ได้อาศัยอยู่ภายใต้ร่มเงาแห่ง ความดีงามของบิดาพวกเขาจะได้รับการปกป้องจากความเบี่ยงเบนต่างๆ"

วจนะข้างต้นของท่านอิมามบาكير (อลัยฮิสลาม) ได้ชี้ให้เห็นว่า อิสลามสนับสนุน ให้คุณสามีทั้งหลาย คอยเอาใจใส่และอยู่เคียงข้างภรรยาในการอบรมบุตร การอยู่ติดกับบ้าน อยู่เคียงข้างภรรยาบุตรจะได้รับความอบอุ่น และความดีงามต่างๆที่บิดาจะช่วยปกป้องบุตรให้ออกห่างจาก ความชั่วร้ายทั้งปวงได้ในความเป็นจริงที่ไม่สามารถจะปฏิเสธได้ก็คือ กิริยามารยาทต่างๆ คำพูดคำ จาของบิดาก็มีบทบาทต่อโครงสร้างการเจริญเติบโตของบุตรในอนาคตด้วย

นอกเหนือจากนั้นอิสลามได้เน้นย้ำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบิดาทั้งหลายโดยเฉพาะ เกี่ยวกับการมีฐานะผู้บริหารในด้านเศรษฐกิจของครอบครัวในการเตรียมเสบียงอาหารภายใน ครอบครัวจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้มาจากการทำงานในหนทางที่ถูกต้อง และบริสุทธิ์เท่านั้น เนื่องจากอาหารต่างๆ ที่บุตรได้รับจากการรับประทานของมารดาก็จะส่งผลในมิติของจิตวิญญาณ

ของบุตรด้วยดวงชะตาหนึ่งของท่านอิมามบากร(อลัยฮิสลาม)ได้สั่งเสียแก่บรรดาบิดาทั้งหลายให้พยายามเตรียมอาหารการกินของภรรยา และลูกๆ ในครอบครัวด้วยสิ่งที่ยาฮีล (อนุญาต) เท่านั้น ซึ่งในวันกียามัตวันแห่งการตัดสินพวกเขาจะได้เข้าพบกับพระเจ้าในขณะทีไปหน้าของพวกเขาจะเจิดจรัสแสงเหมือนกับจันทร์เพ็ญสิบห้าค่ำ

ผู้อบรมที่ดีคือผู้อบรมที่สามารถจะใช้สอยแนวทางในการอบรมที่หลากหลายได้ ผู้อบรมจะต้องให้ความเคารพต่อบรรดาเด็กๆ ซึ่งการอบรมที่ถูกต้องและเหมาะสมนั้นล้วนมาจากคุณลักษณะที่ดีในตัวของผู้อบรมเอง เขาพึงทราบดีว่าปัญหาที่สำคัญที่สุดของบรรดาเด็กๆ และเด็กวัยรุ่น คือความรู้สึกที่ค้อยกว่าและการขาดความเชื่อมั่น มนุษย์มีความต้องการต่ออาหาร และเครื่องคิมม์กันใด ความเคารพและเอาใจใส่จากผู้อื่นก็มีความต้องการจันนั้นทว่าความต้องการแห่งจิตวิญญาณนั้นมีมากมายกว่าความต้องการทางร่างกายยิ่งนัก (อามีนะห์ คำรงผล,2544).

ตามหลักศาสนาอิสลามนั้น จะมีคำสอนในแง่ที่ว่า ถ้าพ่อแม่ทำหน้าที่หลักของตนคือการเลี้ยงดูลูกถูกต้องตามหลักคำสอนของศาสนานั้นคือ มีหน้าที่รับผิดชอบ ในการอบรมเลี้ยงดู จัดสิ่งแวดล้อมที่ดี ตั้งชื่อที่ดีและปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี เพื่อให้ลูกเป็นมุสลิมที่ดีแล้ว ถึงแม้ว่าครอบครัวนั้นจะมีลูกมาก จนทำให้รู้สึกว่าเป็นสาเหตุของความจนได้ แต่ผู้ที่เป็นมุสลิมต้องไม่มีความคิดความรู้สึกเช่นนี้ พวกเขาต้องมีความเชื่อมั่นและมีความนบน้อมยอมจำนนต่อบทบัญญัติของอัลลอฮ์เพราะอัลลอฮ์เป็นพระเจ้าองค์เดียวที่พวกเขาเคารพและยอมตนนบน้อม เมื่อมีความมั่นใจในตัวอัลลอฮ์แล้วก็ไม่ต้องกลัวความยากจน เพราะอัลลอฮ์จะประทานเครื่องยังชีพให้แก่พวกเขา ถ้าพวกเขาปฏิบัติหน้าที่ในการเลี้ยงดูลูกอย่างถูกต้องตามหลักบทบัญญัติเพราะอิสลามถือว่า ลูกเป็นของฝากที่อัลลอฮ์ทรงประทานมาให้ และอัลลอฮ์จะทรงให้ปัจจัยเครื่องยังชีพแก่เด็กทุกคนที่เกิดมา ดังนั้นการมีลูกจึงเป็นการเพิ่มพูนปัจจัยยังชีพ มิใช่ทำให้ยากจนแต่อย่างไร

ดังนั้น จะเห็นได้ว่า มุสลิมจะไม่มีกำหนดหรือการวางแผนในการมีลูกโดยทั้งสิ้น เพราะทุกสิ่งทุกอย่างขึ้นอยู่กับองค์อัลลอฮ์แต่เพียงผู้เดียว ที่จะทรงกำหนดสถานะ สภาวะ และเหตุการณ์ให้เกิดแก่บุคคลแต่ละคน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความศรัทธาของเขาด้วย ดังนั้นอิสลามได้กำหนดรูปแบบตามแบบฉบับของอิสลาม ดังนี้คือ

2.4.1.1 วิธีการเลี้ยงลูก

ตามหลักศาสนาอิสลาม ผู้ที่มีหน้าที่เลี้ยงลูกโดยตรงคือผู้เป็นพ่อ ส่วนแม่เป็นเพียงผู้ที่คอยช่วยเหลือเท่านั้น ดังที่ท่านนบีมุฮัมมัดศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม ได้กล่าวไว้ว่า “สิทธิของลูกที่มีต่อพ่อของเขาคือการตั้งชื่อที่ดี เลี้ยงดูในสิ่งแวดล้อมที่ดีและให้การอบรมที่ดี”ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้แล้ว ก็หมายรวมไปถึงการปกครองในครอบครัวด้วยดังนั้นผู้ที่เป็นพ่อจำเป็นต้องเป็นมุสลิมที่ดี มี

ความเข้าใจในหลักคำสอนของศาสนา และเป็นผู้ที่มีความศรัทธาต่ออัลลอฮ์จึงสามารถพาครอบครัวไปสู่ความสุขได้

อนึ่ง จะเห็นได้ว่า อิสลามมองลูกที่เกิดมานั้นว่าเป็นผู้ที่สะอาดบริสุทธิ์เหมือนผ้าขาว ดังท่านรอซูลของอัลลอฮ์กล่าวว่า “เด็กที่เกิดมานั้นไม่อยู่ในสภาพอื่นใด นอกจากเป็นผู้บริสุทธิ์ บิคมารดาของเขาเองที่จะทำให้เขาเป็นยิวคริสเตียน หรือพวกบูชาไฟ” การที่ลูกจะเป็นไปอย่างไร นั้นก็ขึ้นอยู่กับผู้เป็นพ่อแม่จะคอยสั่งสอนอบรม ซึ่งเราพอจะทราบได้จากจุดมุ่งหมายการอบรมลูกที่ปรากฏในกรอานซูเราะห์ลูกมาน (31:13-19) พอสรุปได้ดังนี้ (อามีนะห์ คำรงผล ,2544: 60-62)

- 1) ให้รู้จักพระเจ้า
- 2) ให้มีสุขภาพสมบูรณ์แข็งแรง
- 3) เพื่อให้มีคุณธรรม มีจรรยาบรรณ มีการขัดเกลาจิตใจ ทั้งนี้ก็เพื่อการเข้าสังคม
- 4) เพื่อให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ คือการมีปัจจัยยังชีพ

ดังนั้น ผู้เป็นพ่อแม่ต้องมีความเมตตาต่อลูกของตน ส่วนการลงโทษลูกนั้นถ้าไม่จำเป็นก็ไม่ควรทำ แต่ถ้าจะลงโทษก็ให้ลงโทษลูกผู้ที่มีอายุตั้งแต่ 10 ขวบขึ้นไป อนึ่ง พ่อแม่ควรสอนลูกให้รู้จักสิ่งต่างๆตามความเหมาะสมในแต่ละวัย ซึ่งอาจจัดลำดับการเรียนรู้ได้ดังนี้ (อามีนะห์ คำรงผล ,2544 : 63 - 64)

- 1) ตั้งแต่รู้ความ ควรสร้างสิ่งแวดล้อมของมุสลิมที่ดีให้มีขึ้นในบ้าน
- 2) อายุสาม ขวบขึ้นไป ควรเล่าเรื่องต่างๆ ที่เกี่ยวกับจริยวัตรของท่านนบีต่างๆ ควรฝึกให้อ่านกรอานบทสั้น และควรหัดให้ละหมาด
- 3) อายุสิบขวบขึ้นไป ควรให้รู้หน้าที่ของมุสลิมและหัดปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เช่นควรหัดให้ถือศีลอด หัดให้เด็กบริจาคเงิน
- 4) อายุ 13 ปีขึ้นไป ควรคอยสั่งสอนและชี้แจงข้อสงสัยต่างๆของลูก ควรให้ลูกยึดมั่นปฏิบัติตามคำสั่งของพระเจ้า เช่นการคลุมฮิญาบสำหรับผู้หญิง

ดังนั้น เราจะเห็นได้ว่า อิสลามให้ความสำคัญกับการอบรมลูกของตนเองอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะลูกที่เกิดมานั้นถือได้ว่าเป็นสิ่งที่พระเจ้าทรงประทานมาให้แล้ว และจะเป็นผู้ที่ทำหน้าที่ในการรักษาศาสนาอิสลามต่อจากผู้เป็นพ่อแม่ ซึ่งเมื่อพิจารณาแล้ว เราจะพบว่า วิธีการสอนลูกของอิสลามนั้น จะเริ่มต้นจากการให้เด็กรู้จักศาสนา ก่อน โดยสอนให้รู้ถึงวิถีชีวิต ความดำรงอยู่ และพิธีกรรมต่างๆของทางศาสนา ต่อจากนั้นจึงให้ลูกศึกษาศาสตร์แขนงอื่นต่อไป ซึ่งวิธีแบบนี้

จะทำให้เด็กระลึกถึงศาสนาของตนเองอยู่ตลอดเวลา เพราะได้รับจากสิ่งสอนอบรมมาตั้งแต่เด็กแล้ว

การอบรมเลี้ยงดูคุณนั้นจะต้องมีผู้ที่เข้ามาดำเนินการต่อหลักสูตรและใช้วิธีการต่างๆ เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ดังนั้นการอบรมเลี้ยงดูต่างๆจึงต้องเริ่มจากการหาพ่อแม่หรือผู้ปกครองที่มีคุณสมบัติในการเลี้ยงดูผู้ที่เข้ามาใช้วิธีการต่างๆเพื่อให้การอบรมบรรลุผลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

เราไม่ต้องคาดหวังการเลี้ยงดูที่ดีจากพ่อแม่ที่ไม่อยู่ในร่องในรอยของอิสลามพ่อแม่ที่ไม่ละหมาด หรือไม่มีความรู้ในคำสอนอิสลามแม้แต่พื้นฐานเลย

ฉะนั้นก่อนที่จะกล่าวถึงกฎเกณฑ์ต่างๆในการเลี้ยงดูจำเป็นต้องกล่าวถึงคุณสมบัติมาตรฐานของพ่อแม่ผู้ปกครองเสียก่อนต่อไปนี้เป็นคุณสมบัติพื้นฐานของพ่อแม่ผู้ปกครองในการเลี้ยงดูให้ได้ผลตามคำสอนอิสลาม

นบีมุฮัมมัด ﷺ ได้เน้นในตลอดชีวิตการเป็นนบีของท่านด้วยการอบรมสั่งสอน โดยเฉพาะสำหรับเด็กๆและเยาวชน เพราะเด็กและเยาวชนคือผู้ที่อยู่ในสังคมผู้ใหญ่อต่อไปพวกเขาเป็นผู้เลือกแนวทางในสังคมให้เป็นไปอย่างสงบสุขหรือความปั่นป่วนในหะดิสไม่ว่าจะเป็นพูดหรือการกระทำของท่านมีหลายบทหลายตอนที่แสดงให้เห็นว่าท่านให้ความสำคัญในเรื่องการศึกษานี้มากอย่างเช่น มีหะดิสหนึ่งว่า..

((طَلَبُ الْعِلْمِ فَرِيضَةٌ عَلَى كُلِّ مُسْلِمٍ))

(บันทึกโดย อิบน์มาญะฮฺ)

ความว่า : การแสวงหาความรู้เป็นหน้าที่ของมุสลิมทุกคน

ไม่ว่าชายหรือหญิงการศึกษาหาความรู้เป็นหน้าที่ของแต่ละคนที่จะต้องศึกษา โดยเฉพาะวิชาความรู้ที่เป็นพื้นฐานของชีวิต (ฟิรฎูฮีน)ไม่ว่าจะเป็นการศึกษาทางด้านศาสนาหรือการศึกษาประสบการณ์ชีวิตด้านอื่นๆนอกจากตัวบุคคลเองแล้วที่เป็นผู้ต้องศึกษาผู้รับผิดชอบไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองหรือผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบในเรื่องนี้ด้วย โดยจะต้องจัดการศึกษาให้แก่ทุกคนอย่างเพียงพอกับความต้องการของเขาและเพียงพอกับความต้องการของสังคม ท่านนบีได้สั่งให้แก่พ่อแม่ของเด็กๆว่า

พวกเจ้าจงให้ลูกๆของเจ้าละหมาดเมื่ออายุครบเจ็ดปีและจงเขียนตีก้าวเขาไม่ละหมาดเมื่อเขาอายุครบสิบปี (รายงาน โดย อัสมัด)

ส่วนการกระทำของท่านบีที่แสดงเป็นแบบอย่างให้เราได้รับเป็นแบบอย่างในการอบรมไม่ว่าในเรื่องวิธีการหรือเนื้อหาที่อบรมเด็ก พอจะยกตัวอย่างมา ณ ที่นี้ได้ ดังนี้

อุมัรอิบนุ อะบฺูชะละมะฮฺได้เล่าว่า .. เมื่อตอนที่ฉันยังเป็นเด็กฉันอยู่ในบ้านเดียวกันกับท่านบีและในระหว่างที่กำลังรับประทานอาหารมือของฉันก็สะเปะสะปะอยู่บนตำหรับอาหารท่านก็สอนฉันว่า

((يَا عَلَاْمُ سَمَّ اللّٰهِ وَكُلْ بِيَمِيْنِكَ وَكُلْ مِمَّا يَلِيْكَ فَمَا زَالَتْ تِلْكَ طِعْمَتِيْ بَعْدُ))

(รายงานโดยอัลบุคอรี)

"โอ้เด็กน้อย.. จงอ่านด้วยพระนามของอัลลอฮฺ (อ่านบิสมิลลาฮฺ)

และกินส่วนที่อยู่ด้านขวาของเจ้าและกินสิ่งที่อยู่ถัดไปจากนั้น

การทานอาหารของฉันก็เป็นลักษณะตลอดไป"

(รายงานโดยอัลบุคอรี)

ครั้งหนึ่งท่านก็ได้สอนว่า

เด็กน้อย ..ฉันจะสอนเจ้าในบางอย่างเจ้าจงรักษาอัลลอฮฺแล้วอัลลอฮฺก็จะรักษาเจ้า เจ้าจงรักษาอัลลอฮฺเจ้าก็จะได้พบอัลลอฮฺอยู่กับเจ้า เมื่อเจ้าร้องขอเจ้าจงร้องขอจากอัลลอฮฺและเมื่อเจ้าขอความช่วยเหลือ เจ้าก็จงขอความช่วยเหลือจากอัลลอฮฺ (รายงานโดย อัซมัด)

เนื่องด้วยศาสนาอิสลามนั้นให้ความสำคัญกับคุณสมบัติของการอบรมเลี้ยงดู ดังนี้ คือ

1) มีความรู้ความเข้าใจในคำสอนอิสลาม

ความรู้ความเข้าใจอิสลามในที่นี้หมายถึงการรับรู้คำสอนอิสลามได้อย่างครบถ้วนทุกมิติ เมื่อพ่อแม่เข้ามาอบรมเลี้ยงดูลูกๆพ่อแม่ไม่เพียงต้องมีความรู้วิธีการเลี้ยงดูทางกายภาพจากหมอเท่านั้นแต่ยังต้องมีความรู้อิสลามที่ถูกต้องที่จะต้องถ่ายทอดให้กับลูกเพื่อให้กลายเป็นวิถีชีวิตที่ครอบคลุมทุกด้านให้กับลูกนอกจากนี้ยังมีความรู้ความเข้าใจในวิธีการต่างๆของการอบรมเด็กในทรรศนะของอิสลามอีกด้วย

พ่อแม่มากมายที่ฝากความหวังในเรื่องนี้ไว้ที่โรงเรียนศาสนาเป็นเรื่องไม่ถูกต้องไม่ใช่เรื่องยากเย็นอะไรเลยที่พ่อแม่จะหาความรู้ความเข้าใจในคำสอนอิสลามที่ถูกต้องไม่ต้องสงสัยเลยว่าอิสลามให้ความสำคัญกับความรู้ยิ่งที่สุด ดังนั้นเรื่องการอบรมเลี้ยงดูลูกซึ่งเป็นเรื่องการสร้างคนรุ่นใหม่ที่จะนำความเข้มแข็งมาสู่ประชาชาติอิสลามอิสลามจึงได้วางแบบอย่าง แนวทางลำดับขั้นตอนความสำคัญไว้อย่างชัดเจนและเป็นรูปธรรม

นี่เป็นความรู้ที่พ่อแม่จะต้องชวนขวนขวายให้ได้มาเป็นทุนเริ่มต้นพ่อแม่ที่มีความเข้าใจอิสลามอย่างลึกซึ้งย่อมเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการอบรมเลี้ยงดูลูกๆ อัลลอฮ์ซุบฮานะฮฺวะ ตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

أَمَّنْ هُوَ قَانِتٌ آنَاءَ اللَّيْلِ سَاجِدًا وَقَائِمًا يَحْذَرُ الْآخِرَةَ وَيَرْجُو رَحْمَةَ رَبِّهِ
 قُلْ هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ إِنَّمَا يَتَذَكَّرُ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٩﴾

ศุเราะฮ์ อัซ-ซุหม์ : 39/9

ผู้ที่เขาเป็นผู้รักดีในยามค่ำคืนในสภาพของผู้สujudและผู้ยืนละหมาดโดยที่เขาหัวนเกรงต่อโลกอาคิเราะฮ์และหวังความเมตตาของพระเจ้าของเขา (จะเหมือนกับผู้ที่ตั้งภาคีต่ออัลลอฮ์กระนั้นหรือ?) จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด บรรดาผู้รู้และบรรดาผู้ไม่รู้จะเท่าเทียมกันหรือ? แท้จริงบรรดาผู้มีสติปัญญาเท่านั้นที่จะใคร่ครวญ

ท่านนบีศ็อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลิม ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่าง “ความรู้ ความเข้าใจ” ในอิสลาม และ “ความดี” ในฐานะที่เป็นเงื่อนไขเอาไว้ว่า

((وَمَنْ يُرِدِ اللَّهُ بِهِ خَيْرًا يُفَقِّهُهُ فِي الدِّينِ))

(รายงานจาก บุครีและมุสลิม)

ผู้ใดที่อัลลอฮ์ประสงค์ให้ได้รับความดีพระองค์ก็จะให้ความเข้าใจต่อเขาในเรื่องของศาสนา

2) ความอิดลาศ - ความบริสุทธิ์ใจต่ออัลลอฮ์

การเลี้ยงดูให้ได้ผลนั้นมีใช้ให้ได้ผลตามที่เราคิดกันเอง แต่เป็นการให้ได้ผลตามมาตรฐานของอัลลอฮ์ซุบฮานะฮฺวะ ตะอาลา ดังนั้นการเลี้ยงดูในอิสลามให้ได้ผล เป็นการกระทำที่มุ่งแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ซุบฮานะฮฺวะ ตะอาลา

ด้วยเหตุนี้พื้นฐานแรกที่สำคัญที่สุดในการเลี้ยงดูลูกก็คือความบริสุทธิ์ใจ(อิกลาศ)ที่มีต่ออัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลานั้นก็คือการทำงานทั้งหมดเป็นไปเพื่อแสวงหาความโปรดปรานจากอัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะตะอาลาเท่านั้น

พื้นฐานข้อนี้เป็นหลักการใหญ่ที่สุดของคำสอนอิสลามเรียกว่า หลักการสร้างความบริสุทธิ์ต่อเตาฮีดหรือเอกภาพของอัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะตะอาลาดังที่พระองค์ได้ตรัสไว้ว่า

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ
وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَ وَذَلِكَ دِينُ الْقِيَمَةِ ﴿١٠﴾

(สุเราะฮ์ อัล-บะยยินะฮ์ :98/5)

และพวกเขามีได้ถูกบัญชาให้กระทำอันใดนอกจากเพื่อเคารพ
ภักดีต่ออัลลอฮ์ เป็นผู้มีเจตนาบริสุทธิ์ในการภักดีต่อพระองค์
เป็นผู้อยู่ในแนวทางที่เที่ยงตรงและดำรงการละหมาด และจ่าย
ซะกาต และนั่นแหละคือศาสนาอันเที่ยงธรรม

นี่คือปัญหาอันดับแรกที่พ่อแม่ต้องชำระจิตใจของตัวเองให้พ้นจากการกระทำที่มีได้มุ่งสู่อัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลาแต่เป็นการกระทำที่มุ่งไปที่มนุษย์ด้วยกัน

ผู้เขียนพบว่าพ่อแม่หลายคนกำลังให้ลูกเรียน ให้ลูกทำสิ่งต่างๆเพื่อชดเชยความหวังของเขาที่สูญหายไป พ่อแม่ไม่ได้ถามว่า อัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลาต้องการให้เราเลี้ยงลูกแบบใดและให้เป็นอะไร? บางครั้งเรื่องดีๆอย่างเช่นการท่องจำอัล กุรอานก็ถูกนำมาสร้างการโอ้อวดระหว่างพ่อแม่คิดว่าลูกใครจำว่าลูกใครสุดท้ายการเลี้ยงลูกของพ่อแม่จำนวนมากเป็นการแข่งขันทับถมระหว่างกันและกันเสียมากกว่าการสร้างลูกให้เป็นบ่าวที่ดีของอัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลา

อันตรายเรื่องนี้เป็นสิ่งที่น่าสะพรึงกลัวมาก เพราะผู้ที่ไม่มีความอิกลาสนั้นงานของเขาจะไม่ถูกตอบรับนั่นหมายความว่า การอบรมเลี้ยงดูลูกๆอันเป็นความดีงามอย่างยิ่งแต่หากไม่ได้เป็นไปเพื่อแสวงหาความโปรดปรานของอัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลาแล้ว ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นที่ล้มเหลว อัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลาตรัสไว้ว่า

قُلْ إِنَّمَا أَنَا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَىٰ إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمْ إِلَهٌ وَاحِدٌ فَمَنْ

كَانَ يَرْجُو لِقَاءَ رَبِّهِ فَلْيَعْمَلْ عَمَلًا صَالِحًا وَلَا يُشْرِكْ بِعِبَادَةِ رَبِّهِ أَحَدًا ﴿١١٠﴾

(สุเราะฮ์ อัล-กะฮ์ฟ :18/110)

จงกล่าวเถิดมุฮัมมัด “แท้จริง ฉันเป็นเพียงสามัญชนคนหนึ่งเยี่ยงพวกท่าน มีอะฮ์ลัฮ์นัฟัฮ์ว่าแท้จริง พระเจ้าของพวกท่านนั้นคือพระเจ้าองค์เดียว ดังนั้น ผู้ใดหวังที่จะพบพระผู้เป็นเจ้าของเขา ก็ให้เขาประกอบการทำงานที่ดี และอย่างตั้งผู้ใดเป็นภาคีในการเคารพภักดีต่อพระผู้เป็นเจ้าของเขาเลย”

3) ความตักวา – ความยำเกรงต่ออัลลอฮ์

คำว่า ตักวา มักมีผู้แปลในภาษาไทยว่าความยำเกรงต่ออัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะตะอะลา แม้ว่าเป็นการแปลที่ใช้ได้ แต่คำว่าตักวา มีความหมายกว้าง คำนี้ให้ความหมายว่า “การรับรู้ถึงการมองดูอยู่ของอัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอะลาจนกระทั่งทำให้มีความยำเกรงพระองค์ส่งผลให้เป็นคนที่ไม่ออกห่างจากความชั่วพร้อมๆกับทำางานที่ดีทั้งในที่ลับและที่เปิดเผย”

ฉะนั้น “ตักวา” เป็นการสะท้อนการกระทำของมนุษย์ด้วยการเชื่อมโยงกับพระผู้สร้างนั่นเองเป็นการสะท้อนความศรัทธาให้เกิดขึ้นได้ในชีวิตที่เป็นจริงของมนุษย์ อัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะตะอะลาจึงตรัสกับผู้ศรัทธาว่า

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ حَقَّ تَقَاتِهِ وَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُمْ مُسْلِمُونَ ﴿١٠٢﴾

(สุเราะฮ์ อัด อิมรอน :3/102)

โอ้ผู้ศรัทธาทั้งหลาย! จงยำเกรงอัลลอฮ์อย่างแท้จริงเถิด และพวกเจ้าจงอย่าตาย เป็นอันขาดนอกจากในฐานะที่พวกเจ้าเป็นผู้มอบน้อมเท่านั้น

การมีตักวาจึงเป็นการแสดงถึง “แบบอย่าง” ของพ่อแม่ให้ลูกๆ ได้เห็นอย่างเป็นธรรมชาติ มิได้เกิดจากการฝืนใจปฏิบัติตามคำสอนอิสลามการมีตักวาจึงเป็นพื้นฐานในการอบรมด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูกๆ

สำหรับผลในด้านอื่นๆที่ได้รับจากการศรัทธานั้นมีมากมายหลายประการแต่ประการหนึ่งที่ต้องจดจำไว้ก็คือ การที่อัลลอฮ์ซุบฮานะฮูวะ ตะอาลาจะประทาน “ทางออก” ต่อปัญหาต่างๆให้กับเราดังที่พระองค์ตรัสไว้ว่า

فَإِذَا بَلَغَ أَجَلُهُنَّ فَأَمْسِكُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ أَوْ فَارِقُوهُنَّ بِمَعْرُوفٍ
وَأَشْهِدُوا ذَوِي عَدْلٍ مِّنْكُمْ وَأَقِيمُوا الشَّهَادَةَ لِلَّهِ ذَلِكَ يُوعَظُ بِهِ
مَنْ كَانَ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾

(สุเราะฮ์ อัญญาละลา :65/2)

ต่อเมื่อพวกนางได้อยู่จนครบกำหนดของพวกนางแล้ว ก็จงยับยั้งพวกนางให้อยู่โดยดี หรือให้พวกนางจากไปโดยดี และจงให้มีพยานสองคนเป็นผู้เที่ยงธรรมในหมู่พวกเจ้า และจงให้การเป็นพยานนั้นเป็นไปเพื่ออัลลอฮ์ ดังกล่าวมานั้นผู้ที่ศรัทธาต่ออัลลอฮ์และวันอาคิเราะฮ์จะถูกตัดก่เดือนให้ถือปฏิบัติและผู้ใดยำเกรงอัลลอฮ์ พระองค์ก็จะทรงหาทางออกให้แก่เขา

4) มีสำนึกรับผิดชอบ

อิสลามย้ำถึงการที่มนุษย์ทุกคนมี “ปฏิสัมพันธ์” กับสิ่งต่างๆอย่างถูกต้อง การปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามสายสัมพันธ์ต่างๆไม่ว่าระหว่างมนุษย์กับพระเจ้า มนุษย์กับมนุษย์ หรือกับสิ่งต่างๆ เรียกว่า ‘อมานะฮ์’ หรือพันธสัญญาซึ่งเป็นการมอบหมายภารกิจจากพระเจ้า

การมีสำนึกรับผิดชอบหรือการตระหนักถึงอมานะฮ์จึงเป็นเรื่องใหญ่ความสำนึกเช่นนี้หากเกิดกับใครทำให้คนๆนั้นสามารถเคลื่อนไหวปฏิบัติอามานะฮ์ที่เขามีต่อสิ่งต่างๆไม่ว่าต่อพระเจ้า ต่อมนุษย์หรือต่อสรรพสิ่งต่างๆได้ครบถ้วน

การมีอามานะฮ์จึงไม่ได้มีเฉพาะระหว่างมนุษย์กับพระเจ้าเท่านั้นแต่ยังมีระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ด้วยกันผู้เขียนได้พบเห็นคนที่เคร่งครัดในเรื่องปฏิบัติศาสนกิจหลายๆคนแต่ขาดสำนึกรับผิดชอบในอามานะฮ์ที่มีต่อคนอื่นซึ่งทำให้เขาถูกมองว่าเป็นคนที่ไม่อาจไว้วางใจให้ทำอะไรได้ และมีภาพลักษณ์ที่ขาดความน่าเชื่อถือ

คนเป็นพ่อเป็นแม่ต้องมีสำนึกรับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนมี อمانةอยู่นี้เป็นพื้นฐานสำคัญที่ทำให้
ให้งานการอบรมลูกๆขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี อัลลอฮฺซุบฮานะฮฺวะ ตะอาลาได้ตรัสถึงมนุษย์ทุกคนจะ
ถูกสอบถามถึงความรับผิดชอบของตนเอาไว้ว่า

وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَكُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُضِلُّ مَنْ يَشَاءُ

وَيَهْدِي مَنْ يَشَاءُ وَكَلَّمْنَا نِعَمًا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٩٣﴾

(สุเราะฮ์ อัน-นะหฺล : 16/93)

และหากอัลลอฮ์ทรงประสงค์ แน่อนพระองค์จะทรงทำให้พวก
เจ้าเป็นประชาชาติเดียวกัน แต่พระองค์จะให้ผู้ที่พระองค์ประสงค์
ค้หลงทาง และจะทรงชี้แนะทางแก่ผู้ที่พระองค์ทรงประสงค์ และ
แน่อน พวกเจ้าจะถูกสอบสวนถึงสิ่งที่พวกเจ้าได้กระทำไว้

ความสำนึกรับผิดชอบดังกล่าวจะทำให้คนเป็นพ่อเป็นแม่จัดหาความจำเป็นทุกอย่างเพื่อ
เลี้ยงลูกไม่เพียงแค่ปัจจัยทางวัตถุเท่านั้นแต่ยังเป็นเรื่องของการเลี้ยงลูกให้มีอิสลามเป็นทางนำอีก
ด้วย

5) มีความอดทนอดกลั้น

พ่อแม่ต้องเรียนรู้การอดทนอดกลั้นในการเลี้ยงลูกพ่อแม่ต้องมีความสุข
อ่อนโยนเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานในการสร้างผลกระทบในการเปลี่ยนแปลงลูกๆ ผู้เขียนเห็นว่า
เด็กหลายๆ คนเป็นคนดีขึ้นมาเพียงเพราะพ่อแม่มีบุคลิกเป็นคนใจเย็นสุภาพอ่อนโยน เป็นพื้นฐาน
โดยที่ไม่ได้พูดจาสั่งสอนอะไรมากมาย (ดิน ปรัชพฤทธิ, 2533)

เป็นเรื่องเลวร้ายอย่างยิ่งที่พ่อแม่ผู้อบรมลูก แต่เป็นคนที่อารมณ์ร้อน โกรธง่ายและโมโหร้าย
พ่อแม่บางคนทำร้ายลูกช่วงเป็นภาพที่หดหู่เป็นที่สุดความโกรธและความโมโหร้ายนำไปสู่การ
กระทำที่รุนแรงมากมายในสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากความโกรธได้เกิดขึ้นกับพ่อแม่ผู้ปกครองที่
เลี้ยงดูเด็กๆ อาจนำไปสู่เรื่องเศร้าที่สุดในชีวิตก็ได้

คำสอนอิสลามจึงย้ำให้มีความอดทน โดยที่มักจะกล่าวคู่กับการให้อภัยเสมอตามความ
เข้าใจของคนทั่วไป คนที่อดทนมักจะเป็นคนที่ต้องเก็บกอดอารมณ์ความรู้สึกอิสลามจึงย้ำการให้อภัย
ควบคู่ไปด้วย เพื่อไม่ให้เกิดการสะสมของอารมณ์ดังที่อัลลอฮฺซุบฮานะฮฺวะ ตะอาลาได้ตรัสไว้ว่า

﴿٤٣﴾ وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

(สุเราะฮ์ อັซ-ซุรอ :42/43)

และแน่นอนผู้ที่อดทนและให้อภัยแท้จริงนั้นคือ ส่วนหนึ่ง
จากกิจการที่หนักแน่นมั่นคง

الَّذِينَ يُنْفِقُونَ فِي السَّرَّاءِ وَالضَّرَّاءِ وَالْكَاطِمِينَ الْغَيْظَ وَالْعَافِينَ

عَنِ النَّاسِ وَاللَّهُ يُحِبُّ الْمُحْسِنِينَ ﴿١٣٤﴾

(สุเราะฮ์ อาล อิมรอน :3/134)

คือบรรดาผู้ที่บริจาคทั้งในยามสุขสบาย และในยามเดือด

ร้อน และบรรดาผู้ข่มโทษและบรรดาผู้ให้อภัยแก่เพื่อนมนุษย์

และอัลลอฮ์นั้นทรงรักผู้กระทำดีทั้งหลาย

خُذِ الْعَفْوَ وَأْمُرْ بِالْعُرْفِ وَأَعْرِضْ عَنِ الْجَاهِلِينَ ﴿١٦٦﴾

(สุเราะฮ์ อัล-อะฮฺรอฟ :7/199)

เจ้า(มุฮัมมัด)จงยึดถือไว้ซึ่งการอภัยและจงใช้ให้กระทำความดี

ชอบและจงพินหลังให้แก่ผู้เขลาทั้งหลายเถิด

นอกจากนี้ท่านเราะซูลตลอดสุต้อลลัลลอฮุอะลัยฮิวะซัลลัมยังได้สอนถึงวิธีการระงับความ
โกรธในทางปฏิบัติด้วยท่านได้กล่าวว่า

((إِذَا غَضِبَ أَحَدُكُمْ وَهُوَ قَائِمٌ فَلْيَجْلِسْ، فَإِنْ ذَهَبَ عَنْهُ الْغَضَبُ وَإِلَّا فَلْيَضْطَجِعْ))

(รายงานจาก อบู ดาวูด)

เมื่อคนใดคนหนึ่งในหมู่พวกท่านโกรธหากเขากำลังยืนอยู่

ก็ให้เขานั่งลง แล้วความโกรธก็จะหายไปและหากว่ายัง

ไม่เป็นเช่นนั้น (ยังไม่หายโกรธ) ก็ให้เขานอนลง

เนื่องจากเด็ก ๆ มักจะเอาแต่ใจตัวเองบางครั้งยังขาดการใช้เหตุผลสิ่งเหล่านี้มักกระตุ้นอารมณ์โกรธของพ่อแม่ผู้ปกครองได้ง่าย ดังนั้น การรู้จักยับยั้งจากอารมณ์โกรธการฝึกฝนให้เป็นคนอดทนอดกลั้น การรู้จักให้อภัยจึงเป็นเรื่องพื้นฐานของพ่อแม่ผู้ปกครอง

2.4.1.2 ความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูลูก

คนเรามักจะเคยได้ยินคำกล่าวที่ว่าเด็กเปรียบเสมือนผ้าขาวจะยอมสีอะไรลงไปก็ติดง่ายทั้งนั้น คำเปรียบเทียบบ้างกล่าวชี้ให้เห็นว่าการอบรมสั่งสอนคนในวัยเด็กย่อมเกิดผลดีกว่า เมื่อเด็กโตขึ้นเป็นผู้ใหญ่แล้วในทำนองเดียวกันถ้าแต่ละครอบครัวได้อบรมเลี้ยงดูลูกตั้งแต่อายุยังน้อยก็จะทำให้ลูกเติบโตขึ้นพร้อมกับรู้ว่าอะไรดีอะไรไม่ดีหรืออะไรควรทำและไม่ควรทำส่วนครอบครัวที่ไม่เห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดูลูกโดยคิดว่าให้เป็นหน้าที่ของโรงเรียนแล้วนิสัยไม่ดีบางอย่างอาจจะติดตัวเด็กอย่างถาวรก็ได้ ทั้งนี้เพราะช่วงแรกเกิดจนถึงอายุ 3 ปีจะเป็นระยะที่เด็กมีความรู้สึกนึกคิด มีนิสัยต่าง ๆ เกิดขึ้น ซึ่งมีความสำคัญต่ออนาคตของลูกมากพ่อแม่ควรตระหนักเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งรูปแบบของการอบรมเลี้ยงดู มีดังนี้คือ (ถนอม มากะจันทร์, 2539)

1) การเลี้ยงดูลูกแบบเผด็จการ

ในการเลี้ยงดูลูกพ่อแม่แต่ละรายจะมีวิธีการเลี้ยงดูแตกต่างกันออกไปตามแต่ที่ตนเองจะเห็นว่าเป็นการเลี้ยงดูที่ดีที่สุดบางครอบครัวมีความคิดเห็นว่า ลูกๆ ควรเชื่อฟังผู้ใหญ่อย่างสิ้นเชิง ไม่ควรโต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็นใด ๆ สิ่งผู้ใหญ่หรือพ่อแม่สั่งให้ทำต้องเป็นสิ่งที่ถูกต้องเสมอ ลูกๆ มีหน้าที่รับคำสั่งและทำตามคำสั่งเท่านั้นเมื่อใดลูกทำผิดในสายตาของพ่อแม่แล้วก็จะได้รับการดุว่ากล่าว และถูกลงโทษทันที การตัดสินใจว่าลูกทำถูกหรือผิด เป็นความคิดเห็นของพ่อแม่แต่เพียงฝ่ายเดียวการเลี้ยงดูลูกตามแบบอย่างนี้ที่กล่าวเกิดขึ้นเพราะพ่อแม่มีความเชื่อว่าตนเองอาบน้ำร้อนมาก่อนลูก ย่อมรู้อะไรดี – อะไรชั่วมากกว่าลูกๆ จึงต้องทำตามที่ตนเองสั่งเท่านั้นและเชื่อว่าการเลี้ยงดูแบบนี้จะทำให้ลูกมีระเบียบวินัยอ่อนสอนง่ายและเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่การเลี้ยงดูแบบนี้ เรียกว่าเป็นการเลี้ยงดูแบบเผด็จการจากการศึกษาของผู้รู้ต่าง ๆ พบว่าการเลี้ยงดูแบบเผด็จการเป็นวิธีที่ไม่เหมาะสมกับโลกยุคปัจจุบันทั้งนี้เพราะไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ต่างมีความคิดและเหตุผลเป็นของตนเองทุกคนย่อมไม่ต้องการให้ผู้อื่นมาบังคับหรือสั่งให้ปฏิบัติตามที่ผู้อื่นต้องการทุกกรณีนอกจากนี้ยังไม่เป็นการสร้างเสริมความคิด ในการเป็นพลเมืองของชาติตามระบอบประชาธิปไตยสำหรับผลที่เกิดขึ้น โดยตรงกับลูกที่พ่อแม่เลี้ยงดูตามแบบเผด็จการพบว่าเมื่อลูกเติบโตเป็นผู้ใหญ่แล้วอาจจะมีนิสัยที่ไม่สมควรเกิดขึ้นหลายอย่าง เช่น เป็นคนก้าวร้าวเผด็จการเหมือนพ่อแม่ เป็นคนที่ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง ต้องคอยรับฟังคำสั่งจากผู้อื่นก่อน อาจจะเป็นคนที่ขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์นิสัยเหล่านี้จะบั่นทอนความก้าวหน้าในอนาคตของเด็กได้ เป็นต้น

2) การเลี้ยงดูลูกแบบปล่อยปละละเลย

เราจะพบว่าบางครอบครัวเลี้ยงดูลูกแบบเข้มงวดกวดขันหรือแบบเผด็จการแต่บางครั้งครอบครัวอาจจะมีการเลี้ยงดูในแบบที่มีลักษณะตรงกันข้าม คือปล่อยให้อิสระเสรีภาพที่จะทำอะไร ๆ ตามใจตัวเอง ลูกจะทำผิดหรือทำลูกพ่อแม่ก็ไม่สนใจสั่งสอนอบรม เราอาจเรียกการเลี้ยงดูแบบนี้ว่าการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย (ธรรมรส โชติคุณุชร, 2536) ทั้งนี้อาจเป็นเพราะพ่อแม่บางคนมีการกิจในการทำหาเลี้ยงชีพรัดตัวเกินไปจนไม่มีเวลาพอที่จะเอาใจใส่ลูกอย่างใกล้ชิดได้ ลักษณะเช่นนี้อาจจะเกิดกับครอบครัวที่ร่ำรวยหรือยากจนก็ได้บางครั้งพ่อแม่อาจจะชดเชยการขาดความเอาใจใส่ต่อลูกโดยการให้เงินลูกใช้ตามความพอใจคบเพื่อนได้ตามสะดวก และดำเนินชีวิตตามความต้องการของตนเองการเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยนั้นถ้าพิจารณาอย่างผิวเผินแล้วบางคนอาจคิดว่าเป็นวิธีการที่ดี เพราะคนเราน่าจะมีอิสระเสรีภาพในตัวเองที่จะทำอะไร ๆ ตามที่ตนต้องการแต่ความเป็นจริงนั้นการเลี้ยงดูแบบนี้ก่อให้เกิดผลร้ายต่อตัวเด็กเอง และต่อสังคมมากกว่าเกิดผลดีที่กล่าวเช่นนี้ก็เพราะว่าคนเรากว่าจะเติบโตเป็นคนดี รู้จักสิ่งที่ถูกและผิดรู้จักสิ่งที่ควรและไม่ควรนั้น ต้องได้รับการอบรมสั่งสอนจากพ่อแม่ในแบบอย่างที่ถูกที่ควรครอบครัวที่เลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลยจะส่งผลให้เด็กเกิดนิสัยไม่ดีหลายประการ เช่น การเอาแต่ใจตนเอง ขาดระเบียบวินัยขาดความมีสัมมาคารวะขาดความรับผิดชอบเป็นต้นและถ้าครอบครัวใดให้เงินลูกไว้จับจ่ายตามความพอใจด้วยแล้ว ลูกมักจะไม่เห็นคุณค่าของเงิน นอกจากนี้ ผลกระทบอาจจะเกิดขึ้นตามมาอีก เช่นการคบเพื่อนที่ไม่ดีการไปมั่วสุมในสถานที่ที่ไม่สมควรต่าง ๆ ตลอดจนอาจเป็นสาเหตุของการติดยาเสพติดได้

3) การเลี้ยงดูลูกแบบคุ้มครองเกินไป

เป็นธรรมดาที่พ่อแม่ทุกคนย่อมมีความรักและห่วงใยลูกของตน แต่พ่อแม่บางคนอาจจะทุ่มเทความรักความเอาใจใส่เป็นพิเศษแก่ลูก บางคนหรือบางกรณี เช่น การมีลูกคนเดียว ลูกคนแรก ลูกคนสุดท้องหรือลูกที่มีเพศอย่างที่ตนรอคอยมานานการเลี้ยงดูลูกแบบนี้พ่อแม่จะดูแลเอาใจใส่ลูกทุกอย่างก้าวไม่ว่าจะเป็นภารกิจ การนอน หรือการกระทำใด ๆ จะอยู่ในสายตาของพ่อแม่เสมอ พ่อแม่จะเห็นลูกเป็นเด็กเล็ก ๆ ที่ต้องดูแลตลอดเวลาและไม่ยอมให้ลูกพบกับความยากลำบากไม่ว่ากรณีใด ๆ (นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์, 2527) การเลี้ยงดูลูกตามแบบนี้เรียกว่าแบบคุ้มครองเกินไปหรือชาวบ้านเรียกกันว่าแบบไข่ในหิน คือต้องดูแลประคับประคองทุกฝีก้าวนั่นเองการเลี้ยงดูลูกแบบคุ้มครองเกินไปนั้นจะเห็นว่ายังไม่ค่อยเหมาะสมนักทั้งนี้เพราะมนุษย์มีธรรมชาติที่ต้องการเป็นตัวของตัวเองไม่อยากจะให้ใครมาวุ่นวายกับชีวิตของตนเองมากเกินไปแม้ว่าคน ๆ นั้นจะเป็นพ่อแม่หรือมีความรักความห่วงใยต่อตนมากเพียงไรก็ตามเป็นความจริงที่ว่าพ่อแม่ทุกคนรักและห่วงใยลูก

แต่การแสดงออกของความรักและความห่วงใยควรอยู่ในขอบเขตของความพอดีการเลี้ยงดูลูกแบบ
คุ้มครองเกินไปนั้น

ในช่วงแรก ๆ ลูกอาจจะมีความพอใจอบอุ่นที่พ่อแม่รักและเอาใจใส่ตนเองแต่
ต่อมาลูกอาจจะรู้สึกอึดอัดที่พ่อแม่เข้ามายุ่งเกี่ยวกับชีวิตเขาทุกฝีก้าวการเลี้ยงดูลูกแบบนี้จะส่งผลเสีย
แก่เด็กหลายประการ เช่นเด็กจะกลายเป็นคนขาดความมั่นใจในตนเองไม่อดทนต่อความยากลำบาก
ไม่ต่อสู้ชีวิต ไม่กล้าตัดสินใจจิตใจอ่อนแอ คอยแต่จะพึ่งพาผู้อื่นตลอดเวลา การเลี้ยงดูแบบนี้
เรียกว่าเป็นการเลี้ยงแบบไม่รู้จักโต

4) การเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตย

การเลี้ยงดูลูกแบบประชาธิปไตยนั้นพ่อแม่จะต้องเป็นคนใจกว้าง มีเหตุผล ถ้าลูก
ทำผิดก็จะอบรมสั่งสอน หรือแม่จะมีการลงโทษก็จะชี้แจงความผิดก่อนและไม่ลงโทษด้วยอารมณ์
พร้อมทั้งให้ออกาสลูกที่จะชี้แจงเหตุผลของตนด้วยการเลี้ยงดูแบบนี้พ่อแม่จะไม่เข้มงวดเกินไป
และขณะเดียวกันก็ไม่ปล่อยลูกจนเกินไปถ้าครอบครัวหรือสมาชิกมีปัญหาอะไรก็จะช่วยกัน
แก้ปัญหา พ่อแม่จะไม่ถือว่าลูกเป็นเด็กเล็ก ๆ ตลอดเวลาแต่จะให้ลูกมีโอกาสแสดงความสามารถ
และยอมรับในเหตุผลของลูก (ราสี ทองสวัสดิ์, 2527) ถ้าเห็นว่าเป็นเหตุผลที่ดีการเลี้ยงดูแบบนี้
ก่อให้เกิดผลดีหลายประการ เช่น เด็กจะมีสุขภาพจิตดี มีวินัยใน ตนเองมีความเชื่อมั่นในตัวเอง กล้า
ตัดสินใจ กล้าจะกระทำในสิ่งที่ถูกที่ควรรับฟังเหตุผลของผู้อื่นและทำตามระเบียบกฎเกณฑ์ของ
สังคม

สรุปได้ว่า อิสลามได้มีแบบอย่างมากมายในการอบรมบุตรซึ่งมีทั้งการปฏิบัติ และ
วณะของท่านศาสดามุฮัมมัด ﷺ และจากวงศ์วานอะฮ์ลุลบัยต์ (อภัยอิสลาม) ของท่านศาสดา ﷺ
ซึ่งท่านเหล่านั้นได้แสดงและกล่าวเอาไว้เพื่อให้ผู้ที่ประสงค์จะอบรมบุตรให้อยู่ในแนวทางแห่งพระ
ผู้เป็นเจ้าของได้ปฏิบัติตามการใช้ชีวิตของบุคคลเหล่านั้น คือการใช้ชีวิตแห่งพระผู้เป็นเจ้าของเนื่องจากพวก
เขาคือคนของพระผู้เป็นเจ้าของเป็นการใช้ชีวิตที่เต็มไปด้วยความเป็นสิริมงคล เป็นแบบอย่างแก่
มนุษยชาติตลอดกาล

2.4.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

การที่ผู้ปกครองอาสาสมัครสละเวลาและนำความเชี่ยวชาญหรือความสามารถต่างๆ เข้ามาช่วยกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก พัฒนาคู บุคลากรพัฒนาสถานศึกษาและพัฒนาหรือเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองด้วยกันเอง ช่องทางที่โรงเรียนได้จัดให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้ามา

2.4.2.1. ความหมายของอาสาสมัคร

นักวิชาการได้ให้ความหมายของ “การอาสาสมัคร” ไว้ในทำนองเดียวกันคือเดอวิลล์และมันเดย์ (Dervill & Munday อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 84) ให้ความหมายการอาสาสมัครว่าหมายถึงบุคคลที่ทำงานด้านการให้บริการโดยไม่มีค่าตอบแทนและลักษณะงานที่ทำนั้นมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการส่วน ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2534 : 14) ให้ความหมายว่าอาสาสมัครหมายถึงผู้ที่สละเวลาทำงานเพื่อสาธารณประโยชน์โดยคำนึงถึงเวลาว่าง ความสามารถและความถนัดที่ตนเองมีอยู่ซึ่งมีเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ของงานก็เพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมองค์การหรือผู้ประสบความทุกข์ยากเดือดร้อนโดยไม่มีค่าจ้างตอบแทนในการทำงานและมีได้ยี่งงานที่ปฏิบัติอยู่เป็นอาชีพทั้งนี้การปฏิบัติงานดังกล่าวอาจจะเป็นการให้บริการทั้งทางตรงหรือทางอ้อมก็ได้ซึ่งสอดคล้องกับ สมพร เทพสิทธิ์ (2541 : 1) ให้ความหมายว่าอาสาสมัครหมายถึงผู้ที่สมัครใจทำงานเพื่อประโยชน์แก่ประชาชนและสังคมโดยไม่หวังผลตอบแทนเป็นเงินนอกจากอาสาสมัครหมายถึงบุคคลซึ่งเป็นรูปธรรมแล้วยังหมายถึงจิตและวิญญาณของอาสาสมัครซึ่งเป็นนามธรรมด้วยและในราชบัณฑิตยสถาน (2546 : 1370) คำว่าอาสาสมัครหมายถึงบุคคลที่เสนอตัวเข้าทำงานด้วยความสมัครใจเช่นเข้าเป็นอาสาสมัครจาก ความหมายที่กล่าวข้างต้นสรุปได้ว่าอาสาสมัครหมายถึงผู้ที่อุทิศตนทำงานอย่างมีระเบียบแบบแผนและเป็นทางการแก่ส่วนรวมหรือองค์การเพื่อประโยชน์แก่ส่วนรวมหรือองค์การโดยไม่หวังผลตอบแทนในการทำงาน

2.4.2.2. ความสำคัญของอาสาสมัคร

การมีอาสาสมัครมาช่วยงานในสถานศึกษาเป็นการช่วยลดภาวะของผู้ปฏิบัติการสอนประจำที่อยู่ในสถานศึกษาลงบ้างและทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมได้มากขึ้นแต่บางครั้งเวลาและ โอกาสไม่ได้เอื้ออำนวยให้ผู้ปกครองอาสาสมัครเข้าร่วมได้ทุกครั้งดังนั้นสถานศึกษายังจำเป็นต้องจัดตารางเวลาที่เหมาะสมเพื่อช่วยกระจายให้อาสาสมัครต่างๆมาร่วมงาน

ได้อย่างต่อเนื่องและสอดคล้องกับความต้องการแต่ละช่วงเวลาผลดีของการมีผู้ปกครองอาสาสมัคร มีดังนี้ (Daniel & Rayna อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 85)

1) ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่ผู้ปกครองกับผู้บริหารสถานศึกษาและ ผู้ปฏิบัติการสอนดีขึ้น

2) การมีอาสาสมัครทำให้ดูแลเด็กได้มากขึ้นซึ่งจะช่วยให้ทักษะในการเรียนรู้ดีขึ้นและเด็กได้รับการดูแลเอาใจใส่เป็นรายบุคคลมากขึ้นส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาอารมณ์ สังคมและพฤติกรรมของเด็ก

3) เด็กจะมีพัฒนาการด้านการสื่อสารกับผู้ใหญ่ทั้งด้านการสื่อสารภาษา และความไว้วางใจต่อบุคคลภายนอก

4) ผู้ปฏิบัติการสอนและสถานศึกษาได้เรียนรู้แนวทางและกิจกรรมที่หลากหลายในการดูแลเด็กจากผู้ปกครองที่มีประสบการณ์

5) เป็นการสร้างจิตสำนึกและความรับผิดชอบร่วมกันในการดูแลเด็ก กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการอาสาสมัครเอปส ไตน์ (Epstein, 1995 อ้างถึงใน พัชรีย์ สนวนแก้ว, 2538) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการอาสาสมัครดังนี้

1) มีโครงสร้างอาสาสมัครช่วยผู้ปฏิบัติการสอนผู้บริหารนักเรียน ผู้ปกครอง

2) มีห้องให้ผู้ปกครองหรือศูนย์อาสาสมัครเพื่อทำงานพบปะประชุมและเป็นแหล่งข้อมูลให้ผู้ปกครอง

3) มีไปรษณียบัตรสำรวจความสามารถเวลาของอาสาสมัครทุกปี

4) มีแหล่งข้อมูลให้ทุกคนรอบรู้เช่นรายชื่อผู้ปกครอง เบอร์โทรศัพท์ (Epstein, 1995 อ้างถึงใน พัชรีย์ สนวนแก้ว, 2538) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการอาสาสมัครดังนี้

1.) ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครองคือ

1.1) ผู้ปกครองเข้าใจงานของผู้ปฏิบัติการสอนและเพิ่มการช่วยเหลือสถานศึกษาและอาณางานของสถานศึกษากลับไปทำที่บ้าน

1.2) ผู้ปกครองมั่นใจในความสามารถที่จะทำงานให้สถานศึกษา และเด็กหรือปรับปรุงการศึกษาของตนเอง

1.3) ผู้ปกครองตระหนักว่าสถานศึกษายินดีต้อนรับผู้ปกครอง และครอบครัวมีค่าต่อสถานศึกษา

1.4) ผู้ปกครองได้เพิ่มทักษะเฉพาะของอาสาสมัคร

2. ผลที่ได้รับต่อผู้ปฏิบัติการสอนคือ

2.1) ผู้ปฏิบัติการสอนได้เรียนรู้หนทางมีส่วนร่วมกับผู้ปกครองแบบใหม่ๆรวมทั้งกับผู้ปกครองที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครด้วย

2.2) ผู้ปฏิบัติการสอนตระหนักในความสามารถและความสนใจในสถานศึกษาและเด็กของผู้ปกครอง

2.3) ผู้ปฏิบัติการสอนได้เพิ่มความสนใจในนักเรียนเป็นส่วนตัวเมื่อได้รับความช่วยเหลือจากอาสาสมัครสำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นกลุ่มงานปฏิบัติการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการอาสาสมัครดังนี้

1. ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1) ให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษาเช่นเป็นครูพ่อแม่ในการสอนหรืออบรมวิชาการต่างๆตามความถนัดหรือเชี่ยวชาญให้ความช่วยเหลือและสนับสนุนด้านปัจจัยเพื่อพัฒนาบุคลากรผู้ปฏิบัติการสอนของสถานศึกษาในการฝึกอบรมและพัฒนาด้านวิชาการต่างๆการลงมือช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษาการช่วยฝึกทักษะการกีฬาแก่นักเรียนการเข้ามาดูแลด้านโภชนาการในสถานศึกษา เป็นต้น

1.2) จัดตั้งกลุ่มชมรมสมาคมผู้ปกครองสถานศึกษากับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

1.3) สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา

2. ด้านสถานศึกษา

2.1) สสำรวจข้อมูลผู้ปกครองในเรื่องความรู้ความชำนาญหรือความเชี่ยวชาญด้านต่างๆพร้อมทั้งระดับความสนใจและเวลาที่จะอุทิศให้ในกิจกรรมการศึกษา

2.2) จัดทำห้องทำงานให้อาสาสมัครอย่างเหมาะสม

2.3) สร้างบรรยากาศเป็นมิตรกับผู้ปกครอง

2.4) มอบรางวัลคำชมเชยแก่อาสาสมัคร

2.5) ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง

2.6) ส่งเสริมและสนับสนุนเครือข่ายผู้ปกครองด้วยวิธีการต่างๆ เช่นการให้ใช้สถานที่ประชุมการออกหนังสือเชิญการเป็นวิทยากรบรรยาย เป็นต้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26 - 27) เสนอกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการอาสาสมัครดังนี้

1) ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลแก่สถานศึกษาถึงความรู้ความสามารถ ความชำนาญและเชี่ยวชาญของตนเองตลอดจนสละเวลาที่จะช่วยเหลือสถานศึกษาเพื่อให้ความรู้ และทำกิจกรรมการศึกษาร่วมกับผู้ปฏิบัติการสอนและสถานศึกษา

2) ให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

3) มีส่วนร่วมของกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในระดับห้องเรียน แก่ผู้เรียนตามความรู้ความสามารถและความชำนาญของตน

4) จัดตั้งกลุ่มชมรมสมาคมผู้ปกครองเพื่อเป็นพลังและเครือข่ายที่จะช่วยกันผลักดันการมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา

5) สร้างและขยายเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครองรวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทั้งภายในสถานศึกษาและระหว่างสถานศึกษา

สรุปได้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของ เอปส ไตน์ และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับกิจกรรมการอาสาสมัคร ประกอบด้วยอาสาสมัครทำกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆการพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในสถานศึกษา การจัดตั้งกลุ่มชมรมเครือข่ายผู้ปกครองพร้อมทั้งสร้างและขยายเครือข่ายผู้ปกครองอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยครูหรือครูสอนนักเรียนสอนบุคลากรเป็นวิทยากรให้การอบรมตามความถนัดและอาสาสมัครเป็นผู้ช่วยฝึกทักษะด้านกีฬาดนตรีศิลปะ โภชนาการ

2.4.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

คือ ผู้ปกครองช่วยเด็กๆ ในการทำการบ้าน และตั้งเป้าหมายทางการศึกษาให้แก่เด็ก รวมถึงการทำกิจกรรมร่วมกับเด็กเพื่อเชื่อมโยงการเรียนรู้ของเด็กที่โรงเรียนและที่บ้าน ทำให้เด็กเห็นความสำคัญของการเรียนรู้ได้รับการเรียนรู้ในแง่มุมรายละเอียดที่ต่างกัน เห็นว่าการเรียนรู้ไม่ได้จำกัดเฉพาะที่โรงเรียนเกิดความต่อเนื่องในการฝึกทักษะและการเรียนรู้

2.4.3.1 ความหมายของการเรียนรู้ที่บ้าน

การเรียนรู้หมายถึงการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากประสบการณ์ที่คนเรามีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมหรือการฝึกหัดซึ่งรวมถึงการเปลี่ยนแปลงปริมาณความรู้ด้วยและสภาพแวดล้อมที่ใกล้ชิดเด็กมากที่สุดคือบ้าน

2.4.3.2 ความสำคัญของการเรียนรู้ที่บ้าน

ครอบครัวเป็นสถานศึกษาตามธรรมชาติของเด็กเด็กเรียนรู้จากครอบครัว โดยกระบวนการธรรมชาติในขณะที่เราให้ความสำคัญกับการศึกษาในระดับสถานศึกษาอย่างมาก แต่การศึกษาวិเคราะห์เรื่องการใช้เวลาของผู้เรียนพบว่าเด็กใช้เวลาส่วนใหญ่อยู่ที่บ้านกับครอบครัว เด็กได้มีโอกาสเรียนรู้ในห้องเรียนเพียงร้อยละ 19 ของเวลาทั้งหมดดังนั้นเด็กสามารถเรียนรู้นอกห้องเรียนถึงร้อยละ 81 ของเวลาทั้งหมดเปรียบเทียบกันแล้วจะเห็นได้ว่าเวลาในสถานศึกษากับเวลาที่เด็กมีจริงในชีวิตประจำวันนั้นต่างกันมาก (อาภา ภมรบุตร, 2545 : 77) แต่พ่อแม่จำนวนมากพึงใจว่าการศึกษาเล่าเรียนคือการส่งลูกเข้าสถานศึกษาจึงไม่ได้เตรียมการอะไรมากกว่าเลี้ยงดูให้อาหาร เครื่องนุ่งห่มและความรักความสามารถในการเรียนรู้และทักษะในหลายๆด้านของเด็กขึ้นอยู่กับโอกาสที่เด็กจะได้รับจากผู้ปกครองที่จะจัดสภาพแวดล้อมที่ดีแก่เด็กความสามารถในการเรียนรู้ ความเชื่อมั่นในตนเองเจตคติที่ดีเหล่านี้เป็นพื้นฐานเบื้องต้นที่เด็กจะเรียนรู้จากพ่อแม่ผู้ปกครองและมีอิทธิพลต่อเด็กไปตลอดชีวิต (ชัยยงค์ พรหมวงศ์, 2541 : 77)

2.4.3.3 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการเรียนรู้ที่บ้าน

เบลล์และกรีดเดอร์ (Bell & Gredler อ้างถึงในเกตุสุเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 92 - 93) ได้แบ่งเป็น 3 กลุ่มคือ

1) กลุ่มพฤติกรรมนิยม (Behaviorism) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าการเรียนรู้จะเกิดขึ้นเมื่อมีการสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้าและการตอบสนองซึ่งสิ่งแวดล้อมและประสบการณ์จะเป็นเงื่อนไขสำคัญเพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมอันเนื่องมาจากผลการเรียนรู้ นั่นๆการเรียนรู้จะมีความถี่มากขึ้นหากได้รับการเสริมแรง

2) กลุ่มปัญญานิยม(Cognitivism) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่าทุกคนมีธรรมชาติที่ใฝ่รู้ใฝ่เรียนการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติผู้สอนจึงมีหน้าที่จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

3) กลุ่มมนุษยนิยม (Humanism) นักทฤษฎีกลุ่มนี้เชื่อว่ามนุษย์มีความสามารถที่จะนำตนเองและพึ่งตนเองได้มีอิสระเสรีภาพในการเลือกทำสิ่งต่างๆที่จะไม่ทำให้ผู้อื่นหรือตนเองเดือดร้อนจากแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ของทั้ง 3 กลุ่มจะพบว่าสภาพแวดล้อมมีส่วนสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้สภาพแวดล้อมที่อยู่ใกล้ตัวเด็กมากที่สุดก็คือบ้านครอบครัวแต่ละครอบครัวจึงจัดเป็นสภาพแวดล้อมสำคัญต่อการพัฒนาและการเจริญเติบโตของเด็กครอบครัวจึงมีอิทธิพลสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาเด็กทั้งด้านความคิดการกระทำและการเจริญเติบโตของเด็ก (จรรยา สุวรรณทัต,2545 : 12)

2.4.3.4 .ทฤษฎีสภาพแวดล้อมครอบครัว

แนวคิดทฤษฎีสภาพแวดล้อมครอบครัวมีรากฐานมาจากแนวคิดทางคหกรรมศาสตร์(Home Economics) ที่ผสมผสานแนวคิดทางมนุษยนิเวศ (Human Ecological Approach) ในการศึกษาการจัดการครอบครัวอย่างกลมกลืนกับสภาพแวดล้อมโดยเชื่อว่าครอบครัวและสภาพแวดล้อมเหล่านี้มีปฏิสัมพันธ์กันและต่างก็อิทธิพลต่อกันสภาพแวดล้อมของครอบครัวนั้น (Family Ecology) หมายถึงบริบทต่างๆที่อยู่แวดล้อมครอบครัวและมีสัมพันธ์กันซึ่งได้แก่ระบบนิเวศครอบครัวระบบนิเวศมนุษย์จะเห็นว่าระบบนิเวศเป็นสภาพแวดล้อมทั้งกายภาพและทางจิต - สังคมโดยองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมครอบครัวมีองค์ประกอบ 3 ส่วนคือ (Bronfenbrenner อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว,2547 : 93)

1) สภาพแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น (Human-built Environment) เป็นสภาพแวดล้อมที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นเช่นอุปกรณ์เครื่องใช้สาธารณูปโภคต่างๆ

2) สภาพแวดล้อมทางสังคม – วัฒนธรรม (Social-cultural Environment) เป็นสภาพแวดล้อมครอบครัวที่มีความสัมพันธ์ทางจิต - สังคมต่อครอบครัวเช่นรูปแบบของวัฒนธรรมภาษาาระบบต่างๆในสังคมซึ่งเป็นสภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดการสื่อสารการจัดระเบียบของสังคม

3) สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและชีวภาพ (Natural Physical - Biological Environment)เป็นสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและชีวภาพที่เป็นธรรมชาติอยู่แวดล้อมครอบครัวซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางธรรมชาติในทำนองเดียวกันพานี สีตกะลิน,2531 (อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 94) ได้แบ่งสภาพแวดล้อมออกเป็น 3 แบบ คือ

3.1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตทางด้านร่างกายการเจ็บป่วยการเกิดโรคตลอดจนอุบัติเหตุเช่นสภาพบ้านที่ไม่ถูกสุขลักษณะน้ำดื่ม น้ำใช้ อาหาร ส้วม ขยะมูลฝอยและสิ่งแวดลอมรอบๆที่อยู่อาศัยที่ไม่ถูกสุขลักษณะ เป็นต้น

3.2) สภาพแวดล้อมทางจิตใจมีอิทธิพลต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิตเนื่องจากแบบแผนการอบรมเลี้ยงดูเด็กตามวัฒนธรรมประเพณีของแต่ละกลุ่มคนในเรื่อง ความเชื่อต่างๆที่เกี่ยวกับการรับประทานอาหารการเจ็บป่วยจะมีผลต่อสุขภาพกายนอกจากนี้แล้วแบบแผนของครอบครัวการดูแลเอาใจใส่การให้ความรักความอบอุ่นการตอบสนองความต้องการ เป็นปัจจัยที่สำคัญและมีอิทธิพลในการสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็กในรูปของ กิจกรรมต่างๆอันมีผลต่อสุขภาพจิตและส่งผลมายังสุขภาพกายในที่สุด

3.3) สภาพแวดล้อมทางสังคมได้แก่การอบรมเลี้ยงดูแบบแผนการเลี้ยงดูเด็กเนื่องจากเด็กยังต้องการความช่วยเหลือจากพ่อแม่ผู้ปกครองในทุกๆเรื่องดังนั้นพ่อแม่ผู้ปกครองจึงมีความสำคัญในการอบรมเลี้ยงดูเด็กเป็นอย่างมากสิ่งสำคัญที่ต้องคำนึงถึงในการเลี้ยงดูเด็กก็คือสภาพแวดล้อม

4) อาหารเด็กต้องได้รับอาหารที่เหมาะสมกับวัยต้องได้รับอาหารครบทุกหมู่ในปริมาณที่เพียงพอกับความต้องการของร่างกายความสะอาดในการเตรียมปรุงอาหารลดจนการปรุงอาหารโดยไม่ให้เสียคุณค่าทางโภชนาการ

5) การสนองตอบความต้องการทางอารมณ์เด็กต้องการความรักความอบอุ่นต้องการยอมรับการให้ออกาสเป็นตัวของตัวเองการชื่นชมเมื่อประสบความสำเร็จการเรียนรู้จากการสอนและฝึกให้ฉลาดอย่างมีเหตุผลพ่อแม่ผู้ปกครองจะต้องสนองตอบความต้องการดังกล่าวข้างต้นอย่างเหมาะสมแก่เด็กเพราะจะทำให้เด็กเกิดการพัฒนาทางด้านจิตใจสติปัญญาพฤติกรรมที่เหมาะสม (บุญเยี่ยม จิตรดอน, 2532 : 362 - 363) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมประสบการณ์และความสามารถในการเรียนรู้ที่ผู้ปกครองควรรจัดมี 4 เรื่องได้แก่

5.1) สถานที่ที่เป็นสภาพแวดล้อมที่มีส่วนสัมพันธ์กับประสบการณ์ของเด็กช่วยขยายประสบการณ์ของเด็กให้กว้างขวางขึ้นเด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรงผู้ปกครองควรส่งเสริมสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสให้เห็นเองได้ฟังจากการเล่าได้เข้าไปสำรวจอย่างใกล้ชิดได้ไปเที่ยวสถานที่นั้นๆ

5.2) วัสดุสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเป็นสิ่งแวดลอมที่ช่วยเสริมประสบการณ์เป็นสื่อที่ช่วยจูงใจและเป็นเครื่องล่อให้เด็กได้ปฏิบัติอยู่เสมอเป็นเครื่องมือที่ทำให้ทั้งความรู้ความบันเทิงและกระตุ้นความคิดอ่านทำให้เด็กรู้จักโลกภายนอกของเด็กมากขึ้นช่วยให้การ

ปฏิบัติงานคล่องแคล่วองไวช่วยเตรียมความพร้อมในการเรียนรู้ส่งเสริมให้มีทักษะนอกจากนี้ยังช่วยแก้ไขและพัฒนาบุคลิกภาพช่วยให้เด็กมีท่าทางลีลาที่น่าดูทั้งนี้ขึ้นอยู่กับผู้ปกครองต้องรู้จักเลือกจัดหาวัสดุสิ่งของเหล่านี้ที่เหมาะสมและเป็นประโยชน์ด้วย

5.3) บุคคลเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญมากต่อเด็กเด็กจะเลียนแบบจากการกระทำของบุคคลที่แวดล้อมเด็กจึงจำเป็นต้องทำตัวอย่างที่ดีตลอดเวลาทั้งกิริยาท่าทางการพูดจาและทุกสิ่งทุกอย่างที่แสดงออกให้เด็กเห็น

5.4) เหตุการณ์เป็นสภาพแวดล้อมที่ผู้ปกครองจะนำมาช่วยในการส่งเสริมประสบการณ์ให้เด็กได้เห็นสิ่งต่างๆรอบตัวอาจเป็นเหตุการณ์ที่เกิดตามธรรมชาติหรือเหตุการณ์ประเพณีที่มนุษย์สร้างขึ้นซึ่งล้วนเป็นประโยชน์ในการจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กเป็นอย่างยิ่งทำให้เด็กสนใจเรียนรู้ได้เร็วและจดจำได้ง่ายการเตรียมสภาพแวดล้อมการเรียนรู้สำหรับเด็กต้องครบถ้วนทุกด้านทั้งทางจิตใจสติปัญญาร่างกายและสังคมไม่ใช่สภาพแวดล้อมทางกายภาพเท่านั้นหากแต่ยังรวมรวมถึงสภาพแวดล้อมลักษณะสำคัญอีก 6 ลักษณะดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 48)

1. ความพร้อมของพ่อแม่ผู้ปกครองได้แก่แรงบันดาลใจความสนใจของพ่อแม่ผู้ปกครองเกี่ยวกับการศึกษาของบุตรหลานความสามารถในการวางแผนการศึกษา

2. รูปแบบของคุณภาพของภาษาหมายถึงคุณภาพของภาษาที่พ่อแม่ผู้ปกครองใช้อย่างสม่ำเสมอในครอบครัว

3. ทำที่และการชี้นำทางวิชาการหมายถึงทำที่ที่เหมาะสมในการอบรมสั่งสอนการให้ข้อมูลทางวิชาการและแม่แต่ทางสังคมที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน

4. ความกระตือรือร้นของครอบครัวได้แก่ลักษณะของกิจกรรมของครอบครัวทั้งภายในและภายนอกงานอดิเรกการใช้เวลาในการดูโทรทัศน์และสื่ออื่นๆการใช้ประโยชน์จากหนังสือและห้องสมุดจากแหล่งต่างๆ

5. กิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ได้แก่ลักษณะของของเล่นประเภทของของเล่นเวลาที่ใช้ในการเล่นลักษณะการเล่นที่สร้างสรรค์และก่อให้เกิดจินตนาการการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครองในการเล่นกับลูกความสม่ำเสมอในการเล่นและใช้เวลาคุณภาพร่วมกัน

6. นิสัยการทำงาน of ครอบครัวได้แก่กิจกรรมของกิจวัตรประจำวันของครอบครัวการให้เวลาในการศึกษามากกว่ากิจกรรมอื่นๆเช่นการบริโภคการจับจ่ายซื้อของ

2.4.3.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการเรียนรู้ที่บ้าน

กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการเรียนรู้ที่บ้านนั้น ชีระ รุญเจริญ (2546 อ้างจาก Epstein, 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติดังนี้

- 1) สถานศึกษาได้จัดเตรียมข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของครอบครัวในทุกวิชาทุกระดับชั้น
- 2) สถานศึกษาได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายและการติดตามการบ้านที่บ้าน
- 3) สถานศึกษาได้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการช่วยเหลือเด็กในการปรับปรุงทักษะในแต่ละชั้นและงานที่สถานศึกษามอบหมาย
- 4) สถานศึกษาได้จัดให้มีการบ้านที่让孩子ต้องปรึกษาหรือปฏิบัติสัมพันธ์กับครอบครัวเป็นประจำเพื่อให้ครอบครัวรู้ว่าเด็กได้เรียนอะไรบ้าง
- 5) สถานศึกษาได้จัดให้มีปฏิทินกิจกรรมให้ผู้ปกครองและนักเรียนเรียนที่บ้าน
- 6) สถานศึกษาได้จัดให้มีกิจกรรมการอ่านคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์ที่บ้าน
- 7) สถานศึกษาได้จัดให้มีการเรียนรู้และกิจกรรมในช่วงปิดเทอม
- 8) สถานศึกษาได้จัดให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายของนักเรียนและสถานศึกษาทุกปี

ชีระ รุญเจริญ (2546 อ้างจาก Epstein, 1995 : 706) ยังได้คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการเรียนรู้ที่บ้านดังนี้

- 1) ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครองคือ
  - 1.1) ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุนกระตุ้นและช่วยนักเรียนที่บ้านตลอดเวลาที่อยู่บ้าน
  - 1.2) ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องโรงเรียนการเรียนและการบ้าน
  - 1.3) ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา
  - 1.4) ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู

1.5) ผู้ปกครองตระหนักว่าเด็กเป็นผู้เรียนรู้ตลอดเวลา

2) ผลที่ได้รับต่อผู้ปฏิบัติการสอนคือ

2.1) ผู้ปฏิบัติการสอนได้ปรับปรุงการมอบหมายการบ้านอยู่เสมอ

2.2) ผู้ปฏิบัติการสอนได้เคารพในเวลาของครอบครัว

2.3) ผู้ปฏิบัติการสอนได้ตระหนักว่าต้องช่วยเหลือและเสริมแรงการเรียนรู้ของเด็ก โดยเฉพาะครอบครัวที่มีพ่อหรือแม่คนเดียวหรือครอบครัวที่มีการศึกษาน้อย ครอบครัวที่ต้องทำงานทั้งพ่อและแม่

2.4) ผู้ปฏิบัติการสอนได้แสดงความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมหรือการสนับสนุนของครอบครัวสำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นกลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการเรียนรู้ที่บ้านดังนี้

1) ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1) จัดสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยให้เอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้และการคิดสร้างสรรค์ได้ด้วยตนเอง

1.2) ถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตามศักยภาพ

2) ด้านสถานศึกษา

2.1) ให้ความรู้เรื่องการจัดสภาพแวดล้อมของที่อยู่อาศัยให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของเด็ก

2.2) จัดกิจกรรมการสืบสานประเพณีวัฒนธรรมเพื่อให้เด็กได้แสดงออก

สรุปได้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของอปสไตน์และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ที่บ้านประกอบด้วยการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กการถ่ายทอดขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมต่างๆจัดหาข้อมูลข่าวสารที่เป็นปัจจุบันเพื่อเพิ่มทักษะพร้อมทั้งรับฟังและช่วยแก้ปัญหาเมื่อเด็กต้องการความช่วยเหลือ

2.4.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

คือ การที่ผู้ปกครองเข้ามาพูดคุยกับบุคลากร โรงเรียน อาทิเช่น ครูประจำชั้นที่รับผิดชอบ ถามถึงปัญหาและหาทางแก้ปัญหาด้วยกัน ร่วมกันตัดสินใจระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองในการหาทางออกร่วมกันร่วมกันรับผิดชอบ โดยเฉพาะปัญหาของเด็กนักเรียนจำเป็นอย่างยิ่งที่ผู้ปกครองจะต้องรับรู้และแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.4.4.1 ความหมายของการตัดสินใจ

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการตัดสินใจไว้ในทำนองเดียวกันคือชัล (Shull อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 98) กล่าวว่า การตัดสินใจหมายถึงการใช้ดุลพินิจซึ่งมาจากข้อเท็จจริงและค่านิยมของแต่ละคนที่จะเลือกทางเลือกที่คิดว่าจะตอบสนองความต้องการของตนได้หรือการตัดสินใจหมายถึงการสนองตอบต่อสถานการณ์ทางเลือกโดยการเลือกทางเลือกนั้นกระทำไปตามมาตรฐานที่ได้กำหนดไว้และวิชัย โถสุวรรณจินดา (2535 : 185) ได้ให้ความหมายว่าการตัดสินใจหมายถึงการเลือกทางเลือกที่มีอยู่หลายๆทางเลือกโดยอาศัยทางเลือกที่ดีที่สุดเพียงทางเลือกเดียวที่สามารถตอบสนองเป้าหมายหรือความต้องการของผู้เลือกได้

สรุปได้ว่าการตัดสินใจเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับกระบวนการเลือกที่เหมาะสมที่สุดตามธรรมชาติของผู้ตัดสินใจและหากมิได้มีการเลือกทางเลือกใดก็ไม่ถือว่าเป็นการตัดสินใจและการตัดสินใจถ้ายังมีได้นำการตัดสินใจไปสู่การปฏิบัติการตัดสินใจนั้นก็จะเป็นเพียงความตั้งใจที่ดีเท่านั้นจนกว่าจะมีการนำไปสู่การปฏิบัติจึงจะถือว่าเป็นการตัดสินใจ

2.4.4.2 ความสำคัญของการตัดสินใจ

กริฟฟิธส์ (Griffiths อ้างถึงใน เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 99) ให้ความสำคัญของการตัดสินใจจึงได้เสนอทฤษฎีที่ว่า การบริหารคือการตัดสินใจและยกเหตุผลประกอบทฤษฎีนี้ 3 ประการคือ

- 1) การกำหนดโครงสร้างขององค์การเป็นไปโดยอาศัยธรรมชาติของกระบวนการตัดสินใจเป็นพื้นฐานในการพิจารณา
- 2) ตำแหน่งของแต่ละบุคคลในองค์การมีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการควบคุมตามกระบวนการตัดสินใจวินิจัยสั่งการ
- 3) ประสิทธิภาพของผู้บริหารขึ้นอยู่กับสัดส่วนของจำนวนการตัดสินใจที่เขาจัดทำด้วยตนเองและทฤษฎีของกริฟฟิธส์นี้มีอิทธิพลเป็นอย่างมากต่อวงการศึกษาด้านบริหารมาหลายปีส่วน ประยูร ศรีประสาธน์ (2536 : 202) ได้กล่าวว่าผู้บริหารต้องพร้อมเสมอที่จะเผชิญกับปัญหาด้วยสติปัญญาและหลักวิชาอันจะทำให้การตัดสินใจแก้ปัญหาเป็นที่ยอมรับจาก

ผู้ร่วมงานและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเช่นเดียวกับ สนานิจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2536 :166 - 167) กล่าวว่า กระบวนการตัดสินใจเป็นเสมือนตัวแทนของสมองและระบบประสาทขององค์กรและการตัดสินใจเป็นหน้าที่หลักของผู้บริหารคุณภาพการตัดสินใจจะเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลและประสิทธิภาพขององค์กรแม้ในปัจจุบันได้มีการเน้นย้ำถึงความสำคัญของการตัดสินใจโดยมีส่วนร่วม (Participative Decision Making) แต่ในเรื่องที่สำคัญเป็นเรื่องในระดับนโยบายที่มีผลกระทบสูงการตัดสินใจขั้นสุดท้ายก็ยังเป็นของผู้บริหารและผู้บริหารจะต้องเป็นผู้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดขึ้นจากการตัดสินใจไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจของผู้ร่วมงานหรือผู้บริหารเองอีกทั้งการตัดสินใจเป็นหัวใจของการดำเนินภารกิจทุกอย่างและสอดแทรกอยู่ในงานบริหารทุกงานและทุกกระบวนการย่อยของกระบวนการบริหาร

2.4.4.2 การเปิดโอกาสให้บุคคลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ

เนื่องจากการบริหารการศึกษามีลักษณะที่แตกต่างจากการบริหารกิจการอื่น ๆ กล่าวคือเป็นการบริหารงานที่มีจุดเน้นอยู่ที่การพัฒนาบุคคลใช้ระยะเวลาในการดำเนินการนานและเป็นไปโดยหวังผลระยะยาวการดำเนินกิจกรรมเป็นไปโดยมิได้หวังผลกำไรในรูปตัวเงินหรือในเชิงปริมาณเป็นการดำเนินงานที่เป็นผลงานในเชิงคุณภาพเป็นประการสำคัญดังนั้นการประเมินผลโดยเปรียบเทียบผลที่ได้รับในเชิงจำนวนหรือตัวเงินจึงไม่อาจกระทำได้เหมือนการดำเนินกิจการทางธุรกิจอื่น ๆ และเนื่องจากการบริหารการศึกษาได้เกี่ยวพันถึงบุคคลหลายฝ่ายไม่ว่าจะเป็นผู้ปกครองนักเรียนชุมชนบุคลากรในสถานศึกษาเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้ประกอบการธุรกิจอุตสาหกรรมด้วยลักษณะพิเศษของการบริหารการศึกษาดังกล่าวจึงมีผลทำให้การจัดระบบการบริหารการศึกษาต้องการเปิดโอกาสให้บุคลากรหรือประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการหรือการตัดสินใจปัญหาที่ควรนำมาพิจารณาก็คือเมื่อใดจึงควรให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจบทบาทและขอบเขตของการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจควรเป็นเช่นไรควรจัดกลุ่มตัดสินใจอย่างไรและบทบาทของผู้บริหารควรเป็นเช่นไร (อาภา ภมรบุตร, 2545 : 248 - 249)

บริดจ์ (Bridges อ้างถึงในเกตุสุเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 103) เสนอความเชื่อพื้นฐานเกี่ยวกับขอบเขตของการร่วมตัดสินใจ 2 ประการคือหากเรื่องใดที่บุคคลมีผลประโยชน์หรือมีความเกี่ยวข้องรวมทั้งมีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นผู้บริหารก็ควรให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจแต่หากเรื่องใดที่บุคคลไม่มีผลประโยชน์หรือความเกี่ยวข้องตลอดจนไม่มีความรู้ความชำนาญในเรื่องนั้นก็ไมควรจะเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจและบุคคลนั้นเองก็ไม่มีผลประโยชน์หรือเต็มใจจะเข้าร่วมการตัดสินใจ สนานิจิตร สุคนธ์ทรัพย์ (2536 : 185) เสนอว่าเรื่องที่

ผู้บริหารสามารถตัดสินใจโดยลำพังหรือเลือกปรึกษาหารือเฉพาะบางคนที่เห็นสมควรส่วนใหญ่จะเป็นกรณีดังต่อไปนี้

- 1) เป็นเรื่อง que ทุกคนหรือคนส่วนใหญ่ไม่ต้องมีส่วนนำไปปฏิบัติ
- 2) เป็นเรื่องยากไม่ต้องใช้การประสานงานหรือทำความเข้าใจมากในการนำไปปฏิบัติ
- 3) เป็นเรื่อง que คนส่วนใหญ่ไม่สนใจว่าผลจะเป็นอย่างไร
- 4) เป็นเรื่อง que อยู่ในขอบข่ายอำนาจหน้าที่โดยชัดเจนมีกฎระเบียบหรือแนวปฏิบัติรองรับส่วนเรื่อง que ไม่มีแบบแผนการตัดสินใจให้ยึดถือซึ่งบางคนเรียกว่าการตัดสินใจแบบนวัตกรรม (Innovation) คือการตัดสินใจในแนวใหม่หรือความคิดสร้างสรรค์ปกติการตัดสินใจแบบนี้ความคิดพลาดจะมีผลกระทบสูงจึงมีเหตุผลสมควรในการให้คนมีส่วนร่วมตัดสินใจ เพราะฉะนั้นการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการตัดสินใจก็คือการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการนั่นเอง

2.4.4.2 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการตัดสินใจ

ธีระ รุญเจริญ (2546 อ้างจาก Epstein, 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการตัดสินใจ ดังนี้

- 1) มีสมาคมองค์การเช่นสมาคมผู้ปกครองและผู้ปฏิบัติการสอนที่กระตือรือร้นในการปฏิบัติงาน
- 2) มีกลุ่มอิสระที่ช่วยพัฒนาหรือปรับปรุงสถานศึกษา
- 3) มีสภาหรือคณะกรรมการระดับเขตพื้นที่เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
- 4) มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการเลือกตั้งตัวแทนทั้งระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่
- 5) มีเครือข่ายเพื่อเชื่อมโยงทุกครอบครัวกับตัวแทนผู้ปกครอง

ธีระ รุญเจริญ (2546 อ้างจาก Epstein, 1995 : 706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการตัดสินใจ ดังนี้

- 1) ผลที่ได้รับต่อผู้ปกครองคือ

1.1) ผู้ปกครองมีนโยบายว่าจะช่วยการศึกษาของเด็ก

- 1.2) ผู้ปกครองรู้สึกว่ามีส่วนเป็นเจ้าของสถานศึกษา
- 1.3) ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของสถานศึกษา
- 1.4) ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น
- 1.5) ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงนโยบายการศึกษาของรัฐและเขตพื้นที่การศึกษา

2) ผลที่ได้รับต่อผู้ปฏิบัติการสอนคือ

- 2.1) ผู้ปฏิบัติการสอนตระหนักถึงมุมมองของผู้ปกครองเสมือนปัจจัยในการพัฒนาหรือการตัดสินใจของสถานศึกษา
- 2.2) ผู้ปฏิบัติการสอนยอมรับสถานะของตัวแทนผู้ปกครองในคณะกรรมการสถานศึกษาและในบทบาทผู้นำการเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจของสถานศึกษา
- 2.3) ผู้ปฏิบัติการสอนได้รับความร่วมมือในการที่ผู้ปกครองได้สมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาหรือคณะกรรมการบริหารจัดการสถานศึกษาเพื่อมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น
- 2.4) เข้ารับฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานในสถานศึกษา
- 2.5) ร่วมคิดวิเคราะห์วางแผนแก้ปัญหาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้การบริหารจัดการของสถานศึกษา (การทำธรรมนูญสถานศึกษาและแผนงานสถานศึกษา)
- 2.6) มีส่วนร่วมในการกำกับติดตามและตรวจสอบการดำเนินงานของสถานศึกษาและร่วมประเมินผลของการปฏิบัติงานตามแผนการศึกษาของสถานศึกษารวมทั้งให้ความคิดเห็นเพื่อปรับปรุงงานร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาในฐานะผู้มีส่วนร่วมสำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นกลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544 : 72) ได้สรุปและสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการตัดสินใจดังนี้

1) ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

- 1.1) สมัครเป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสถานศึกษาของลูก

1.2) เข้าร่วมฟังและอบรมความรู้เกี่ยวกับการบริหารงานใน

สถานศึกษา

1.3) เข้าร่วมคิดวิเคราะห์ช่วยแก้ไขปัญหาสาเหตุเช่นกระบวนการเรียนการสอนการบริหารการเงินการบริหารงานบุคคลการป้องกันภัยจากภายนอกสถานศึกษาเป็นต้น

1.4) ร่วมประเมินผลการดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความเห็นเพื่อการปรับปรุงงานร่วมรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของสถานศึกษาในฐานะเป็นผู้มีส่วนร่วม

2.) ด้านสถานศึกษา

พื้นฐาน

2.1) ประกาศรับสมัครเข้าเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น

2.2) เผยแพร่สิทธิรูปแบบวิธีการของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมการบริหารงานด้านต่างๆของสถานศึกษา

2.3) ให้ความรู้และอบรมแนวทางการบริหารงานที่ผู้ปกครองต้องดำเนินการร่วมกับสถานศึกษา

2.4) ศึกษาสำรวจปัญหา-สาเหตุและความต้องการของงานโครงการและนำเข้าไปประชุมคณะกรรมการสถานศึกษาเพื่อร่วมกันตัดสินใจ

2.5) เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้าร่วมประเมินผลติดตามตรวจสอบการดำเนินงานเพื่อปรับปรุงแก้ไขรับผิดชอบในผลงานที่เกิดขึ้นของสถานศึกษา

สรุปได้ว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของเอปสไต้น์และของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับการตัดสินใจประกอบด้วย การตัดสินใจสมัครเป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตัดสินใจเข้าร่วมรับฟังการบริหารงานของสถานศึกษาร่วมคิดวิเคราะห์และช่วยแก้ปัญหการบริหารงานของสถานศึกษาพร้อมทั้งเข้าร่วมประเมินผลการดำเนินงานของสถานศึกษา

2.4.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยซึ่งเป็นกฎหมายสูงสุดของประเทศได้กำหนดเจตนารมณ์ไว้หลายมาตราที่จะทำให้ประชาชนและทุกส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาสถานศึกษาจะต้องเป็นสถาบันที่ชุมชนหรือสังคมทุกฝ่ายจะต้องเข้ามามีส่วนร่วม (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2542 : 23 - 24) ซึ่งการร่วมมือกับชุมชนมีรายละเอียดดังนี้

2.4.5.1 ความหมายของการร่วมมือกับชุมชน(Collaborating With the Community)

คำว่า “Collaborating With the Community” ในความหมายที่เอปสไตน์ และคณะเสนอในโครงสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษา 6 ด้านนั้นหมายถึงการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวและการเชื่อมโยงสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชนส่วนพจนานุกรมก็แปลความหมายของ Collaborating ว่า to Work Together With others ซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกับ Cooperating และแปลเป็นไทยว่าการร่วมมือการช่วยเหลือสำหรับราชบัณฑิตสถาน (2546 : 926) ได้ให้ความหมายของคำว่าความร่วมมือหมายถึงการพร้อมใจช่วยกันและให้ความหมายของการช่วยเหลือว่าการช่วยกิจการของเขาเพื่อให้พร้อมมูลขึ้น

ส่วนคูบริยอนและไอร์แลนด์ (Dubrion & Lreland อ้างถึงในเกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 108) ได้ให้ความหมายไว้ว่าการร่วมมือคือการที่บุคคลตั้งแต่ 2 คนต่อหน่วยงานขึ้นไปมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันและร่วมกันปฏิบัติการกิจอาจจะเพื่อบรรลุเป้าหมายเดียวกันหรือคนละเป้าหมายก็ได้ด้วยการระดมทรัพยากรร่วมกันกำหนดแนวปฏิบัติและลงมือปฏิบัติภายใต้การปฏิบัติร่วมกันดังกล่าวตั้งอยู่บนฐานของข้อตกลงและความเป็นอิสระโดยไม่ขึ้นต่อกันเช่นเดียวกันกระบวนการหนึ่งของการบริหารโดยการจัดการให้กลไกต่างๆและทรัพยากรทางการบริหารขององค์กรการเกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหรือสอดคล้องกันไม่ซ้ำซ้อนหรือขัดแย้งกันทั้งนี้เพื่อให้งานสำเร็จตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากที่สุดธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2542 : 17) เรียกว่าการประสานงานโดยความร่วมมือเป็นเรื่องของการตั้งเป้าหมายและปฏิบัติงานร่วมกันส่วนการประสานงานนั้นเป็นเพียงการกำหนดข้อตกลงร่วมกันที่จะไม่ก้าวท้าวซึ่งกันและกันนั้นก็คือการประสานงานเป็นเพียงส่วนหนึ่งของการร่วมมือนั่นเอง

ส่วน วรรณลักษณ์ เมียนเกิด (อ้างถึงในเกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 95) ได้ให้ความหมายของการประสานงานว่าเป็นกระบวนการหนึ่งในการบริหารองค์กรโดยบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปหรือองค์กรตั้งแต่ 2 องค์กรขึ้นไปมาทำงานร่วมกันจัดกลไกการบริหารงานร่วมกันโดยการผสมผสานความสามารถของผู้ปฏิบัติการทรัพยากรเวลาและทิศทางการบริหารทั้งในแนวดิ่งและ

แนวนอนทั้งนี้ช่วยให้องค์กรป้องกันหรือลดปัญหาการทำงานซ้ำซ้อนลดความขัดแย้งในการทำงานเกิดความสะดวกรวดเร็วในการทำงานบรรลุผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล โดยสรุปแล้วการร่วมมือประสานงานก็คือกระบวนการหนึ่งในการบริหารองค์การทั้งนี้เพื่อสร้างระบบการทำงานที่มีแนวทางอันสอดคล้องกับเป้าหมายร่วมขององค์กรโดยทำให้การปฏิบัติงานเป็นไปในทิศทางเดียวกันและยังเป็นการจัดกลไกในด้านต่างๆขององค์การทั้งทรัพยากรบุคคลและเวลาเพื่อให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพมากที่สุดซึ่งก็มีความหมายเช่นเดียวกันกับความหมายของ ชีระ รุญเจริญ (2546 อ้างจาก Epstein and others, 1997 : 81) ที่ว่าการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวหรือการเชื่อมโยงสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชน

2.4.5.2 ความสำคัญของการร่วมมือ

ปัจจุบันการทำงานแบบคนเดียว (One Man Show) ได้ถูกเลิกไปแล้วและการทำงานเป็นหมู่คณะ (Team) กำลังเข้ามาแทนที่การร่วมมือประสานงานจึงเป็นอาวุธที่สำคัญของนักบริหารเพื่อให้คนที่ต่างกันมานี้กำลังกันทำงานร่วมกันให้บรรลุตามเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้การร่วมมือมิได้มุ่งแต่ระดับองค์กรเท่านั้นแต่การทำงานทั่วไปก็ใช้การร่วมมือด้วยเสมอ(ปรีชา คัมภีร์ปรกรณ์และวิจิตร ศรีสอาน, 2536 : 1286 - 1287) การร่วมมือมีความสำคัญในส่วนที่ทำให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานดังนี้

- 1) ทำให้คุณภาพและผลงานเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้อย่างรวดเร็วและรวดเร็ว
- 2) ทำให้ประหยัดทรัพยากรทั้งด้านกำลังคนกำลังเงินเวลาและปัจจัยอื่นๆ
- 3) ทำให้ลดการขัดแย้งระหว่างเจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานการร่วมมือจะทำให้ผู้ปฏิบัติงานทุกคนทุกฝ่ายมีความเข้าใจถึงบทบาทความรับผิดชอบของตน (ชีระพงษ์ แก้วหาวงษ์, 2536 : 18)

สำหรับประเทศไทยให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงชุมชนให้มาช่วยเหลือสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวหรือการเชื่อมโยงสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวให้ไปช่วยเหลือชุมชนซึ่ง (ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์, 2531) เรียกว่าการร่วมมือกับชุมชนโดยพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มาตรา 29 กำหนดให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคลครอบครัวส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและมาตรา 58 (2) กำหนดให้บุคคลครอบครัวชุมชนระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาบริจาคทรัพย์สินและทรัพยากรเพื่อการศึกษาให้แก่สถานศึกษาเช่นกัน

2.4.5.3. รูปแบบของการร่วมมือ

ปรีชา คัมภีรปกรณ์และวิจิตร ศรีสอาน (2536 : 1291 - 1292) จำแนกรูปแบบของการร่วมมือดังนี้ 1) การร่วมมือแบบมีพิธีรีตองคือการร่วมมือที่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่าอยู่ตรงไหนของสายงานมีส่วนรับผิดชอบอะไรบ้าง 2) การร่วมมือแบบไม่มีพิธีรีตองคือการร่วมมือที่ไม่ได้กำหนดรูปแบบหรือตำแหน่งหน้าที่ลงไปว่าอยู่ตรงไหนของสายงาน

2.4.5.4 ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือมีหลายทฤษฎีแต่ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการร่วมมือในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษานั้นได้แก่ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structurefunctional Theory) ซึ่งพาร์สัน (Parsons อ้างถึงในเกตุสุเดช กำแพงแก้ว, 2547 : 112) ได้อธิบายทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ (Structure Functional Theory) ไว้ว่าสังคมประกอบด้วยระบบย่อยเป็นลำดับชั้น (Hierarchy of Subsystem)

ซึ่งมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันไม่ว่าจะเป็นระบบวัฒนธรรมระบบสังคมระบบต่างๆเหล่านี้เป็นระบบอินทรีย์ภาพซึ่งจะสร้างสมดุลเพื่อการอยู่รอดของระบบทุกระบบด้วย

- 1) การปรับตัว
- 2) การบูรณาการเพื่อให้เกิดการร่วมมือและพึ่งพาอาศัยกัน
- 3) การดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายด้วยการระดมทรัพยากรต่างๆ
- 4) การคงไว้ซึ่งแบบแผนและลดความตึงเครียดเป็นการรักษาสมดุลของสังคมและองค์กร

โดยการร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันทฤษฎีนี้ย้ำถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยที่มีต่อกันและกันและจำเป็นต้องพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อการอยู่รอดของระบบทุกระบบหากปราศจากความร่วมมือแล้วสังคมและองค์กรจะขาดสมดุลและไม่อาจอยู่รอดต่อไปได้ในทางตรงกันข้ามหากมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจนเกิดสมดุลของสังคมและองค์กรอย่างต่อเนื่องต่อไปก็จะกลายเป็นหน้าที่ (Function) และโครงสร้าง (Structure) ของแต่ละระบบย่อยนั้นๆ

ซึ่งอาจจะเป็นหน้าที่ที่เป็นวัตถุประสงค์โดยตรงหรือหน้าที่แฝงก็ได้ภารกิจด้านการจัดการศึกษาเป็นภารกิจที่ใหญ่หลวงและมีขอบเขตกว้างเกินกว่าระบบการศึกษาในสถานศึกษาและในมหาวิทยาลัยจะรับผิดชอบได้แต่เพียงผู้เดียว (วิชัย ตันศิริ, 2542 : 137) การจัดการศึกษาต้องระดมทรัพยากรทั้งหมด (All for Education) เข้ามาจัดการศึกษา (ประเวศ วะสี, 2541 : 5) การร่วมมือกันจึง

มีความจำเป็นและความสำคัญอย่างยิ่งอันจะนำไปสู่การสร้างสมดุลเพื่อการอยู่รอดของระบบการศึกษาและสังคมตามทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่นี้

2.4.5.5 กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการร่วมมือกับชุมชน

ธีระ รุณเจริญ (2545 อ้างจาก Epstein, 1995 : 704) ได้เสนอตัวอย่างเพื่อนำไปปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการร่วมมือกับชุมชนดังนี้

- 1) มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้นักเรียนและครอบครัวเกี่ยวกับสุขภาพวัฒนธรรมการพักผ่อนหย่อนใจความช่วยเหลือของสังคมและบริการต่างๆ
  - 2) มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนเกี่ยวกับทักษะการเรียนรู้ความสามารถรวมถึงหลักสูตรภาคฤดูร้อน
  - 3) มีบริการเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของสถานศึกษาทั้งกับประชาชนที่ปรึกษาสถานประกอบการ
  - 4) บริการชุมชนโดยสถานศึกษานักเรียนและครอบครัวเช่นดนตรีศิลปะ
  - 5) มีส่วนร่วมกับศิษย์เก่าของสถานศึกษาในโครงการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน
- ธีระ รุณเจริญ (2545 อ้างจาก Epstein, 1995 : 706) คาดหวังผลที่จะได้รับจากกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการตัดสินใจดังนี้

- 1) ผลต่อผู้ปกครองคือ
  - 1.1) ผู้ปกครองได้รู้และใช้ทรัพยากรท้องถิ่นเพื่อเพิ่มทักษะและความสามารถของเด็กหรือจัดเตรียมบริการที่เด็กต้องการ
  - 1.2) ผู้ปกครองได้มีปฏิสัมพันธ์กับครอบครัวอื่นในกิจกรรมของชุมชน
  - 1.3) ผู้ปกครองได้ตระหนักถึงบทบาทของสถานศึกษาต่อชุมชนและความช่วยเหลือของชุมชนต่อสถานศึกษา
- 2) ผลต่อผู้ปฏิบัติการสอนคือ
  - 2.1) ผู้ปฏิบัติการสอนตระหนักถึงทรัพยากรของชุมชนที่จะช่วยให้หลักสูตรและการสอนสมบูรณ์ขึ้น

2.2) ผู้ปฏิบัติการสอนเปิดโอกาสให้ผู้มีทักษะสถานประกอบการ
ธุรกิจอาสาสมัครชุมชน ฯลฯ

2.3) ผู้ปฏิบัติการสอนให้ความรู้และความช่วยเหลือเด็กและ
ครอบครัวที่ต้องการความช่วยเหลือ

สำหรับบริบทของสังคมไทยนั้นกลุ่มงานปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2544ง : 72) ได้สรุป
และสังเคราะห์กิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการ
ตัดสินใจดังนี้

1) ด้านพ่อแม่ผู้ปกครอง

1.1) ทำหน้าที่เชื่อมโยงระหว่างทรัพยากรต่างๆที่เป็นประโยชน์
ต่อการศึกษา กับสถานศึกษา

1.2) ระดมทรัพยากรต่างๆเช่นบุคลากรภูมิปัญญาในท้องถิ่น
เงินทุนวิทยากรใหม่ๆหรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษาให้สามารถบริหารงานได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ

2) ด้านสถานศึกษา

2.1) ติดต่อประสานงานกับแหล่งทรัพยากรที่ให้ความร่วมมือกับ
สถานศึกษา

2.2) รู้จักใช้ทรัพยากรที่มีค่าอันสำคัญยิ่งให้เกิดประโยชน์อย่าง
เต็มศักยภาพเช่นเดียวกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน (2544 : 26 - 27) ที่เสนอกิจกรรม
การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในการร่วมมือกับชุมชนดังนี้

1) มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อการจัดการศึกษาโดยการบริจาค
ทรัพย์สินและทรัพยากรให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมกับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความ
เหมาะสมและความจำเป็น

2) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่างๆแก่สถานศึกษาได้แก่บุคลากร
หรือภูมิปัญญาในท้องถิ่นเงินทุนวิทยากรใหม่ๆหรือเทคโนโลยี

3) ช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆให้แก่สถานศึกษาที่ตนมี
ส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

4) ทำหน้าที่ประสานงานและทรัพยากรต่างๆที่เป็นประโยชน์ต่อการ
พัฒนาการจัดการศึกษากับสถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วม

สรุปได้ว่า โดยการร่วมมือกันและช่วยเหลือซึ่งกันและกันย้าถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยที่มีต่อกันและกันและจำเป็นต้องพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือซึ่งกันและกันเพื่อการอยู่รอดของระบบทุกระบบหากปราศจากความร่วมมือแล้วสังคมและองค์กรจะขาดสมดุลและไม่อาจอยู่รอดต่อไปได้ในทางตรงกันข้ามหากมีการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือจนเกิดสมดุลของสังคมและองค์กรอย่างต่อเนื่องต่อไปก็จะกลายเป็นหน้า โดยเฉพาะด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลตามรายละเอียด ดังนี้

ชมแข พงษ์เจริญ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรีพบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมบางครั้งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ครั้งยังไม่ทั่วถึงและวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลายทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนบางครั้ง

ชำนาญ ปาณาวัช (2544) ได้ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร : การศึกษาพบกรณีพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาได้แก่สภาพชุมชนเป็นแบบชนบทชุมชนมีอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลักและปัจจัยที่ทำให้ชุมชนไม่เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้แก่สภาพชุมชนเป็นชุมชนเมืองชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพส่วนตัว

บพิตร ออมไธสง (2546) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานีพบว่าผู้ปกครองนักเรียนมีความคาดหวังในการเข้ามามีส่วนร่วมงานวิชาการงานงบประมาณงานบุคลากรและงานบริหารทั่วไปในระดับปานกลาง

กมลชัย ศิริศรี (2546) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์พบว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระหว่างเพศชาย

และเพศหญิงไม่แตกต่างกันแต่ระหว่างคณะกรรมการที่มีอายุรายได้ต่อเดือนระดับการศึกษาอาชีพ ขนาดของโรงเรียนและประเภทของผู้แทนแตกต่างกันจะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน

เกตุสุข เก้าแวงแก้ว (2547) ได้ศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผน ก ประถมพบว่า กิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดมี 2 กิจกรรมได้แก่

1) โรงเรียนควรกำหนดนโยบายและจัดระบบอาสาสมัครเพื่อช่วยงานโรงเรียนที่ชัดเจน

2) ผู้ปกครองควรมีเวลารับฟังและช่วยแก้ปัญหาให้เด็กทุกครั้งที่เด็กต้องการและ กิจกรรมที่มีฉันทามติจากพหุคุณลักษณะกิจกรรมที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดมี 2 กิจกรรมได้แก่

1) โรงเรียนควรจัดให้มีการพบปะระหว่างครูประจำชั้นกับผู้ปกครอง

2) ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมและแสดงความคิดเห็นทุกครั้งที่โรงเรียนเปิดโอกาส ส่วนกิจกรรมที่มีพิสัยสูงที่สุดมี 2 กิจกรรมได้แก่

1) ผู้ปกครองควรดูแลเด็กให้ทำการบ้านอย่างสม่ำเสมอ

2) ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ให้โรงเรียนและกิจกรรมที่มีพิสัยต่ำสุดได้แก่โรงเรียนควรปฐมนิเทศและฝึกอบรมผู้ปกครองที่เป็น อาสาสมัครให้เหมาะกับงานนั้นๆ ในขณะที่กิจกรรมที่มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสูงสุดได้แก่ ผู้ปกครองควรให้ข้อมูลหรือเชื่อมโยงแหล่งข้อมูลหรือแหล่งเรียนรู้ของชุมชนให้โรงเรียน

ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2540) ได้ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ โรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑล กรุงเทพมหานครพบว่าปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนกับ โรงเรียนประกอบด้วย 3 กลุ่มปัจจัยคือ

1) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมได้แก่ปัจจัยด้านเศรษฐกิจปัจจัยด้านการเมือง การปกครองปัจจัยด้านสังคมวัฒนธรรม

2) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับชุมชนได้แก่ความศรัทธาความรู้สึกรักเป็นเจ้าของความผูกพัน กับโรงเรียนความพร้อมของคนในชุมชนสถานภาพของคนในชุมชนความคาดหวังที่มีต่อโรงเรียน เครือข่ายของชุมชน

3) กลุ่มปัจจัยเกี่ยวกับโรงเรียนได้แก่ปัจจัยเกี่ยวกับบุคลากรของโรงเรียนปัจจัย เกี่ยวกับวิธีปฏิบัติงานของโรงเรียนปัจจัยเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนและปัจจัยอื่นๆ

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียน เพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีวัตถุประสงค์เพื่อหาคำอธิบายเกี่ยวกับลักษณะและเงื่อนไขรวมทั้งกระบวนการการมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานจากประสบการณ์ในชุมชนและศึกษาเรื่องนี้โดยวิธีวิทยาการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Methodology) โดยการสัมภาษณ์ระดับลึก (Indept - Interview) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion) การสังเกตและจดบันทึก (Observation and Field-note) ผลการศึกษาพบว่า การสร้างความสัมพันธ์กันในลักษณะของการมีส่วนร่วมจะเป็นเหตุผลสำคัญที่ทำให้เกิดการรวมตัวในการเข้าเป็นหุ้นส่วนกันและสิ่งต่างๆที่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

ชมแข พงษ์เจริญ (2542) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนโดยรวมบางครั้งทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการเผยแพร่ข่าวสารประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองได้ทราบเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของโรงเรียนแต่ละครั้งยังไม่ทั่วถึงและวิธีการประชาสัมพันธ์ไม่หลากหลายทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบและมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมของโรงเรียนบางครั้ง

พจณี เทียมศักดิ์ (2543) ได้ศึกษาเรื่องปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน พบว่าการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนคือการพัฒนาของรัฐที่ใช้ระบบการศึกษาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาและการพยายามทำประเทศให้ทันสมัยแบบตะวันตกมีการใช้ระบบราชการเป็นแกนกลางในการชี้แนะและกำหนดแนวทางการจัดการศึกษาทำให้ระบบโรงเรียนอยู่ภายใต้ระบบราชการที่มีการสั่งการในแนวดิ่งจากส่วนกลางไปยังส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่นในการจัดหลักสูตรการเรียนการสอนได้เน้นวิธีคิดและวิธีการดำเนินชีวิตแบบสังคมสมัยใหม่ซึ่งอาจทำให้เกิดการแปลกแยกจากวิถีชีวิตขาดความยืดหยุ่นไม่เหมาะสมกับพื้นที่และไม่ตั้งอยู่บนความต้องการของชุมชนและพื้นฐานของภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยเหตุที่การเรียนรู้ในระบบโรงเรียนที่ดำรงอยู่ในสังคมไทยมิได้เกิดขึ้นลอยๆ หากแต่เกิดขึ้นจากโครงสร้างของระบบการศึกษาซึ่งถูกสร้างขึ้นภายใต้กระบวนการพัฒนาประเทศไปสู่ความทันสมัย

สมยศ ชัยชนะ (2540) ได้ศึกษาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่พบว่า

1. ระดับการใช้/การปฏิบัติหรือปัญหาที่ประสบกับการใช้หลักสูตรและหนังสือวิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอนการใช้สื่อการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรและการนิเทศการสอนมีอยู่ในระดับปานกลางหรือในทุกสภาพการเรียนการสอนครูสอน

ภาษาไทยได้ใช้นำมาใช้เป็นบางครั้งหรือได้ปฏิบัติไม่มากนักส่วนปัญหาเกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนแต่ละด้านก็มีอยู่ในระดับปานกลางเช่นกัน

2. จำนวนและปริมาณการใช้อุปกรณ์และสื่อการสอนวิชาภาษาไทยของโรงเรียนเอกชนแตกต่างกันไปตามประเภทของสื่อคือสื่อประเภทวัสดุและประเภทเทคนิควิธีการทั้ง 2 ประเภทมีจำนวนน้อยในขณะที่ปริมาณความต้องการใช้งานอยู่ในระดับปานกลางส่วนสื่อประเภทอุปกรณ์ทุกรายการมีจำนวนน้อยในขณะที่ปริมาณการใช้งานก็อยู่ในระดับน้อยเช่นกัน

3. ผู้ศึกษาได้สังเกตการสอนวิชาภาษาไทยของครูภาษาไทยพบว่าครูภาษาไทยได้ทำการสอนหรือปฏิบัติตรงตามรายการในแบบสังเกตการสอนร้อยละ 72.92 ของจำนวนรายการในแบบสังเกตอย่างไรก็ตามจากการสังเกตทำให้ทราบว่าหากครูภาษาไทยรายใดมีประสบการณ์การสอนมานานจะทำการสอนตรงกับรายการในแบบสังเกตวิธีการสอนมากกว่าครูที่มีประสบการณ์น้อยกว่ารวมถึงสามารถโน้มน้าวชักจูงให้นักเรียนเรียนรู้เนื้อหาวิชาได้ดีกว่าด้วย

4. ครูภาษาไทยเห็นว่าการนิเทศงานวิชาการมีความจำเป็นอย่างยิ่งเพราะสามารถนำผลจากการนิเทศไปปรับปรุงวิธีการเรียนการสอนการดำเนินงานด้านการเรียนการสอนภายในหมวดวิชาและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสภาพการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพได้แต่หากมีการละเลยการนิเทศงานวิชาการก็จะมีผลในลักษณะตรงกันข้ามได้ นอกจากนี้ยังพบว่าครูภาษาไทยส่วนใหญ่ต้องการรับการนิเทศเกี่ยวกับการสอนและเทคนิคการสอนมากที่สุดเพราะเห็นว่าวิธีการสอนที่สอนอยู่ในปัจจุบันยังไม่เป็นที่พอใจ

จากเอกสารและงานวิจัยที่ได้เสนอมาในตอนต้นสามารถสรุปได้ว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาทั้ง 5 ด้าน คือด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ผู้ปกครองสามารถนำหลักการมาปรับพัฒนาและสนับสนุนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาโรงเรียน ในการวิจัยครั้งนี้ก็เพื่อจะได้ทราบรูปแบบการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน ซึ่งจะทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้รับทราบข้อเท็จจริงและหาทางป้องกันและแก้ไขได้ถูกต้องและที่สำคัญคือได้พัฒนาในทิศทางเดียวกันไม่เพียงโทษฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งเท่านั้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งในบทนี้จะกล่าวถึงประชากรและกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.3 การสร้างเครื่องมือ

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัตตานี จำนวน 56 โรงเรียน เฉพาะมัธยมศึกษาปลายปีที่ 6 จำนวน 4,781 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในปัตตานี จำนวน 300 คน โดยผู้วิจัยคำนวณจากตาราง กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างการวิจัย ตามเกณฑ์ของตาราง Krejcie & Morgan (อ้างในฟ่องศรี วาณิชย์สุภวงษ์, 2546 : 102 - 103)) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 300 คน ตามวิธีการดังนี้

3.1.1 หาจำนวนกลุ่มตัวอย่างของแต่ละโรงเรียนชั้นมัธยมปลายปีที่ 6 โดยการเทียบสัดส่วนจากจำนวนประชากร

3.1.2 สุ่มตัวอย่างนักเรียนแต่ละโรงเรียน โดยการจับฉลากเพื่อให้ได้รายชื่อผู้ปกครองที่จะนำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตารางที่ 3 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ที่	ชื่อ โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง	ที่	ชื่อ โรงเรียน	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
1	วิทยาอิสลาม	39	2	29	ยูวอิสลามวิทยาลัยมูลนิธิ	102	6
2	จงรักศรัทธาวิทยา	172	11	30	ครุฑมุสลิมวิทยา	31	2
3	สตรีพัฒนศึกษา	45	3	31	ธรรมพิทยาคาร	37	2
4	ศาสนูปถัมภ์	175	11	32	อิสลามศาสนวิทยา	90	5
5	พัฒนาอิสลาม	135	9	33	วิทยาศิล	45	3
6	ศานติธรรมวิทยา	40	3	34	รัศมีสถาปนา	97	6
7	บำรุงอิสลาม	172	11	35	มุฮัมมาดียะห์	109	7
8	ปยุตประชารักษ์	41	3	36	อิสลามสามัคคี	31	2
9	เตรียมศึกษาวิทยา	67	4	37	มูลนิธิอาชีวะสถาน	303	19
10	ศาสนสามัคคี	110	7	38	ซอลิฮียะห์	69	4
11	แสงประทีปวิทยา	101	6	39	ลำพียงวิทยาลัยมูลนิธิ	29	2
12	ส่งเสริมอิสลาม	19	1	40	พีระยานาวินคลองหิน	64	4
13	บางกพิทยา	37	2	41	บ้านดอนวิทยาลัยมูลนิธิ	58	4
14	มูลนิธิชุมชนอิสลามศึกษา	95	6	42	อะห์มาดีวิทยาลัยมูลนิธิ	22	1
15	กุตงวิทยา	44	3	43	สายบุรีอิสลามวิทยา	205	13
16	นุรุคอิสลามภูมิวิทยา	26	2	44	สามารถดีวิทยา	101	6
17	ส่งเสริมศาสน์	117	7	45	ศาสน์อิสลาม	33	2
18	มุสลิมพัฒนศาสตร์	73	5	46	อรุณศาสน์วิทยา	39	2
19	อัลยามีอะห์	60	4	47	ราษฎร์ประชานุเคราะห์	45	3
20	อะเคร์รอชะห์	88	6	48	ศาสนศึกษา	95	5
21	สมบูรณศาสน์อิสลาม	89	6	49	บำรุงมุสลิมิน	80	5
22	วิถนธรรมอิสลาม	138	9	50	ครุฑศาสน์วิทยา	415	26
23	ประสานวิทยา	130	9	51	ลาลอวิทยา	81	5
24	มูลนิธิสันติวิทยา	68	4	52	อัสตราบียะฮ์อิสลามียะฮ์	17	1
25	อัลอิสลามียะห์วิทยาลัยมูลนิธิ	102	6	53	กัคดีวิทยา	83	5
26	พิทักษ์ศาสน์วิทยาลัยมูลนิธิ	41	3	54	ศาลาฟี	73	5
27	แสงธรรมศึกษาปัตตานี	18	1	55	อิสลามนิติวิต์	50	3
28	ทวิวิทยา	47	3	56	อิสลามประชาสงเคราะห์	85	5
					รวมทั้งหมด	4,781 คน	300 คน

ที่มา : สำนักงาน โรงเรียนเอกชนจังหวัดปัตตานี (2557)

3.1.3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้เพื่อการสัมภาษณ์ใช้วิธีเลือกแบบเจาะจง ซึ่งเป็นการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด แต่เน้นการเจาะลึกของการสัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่าง 17 คน นอกจากนี้ผู้วิจัยจะใช้เอกสารที่เกี่ยวข้องในการสนับสนุนอธิบายเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ทั้ง 5 ด้าน คือด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองและด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ดังนี้

3.2.1 แบบสอบถามซึ่งดัดแปลงมาจากข้อคำถามจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามมีลักษณะแบบตรวจรายการ (Check List) โดยถามเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครอง

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากกรอบแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง โดยแยกเป็นด้านต่างๆ ดังนี้

3.2.1.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง จำนวน 9 ข้อ

3.2.1.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง จำนวน 9 ข้อ

3.2.1.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน จำนวน 9 ข้อ

3.2.1.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองจำนวน 9 ข้อ

3.2.1.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำนวน 9 ข้อ

แบบสอบถามที่ลักษณะเป็นแบบเลือกตอบตามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามแนวคิดของ Likert (อ้างถึงใน สิริินทร์ทิพย์ เกสร, 2545: 28) โดยกำหนดค่าของระดับคะแนนดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี อยู่ในระดับมาก

ระดับ 3 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามปลายเปิด (Open-ended) เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

3.2.2 การวิจัยครั้งนี้จะใช้แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ตามทัศนะของผู้ปกครอง

3.3 วิธีการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนในการดำเนินการสร้างเครื่องมือดังนี้

3.3.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผู้วิจัยท่านอื่นๆ ได้แก่ กมลชัย ศิริศรี, 2546; เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว, 2547; และชมแข พงษ์เจริญ, 2542 มาเป็นแนวในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.2 กำหนดขอบข่ายของเนื้อหาให้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิด เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม

3.3.3 กำหนดประเด็นเนื้อหาและตัวบ่งชี้ที่ต้องการทราบ

3.3.4 เขียนข้อคำถาม โดยการร่างคำถามแต่ละข้อ เพื่อให้มีความสอดคล้องและตรงตามประเด็นเนื้อหาและตัวบ่งชี้ที่กำหนด

3.3.5 เรียงข้อคำถามและจัดรูปแบบ นำข้อคำถามแต่ละข้อมาจัดเรียงรวมกันเป็นแบบสอบถาม 1 ชุด พร้อมทั้งมีการชี้แจงวิธีการกรอกแบบสอบถาม

3.3.6 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบและให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง

3.3.7 ปรับปรุงเครื่องมือตามที่อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ได้ให้ข้อเสนอแนะ

3.3.8 นำเครื่องมือที่ได้ปรับปรุงและผ่านการเห็นชอบจากอาจารย์ที่ปรึกษา เสนอผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรง (Validity) ด้านเนื้อหาและความเหมาะสม ตรงกับวัตถุประสงค์หรือไม่ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างกระทงคำถามกับจุดประสงค์ (Index of Item-objectives Congruence : OIC) ซึ่งข้อคำถามทุกข้อมีค่ามากกว่า 0.66 ขึ้นไป

3.3.9 นำแบบสอบถามที่ผู้ทรงคุณวุฒิ ได้เสนอแนะไว้มาปรับปรุงแก้ไขโดยพิจารณาร่วมกับอาจารย์ที่ปรึกษา ให้ได้เครื่องมือที่มีคุณภาพและเชื่อถือได้ แล้วนำไปทดลอง (Try out) กับกลุ่มประชากร จำนวน 30 คน จากผู้ปกครองนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

3.3.10 นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัค (Cronbach's Alpha Coefficient) (พวงรัตน์ ทีวีรัตน์, 2440 : 125 – 126) ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น 0.91

3.3.11 ปรับปรุงแบบสอบถามตามความเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาภาคินิพนธ์ และนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ขอนหนังสือจากสำนักงานโครงการบัณฑิตศึกษาจากมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์วิทยาเขตปัตตานี เพื่อขออนุญาตผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการเก็บข้อมูล

3.4.2 ผู้วิจัย ส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนในกลุ่มตัวอย่าง ด้วยตนเองเพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหาร โรงเรียนจัดส่งถึงมือผู้ปกครองนักเรียนพร้อมนัดวันเก็บรวบรวมแบบสอบถามจำนวน 300 ฉบับ ด้วยตนเอง

3.4.3 เมื่อครบกำหนดไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืน 300 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

3.5.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยนำข้อคำถามตอนที่ 1 มาแจกแจงความถี่และหาค่าร้อยละ และนำเสนอเป็นตารางประกอบความเรียงท้ายตาราง

3.5.2 ข้อมูลเกี่ยวกับบทบาทการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

3.5.2.1 วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

3.5.2.2 เปรียบเทียบมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม จำแนกตามอายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ของผู้ปกครอง โดยนำมาทดสอบความแตกต่างด้วยวิธีการทางสถิติ t- test และ F-test ทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffé

3.5.3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) และแจกแจงความถี่ของความคิดเห็น เกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์หา

ค่าเฉลี่ยใช้ตามเกณฑ์เฉลี่ยของเบสท์ (Best, 1986 อ้างถึงใน รักชนก โสภพิศ, 2542, หน้า 190) โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.50 - 5.00 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับมากที่สุด

3.50 - 4.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับมาก

2.50 - 3.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับปานกลาง

1.50 - 2.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับน้อย

1.00 - 1.49 หมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.6 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.6.1 สถิติพื้นฐาน

- ค่าร้อยละ (Percentage)
- ค่าคะแนนเฉลี่ย (Arithmetic Mean)
- ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ทดสอบความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถาม

3.6.2 สถิติสำหรับทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

- ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น (Reliability Coefficient Alpha) โดยใช้สูตรหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบัก (Cronbach Coefficient)

3.6.3 สถิติสำหรับทดสอบสมมติฐาน

- t - test ลักษณะของตัวแปร
- One way ANOVA ตามลักษณะของตัวแปร
- ทดสอบรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

บทที่ 4

ผลของการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามจากผู้ปกครองนักเรียน จำนวน 300 คน ได้รับการตอบกลับคืนและมีความสมบูรณ์ จำนวน 300 ฉบับคิดเป็นร้อยละ 100 % นำมาวิเคราะห์และเสนอผลการวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็นขั้นตอน ดังนี้

4.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบ

แบบสอบถาม

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ใช้ค่าร้อยละค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้าน โดยรวม

4.3 ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี วิธีการทดสอบค่าที (t - test) ทดสอบค่าเอฟ (F - test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

4.4 ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะของผู้ตอบแบบสอบถาม เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองที่เหมาะสมต่อไป

4.5 ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

4.1 ตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผลปรากฏดังรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 4 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

	สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
1.	เพศ		
	ชาย	123	41.00
	หญิง	177	59.00
	รวม	300	100.00
2.	อายุ		
	ต่ำกว่า 25 ปี	60	20.00
	26 – 35 ปี	157	52.33
	36 – 45 ปี	73	24.33
	ตั้งแต่ 46 ปี ขึ้นไป	10	3.33
	รวม	300	100.00

ตารางที่ 4 (ต่อ)

สถานภาพ	จำนวน	ร้อยละ
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	15	5.00
มัธยมศึกษา/เทียบเท่า	159	53.00
อนุปริญญา/ปริญญาตรี	91	30.33
สูงกว่าปริญญาตรี	33	11.00
รวม	300	100.00
4. อาชีพ		
รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	42	14.0
ธุรกิจส่วนตัว	96	32.0
ค้าขาย	99	33.0
เกษตรกร	59	19.7
อื่นๆ(ไปรตระบุ.)	4	1.3
รวม	300	100.00
5. รายได้ต่อเดือน		
5,000 – 10,000 บาท	111	37.00
10,001 – 15,000 บาท	102	34.00
15,001 – 20,000 บาท	76	25.33
มากกว่า 20,001 บาท	9	3.00
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 59.00 และส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 52.33 สำหรับระดับการศึกษาส่วนใหญ่มีการศึกษามัธยมศึกษา/เทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 53.00 มีอาชีพค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 33.0 และมีรายได้ 5,000 – 10,000 บาท ต่อเดือนคิดเป็นร้อยละ 37.00

4.2 ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ระดับของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ใช้ค่าร้อยละเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เป็นรายชื่อและรายด้านโดยรวม

ในการวิเคราะห์ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เป็นรายด้านและรวมทุกด้าน วิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปรากฏผลดังตารางที่ 5 - ตารางที่ 10

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกเป็นรายด้านและรวมทุกด้าน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา

ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี $\bar{X}$ S.D. ระดับ

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐาณะผู้ปกครอง	3.98	.47	มาก
2. ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง	4.07	.59	มาก
3. ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	4.00	.53	มาก
4. ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	4.01	.54	มาก
ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง			
5. ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.87	.93	มาก
เฉลี่ยรวม	3.98	0.61	มาก

จากตารางที่ 5 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.61) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าด้านที่อยู่ในระดับมากตามลำดับค่าเฉลี่ย ดังนี้ ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .59) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = .54) และด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .53) ส่วนด้านด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐาณะผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .47) เป็นที่น่าสังเกตว่าด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ($\bar{X} = 3.87$, S.D. = .93) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง จำแนกเป็นรายชื่อ

ข้อด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	4.00	.71	มาก
2.ผู้ปกครองติดตามและตระหนักถึงความก้าวหน้าของเด็กอย่างต่อเนื่อง	3.97	.77	มาก
3.ผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ	4.36	.95	มาก
4.ผู้ปกครองให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา	4.00	.82	มาก
5.การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเสพติดของโรงเรียน	4.06	.70	มาก
6.การเล่นกับลูกเพื่อฝึกการอ่าน การฟัง การสังเกตและการคิดวิเคราะห์	3.95	.75	มาก
7.การติดต่อสื่อสารพบปะครูประจำชั้นของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน	4.02	.73	มาก
8.การดูแลลูกในด้านการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด	4.03	.69	มาก
9.การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนทรัพย์ สิ่งของในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน	4.05	.77	มาก
เฉลี่ยรวม	4.04	0.81	มาก

จากตารางที่ 6 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ จะเห็นได้ว่าข้อที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ ผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.36$, S.D. = .95) และรองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเสพติดของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.06$, S.D. = .70) มีค่าเฉลี่ยรองลงมาคือการมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนทรัพย์ สิ่งของในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .77) รองลงมาคือการดูแลลูกในด้านการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 4.03$, S.D. = .69) และรองลงมาคือการติดต่อสื่อสารพบปะครูประจำชั้นของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .73) รองลงมา คือผู้ปกครองให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .82) และรองลงมา คือการมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ($\bar{X} = 4$, S.D. = .71)

และรองลงมาคือผู้ปกครองติดตามและตระหนักถึงความก้าวหน้าของเด็กอย่างต่อเนื่อง ($\bar{X} = 3.9$, S.D. = .77) และรองลงมาคือการเล่นกับลูกเพื่อฝึกการอ่าน การฟัง การสังเกตและการคิดวิเคราะห์ ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .75) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการอาสาสมัครโดยรวมและจำแนกเป็นรายชื่อ

ชื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองใน ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน	4.14	.69	มาก
2.การเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน	4.12	.69	มาก
3.ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและติดต่อสื่อสาร กับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนตามความรู้ความสามารถ	3.88	.74	มาก
4.ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและติดต่อสื่อสาร กับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอน	3.90	.73	มาก
5.การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการอาสาช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน	3.93	.78	มาก
6.การมีส่วนร่วมในการอาสาเป็นแบบอย่างให้แก่ลูกและช่วยฝึกทักษะ ด้านกีฬา/ปรุงอาหาร	3.85	.81	มาก
7.การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาเด็ก	3.98	.77	มาก
8. การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ พร้อมกับลูก	4.00	.64	มาก
9.การอาสาจัดหาข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของลูก	4.05	.69	มาก
เฉลี่ยรวม	3.98	0.77	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.77) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ จะเห็นได้ว่าข้อที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากที่สุดตามลำดับ คือการให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = .69) และรองลงมาคือ

การเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน ($\bar{X} = 4.12$, S.D. = .69) และ
รองลงมาคือ การอาสาจัดหาข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของลูก ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .69) และ
รองลงมาคือ การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์พร้อมกับลูก
($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .64) และรองลงมาคือ การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อเข้ามามี
ส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .77)และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
ในการอาสาช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = .78)และรองลงมาคือ
ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอน
($\bar{X} = 3.90$, S.D. = .73) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและ
ติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนตามความรู้ความสามารถ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .74)
และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการอาสาเป็นแบบอย่างให้แก่ลูกและช่วยฝึกทักษะด้านกีฬา/ปรุง
อาหาร ($\bar{X} = 3.85$, S.D. = .81)อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน โดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	4.16	.71	มาก
2.การพบปะผู้ปฏิบัติการสอนของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน	4.08	.71	มาก
3. ผู้ปกครองเข้าใจงานของผู้ปฏิบัติการสอนและเพิ่มการช่วยเหลือสถานศึกษาและอาจจะนำงานของสถานศึกษากลับไปทำที่บ้าน	4.04	.75	มาก
4.การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการบ้านของนักเรียน	4.11	.74	มาก
5. การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเสนอแนะการเรียนการสอน	4.08	.73	มาก
6.ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุนช่วยนักเรียนในช่วงที่เด็กอยู่ที่บ้าน	4.05	.85	มาก
7. ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน	3.83	.90	มาก
8. ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา	3.75	.81	มาก
9.การดูแลลูกในเรื่องการไปสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด	3.89	.84	มาก
เฉลี่ยรวม	3.99	0.78	มาก

จากตารางที่ 8 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการเรียนรู้ที่บ้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นได้ว่าข้อที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ คือการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ($\bar{X} = 4.16$, S.D. = .71) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการบ้านของนักเรียน ($\bar{X} = 4.11$, S.D. = .74) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเสนอแนะการเรียนการสอน($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .73) และรองลงมาคือ การพบปะผู้ปฏิบัติการสอนของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน($\bar{X} = 4.08$, S.D. = .71) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุน กระตุ้นและช่วยนักเรียนในช่วงที่เด็กอยู่ที่บ้าน ($\bar{X} = 4.05$, S.D. = .85) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองเข้าใจงานของผู้ปฏิบัติการสอนและเพิ่มการช่วยเหลือสถานศึกษาและอาจจะนำงานของสถานศึกษากลับไปทำที่บ้าน ($\bar{X} = 4.04$,

S.D. = .75) และรองลงมาคือ การดูแลลูกในเรื่องการไปสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอ การเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด ($\bar{X} = 3.89$, S.D. = .84) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องเรียนการสอน ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .90) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = .81) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยรวมและจำแนกเป็นรายชื่อ

ชื่อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานด้าน การตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง			
	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1.การพบปะหรือช่วยผู้ปกครองและบุคลากรภายในสถานศึกษา	4.07	.75	มาก
2.การมีส่วนร่วม เข้าร่วมฟังและอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา	4.04	.74	มาก
3.การเข้าร่วมคิด วิเคราะห์ และช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงาน ของสถานศึกษา	4.21	.98	มาก
4.การเข้าร่วมประเมินผลดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความ คิดเห็นร่วมกันรับผิชอบ	3.88	.82	มาก
5.การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน	3.99	.79	มาก
6.ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของสถานศึกษา	3.95	.72	มาก
7.ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น	3.98	.77	มาก
8.การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ	4.02	.71	มาก
9.ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู	3.96	.80	มาก
เฉลี่ยรวม	4.01	0.95	มาก

จากตารางที่ 9 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองโดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 0.95) เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ จะเห็นได้ว่าข้อที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากตามลำดับ คือการเข้าร่วมคิด วิเคราะห์ และช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.21$, S.D. = 0.98) และรองลงมาคือ การพบปะหรือช่วยผู้ปกครองและบุคลากรภายในสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.07$, S.D. = .75) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วม เข้าร่วมฟังและอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.04$, S.D. = .74) และรองลงมาคือ การให้

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ ($\bar{X} = 4.02$, S.D. = .71) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = .79) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = .77) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = .80) และรองลงมาคือ ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = .72) และรองลงมาคือ การเข้าร่วมประเมินผลดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความคิดเห็นร่วมกันรับผิดชอบ ($\bar{X} = 3.88$, S.D. = .82) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและจำแนกเป็นรายข้อ

ข้อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน			
ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. ทำหน้าที่ประสานแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา	3.92	.93	มาก
2. ทำหน้าที่เชื่อมโยงบุคลากรในชุมชนที่มีความสามารถด้านการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา	3.97	2.59	มาก
3. การระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นเงินทุน วิทยากรใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา	3.80	.89	มาก
4. มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้เด็กและครอบครัวเกี่ยวกับสุขภาพ ประเพณีวัฒนธรรมและบริการต่างๆ	4.00	3.31	มาก
5. ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่างๆ แก่สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น	3.58	.89	มาก
6. ช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆ ให้แก่สถานศึกษา ที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ	4.08	4.19	มาก
7. การมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	3.76	.83	มาก
8. การมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน	4.01	3.30	มาก

ตารางที่ 10 (ต่อ)

ข้อกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
9.มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดยการบริจาคทรัพย์สินให้กับสถานศึกษา	3.68	.83	มาก
เฉลี่ยรวม	3.86	1.97	มาก

จากตารางที่ 10 พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการร่วมมือกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 1.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าทุกข้ออยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ จะเห็นได้ว่าข้อที่อยู่ในระดับค่าเฉลี่ยมากตามลำดับคือช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆ ให้แก่สถานศึกษา ที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ ($\bar{X} = 4.08$, S.D. = 4.19) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน ($\bar{X} = 4.01$, S.D. = 3.30) และรองลงมาคือ มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้เด็กและครอบครัวเกี่ยวกับสุขภาพประเพณีวัฒนธรรมและบริการต่างๆ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 3.31) และทำหน้าที่เชื่อมโยงบุคลากรในชุมชนที่มีความสามารถด้านการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.97$, S.D. = 2.59) และรองลงมาคือ ทำหน้าที่ประสานแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.92$, S.D. = .93) และรองลงมาคือ การระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากรภูมิปัญญาในท้องถิ่นเงินทุนวิทยากรใหม่ๆ หรือเทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = .89) และรองลงมาคือ การมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ($\bar{X} = 3.76$, S.D. = .83) และรองลงมาคือ มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดยการบริจาคทรัพย์สินให้กับสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.68$, S.D. = .83) และรองลงมาคือ ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่างๆ แก่สถานศึกษา ได้แก่บุคลากรหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น ($\bar{X} = 3.58$, S.D. = .89) อยู่ในระดับน้อยตามลำดับ

4.3 ตอนที่ 3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี วิธีการทดสอบค่าที (t – Test) ทดสอบค่าเอฟ (F – test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe')

การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test) ส่วนการเปรียบเทียบจำแนกตามอายุระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ ผู้วิจัยใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F – test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการเชฟเฟ (Scheffe) ผลปรากฏดังตารางที่ 10 - 13

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี	ชาย		หญิง		t	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1.ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	4.00	.50	3.98	.70	.31	0.76
2.ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง	4.13	.67	4.03	.54	1.35	0.18
3.ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	3.93	.58	4.05	.49	1.82	0.70
4.ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	3.93	.53	4.07	.54	2.20	0.30
5.ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	3.80	.78	3.92	1.02	1.08	0.28
รวม	3.95	0.61	4.01	0.65	1.35	0.44

จากตารางที่ 11 พบว่ากิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองระหว่างเพศหญิงกับเพศชาย ไม่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบเป็นรายด้านพบว่าทุกด้านไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 12 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี โดยจำแนกตามอายุ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาแหล่งความ ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม						
แปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig	
ในจังหวัดปัตตานี						
1.ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	9.00	3.00	3.00	14.97	0.20
	ภายในกลุ่ม	59.36	296.00	0.20		
	รวม	68.36	299.00			
2.ด้านการศึกษาสมัครของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	6.60	3.00	2.20	6.47	0.31
	ภายในกลุ่ม	100.65	296.00	0.34		
	รวม	107.25	299.00			
3.ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	6.13	3.00	2.04	7.76	0.08
	ภายในกลุ่ม	77.96	296.00	0.26		
	รวม	84.10	299.00			
4.ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่าง โรงเรียนกับผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	18.92	3.00	6.27	26.93	0.13
	ภายในกลุ่ม	68.97	296.00	0.23		
	รวม	87.79	299.00			
5.ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	3.49	3.00	1.16	1.35	0.26
	ภายในกลุ่ม	255.20	296.00	0.86		
	รวม	258.69	299.00			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	8.83	3.00	2.93	11.49	0.06
	ภายในกลุ่ม	112.43	296.00			
	รวม	121.25	299.00			

จากตารางที่ 12 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีเมื่อจำแนกตามอายุโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 13 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามอาชีพ

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี	แหล่ง	ความแปรปรวน SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	3.94	4.00	0.32	1.24	0.12
	ภายในกลุ่ม	64.42	295.00	0.22		
	รวม	68.36	299.00			
2. ด้านการอาสาสมัคร ของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	0.93	4.00	0.23	0.64	0.14
	ภายในกลุ่ม	106.32	295.00	0.36		
	รวม	107.25	299.00			
3. ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	1.70	4.00	0.42	1.52	0.19
	ภายในกลุ่ม	82.40	295.00	0.28		
	รวม	84.10	299.00			
4. ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	6.08	4.00	1.12	0.42	0.41
	ภายในกลุ่ม	81.71	295.00	0.28		
	รวม	87.79	299.00			
5. ด้านการร่วมมือระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	6.77	4.00	1.69	1.98	0.10
	ภายในกลุ่ม	251.92	295.00	0.85		
	รวม	258.69	299.00			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	3.88	4.00	0.93	2.82	0.18
	ภายในกลุ่ม	117.35	295.00	0.40		
	รวม	121.23	299.00			

จากตารางที่ 13 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เมื่อจำแนกตามอาชีพโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 14 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนของระดับการปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามรายได้ต่อเดือน

การปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองความแปรปรวน	แหล่ง	SS	df	MS	F	Sig
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดู ในฐานะผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	4.36	4.00	1.09	5.02	0.32
	ภายในกลุ่ม	64.01	295.00	0.22		
	รวม	68.36	299.00			
2. ด้านการอาสาสมัคร ของผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	1.44	4.00	0.36	1.00	0.41
	ภายในกลุ่ม	105.81	295.00	0.36		
	รวม	107.25	299.00			
3. ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	ระหว่างกลุ่ม	12.15	4.00	3.04	12.45	0.64
	ภายในกลุ่ม	71.95	295.00	0.24		
	รวม	84.10	299.00			
4. ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	ระหว่างกลุ่ม	10.80	4.00	2.70	10.34	0.53
	ภายในกลุ่ม	77.00	295.00	0.26		
	รวม	87.79	299.00			
5. ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียน กับชุมชน	ระหว่างกลุ่ม	22.06	4.00	5.51	6.87	0.47
	ภายในกลุ่ม	236.63	295.00	0.85		
	รวม	258.69	299.00			
รวมทั้งหมด	ระหว่างกลุ่ม	10.16	4.00	2.54	7.13	0.08
	ภายในกลุ่ม	111.08	295	0.38		
	รวม	121.24	299			

จากตารางที่ 14 พบว่าการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเมื่อจำแนกตามรายได้โดยรวมไม่แตกต่างกัน

4.4 ตอนที่ 4 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

จากการให้ประชากรที่ศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะซึ่งสามารถสรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

ตารางที่ 15 ปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ปัญหา	ความถี่	ร้อยละ
1. ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง		
1. ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับลูกเท่าที่ควร	31	10.33
2. ผู้ปกครองไม่เข้าหาหรือกับครูประจำชั้นเท่าที่ควร	17	5.66
3. ผู้ปกครองไม่ได้ติดตามการเรียนของลูกอย่างต่อเนื่อง	13	4.33
2. ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง		
1. ผู้ปกครองไม่ค่อยติดตามการพัฒนาของลูกอย่างสม่ำเสมอ	21	7.00
2. ผู้ปกครองไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควรในโรงเรียน	27	9.00
3. ผู้ปกครองไม่ค่อยสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูก	10	3.33
3. ด้านการเรียนรู้อยู่ที่บ้าน		
1. ผู้ปกครองไม่ค่อยเสียสละเวลาเท่าที่ควรในสอนลูกทำการบ้าน	25	8.33
2. ผู้ปกครองไม่เคยถามลูกว่าครูประจำชั้นให้การบ้านหรือไม่อย่างไร	12	4.00
3. ผู้ปกครองไม่เคยตักเตือนลูกในสิ่งที่ผิดในขณะที่ลูกอยู่บ้าน	15	5.00
4. ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง		
1. ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเท่าที่ควร	17	5.66
2. ผู้ปกครองไม่เคยถามครูเลยว่าลูกมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนหรือไม่	15	5.00
3. โรงเรียนมักไม่ค่อยบอกปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ	15	5.00
5. ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน		
1. โรงเรียนมองข้ามชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับชุมชน	30	10.0
2. ชุมชนไม่ค่อยสนใจโรงเรียนเท่าที่ควร	27	9.00
3. ภาววิทยากรในชุมชนที่จะให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนไม่ค่อยมี	25	8.33
รวม	300	100.00

จากตารางที่ 15 ผลการศึกษาปัญหาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่า 1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ได้แก่ 1) ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับลูกเท่าที่ควร 2) ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนมองข้ามชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับชุมชน 3) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ค่อยเสียสละเวลาเท่าที่ควรในสอนลูกทำการบ้าน

ตารางที่ 16 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
1. ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน	15	16.12
2. โรงเรียนควรกำหนดกิจกรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับเวลาเพราะโรงเรียนเอกชนมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา	11	11.82
3. ควรจัดเวทีแสดงความคิดเห็นของนักเรียนให้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนา	9	9.67
4. ครูผู้รับผิดชอบควรสร้างความเป็นกันเองและความไว้วางใจกับนักเรียนเพื่อเป็นประโยชน์ในการวางแผนการแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไป	6	6.45
5. ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานโดยไม่ปล่อยให้ครูหรือฝ่ายที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อยู่ฝ่ายเดียวผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย	10	10.75
6. ผู้ปกครองควรต้องติดตามลูกอย่างสม่ำเสมอ	5	5.37
7. เด็กต้องอยู่ในสายตาของผู้ปกครองตลอดเวลา	10	10.75
8. ผู้ปกครองต้องหาวิธีการใหม่ๆ ในการเลี้ยงลูกให้สอดคล้องกับยุคสมัย	9	9.67
9. ผู้ปกครองควรเข้าหาครูประจำชั้นบ่อยขึ้น	6	6.45
10. ผู้ปกครองต้องมีส่วนรับผิดชอบในการเรียนของลูก	7	7.52
11. ผู้ปกครองควรมีเบอร์โทรศัพท์ครูประจำชั้นและคณะกรรมการของโรงเรียน	5	5.37
รวม	93	100.00

จากตารางที่ 16 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่าด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครองมากที่สุดคือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน รองลงมาคือ โรงเรียนควรกำหนดกิจกรรมที่จะส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้ครอบคลุมและเหมาะสมกับเวลาเพราะ โรงเรียนเอกชนมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา และรองลงมาคือ ครูและบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องช่วยกันเป็นหูเป็นตาในการดูแลและช่วยเหลือนักเรียน ทั้งนี้เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน โดยไม่ปล่อยให้ครูหรือฝ่ายที่ได้รับการแต่งตั้งจากโรงเรียนปฏิบัติหน้าที่อยู่ฝ่ายเดียวผู้ปกครองต้องเข้ามามีส่วนร่วมด้วย

ตารางที่ 17 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
1.ทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองและนักเรียนทุกภาคการศึกษา	8	11.11
2.มีการส่งเสริมและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและมีการติดตามอย่างใกล้ชิด	6	8.33
3.มีการสนับสนุนการพัฒนาักเรียนในหลายๆด้านหลากหลายให้เหมาะสมกับนักเรียน	4	5.55
4.ควรจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างครูและนักเรียนเพื่อสร้างความใกล้ชิดและคุ้นเคย	4	5.55
5.โรงเรียนควรจัดโครงการหรือกิจกรรมร่วมกับโรงเรียนอื่นเพื่อจะได้แลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกันระหว่างครูกับผู้ปกครองและนักเรียนกับนักเรียน	5	6.94
6.ครูผู้รับผิดชอบและฝ่ายที่รับผิดชอบควรทำงานให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน	6	8.33
7.อยากให้ผู้บริหารได้มีกิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน พร้อมกับฝ่ายปกครองหรือฝ่ายดูแลนักเรียน	6	8.33
8.ผู้ปกครองสมัครเป็นกรรมการโรงเรียน	3	4.16
9.ผู้ปกครองควรแสดงความคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์ให้แก่คณะครู	7	9.72
10.ผู้ปกครองควรเป็นหูเป็นตาสังเกตการณ์ของลูก	8	11.11
11.ผู้ปกครองควรเสียสละเวลาช่วยโรงเรียนแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่มาโรงเรียน	6	8.33
12.ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูกอย่างใกล้ชิด	9	12.50
รวม	72	100.00

จากตารางที่ 17 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่าด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง มากที่สุดคือ ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูกอย่างใกล้ชิด รองลงมาคือทางโรงเรียนควรจัดกิจกรรมพบปะผู้ปกครองและนักเรียนทุกภาคการศึกษา และรองลงมาคือผู้ปกครองควรเป็นหูเป็นตาสังเกตการณ์ของลูก

ตารางที่ 18 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน	ความถี่	ร้อยละ
1.ควรนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม	10	11.6
2.ผู้ปกครองผู้รับผิดชอบไม่ค่อยมีเวลาในการปฏิบัติหน้าที่เพราะต้องรับผิดชอบงานหลายอย่าง	7	8.13
3.ทุกฝ่ายต้องช่วยกันดูแลไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง	13	15.11
4.ผู้ปกครองต้องให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียนในการให้ข้อมูลที่เป็นความจริงเพื่อประโยชน์ในการแก้ปัญหาและพัฒนาต่อไป	6	6.97
5.การทำงานเป็นระบบและประสานกันของครูผู้สอนและครูผู้ดูแลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและผู้ปกครองในการคัดกรองนักเรียน	7	8.13
6.ควรมีการศึกษาดูงานและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับโรงเรียนที่มีการปฏิบัติจริงและประสบความสำเร็จแล้ว	7	8.13
7.ควรรายงานผลการปฏิบัติงานให้ผู้ปกครองรับรู้เป็นระยะๆ	6	6.97
8.ควรหาเวลาอยู่กับลูกให้มากเท่าที่ควร	7	8.13
9.ผู้ปกครองควรตั้งเตือนในสิ่งที่ผิดใช้ในสิ่งที่ถูก	8	9.30
10.ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก	9	10.46
11.ผู้ปกครองควรติดตามลูกอย่างใกล้ชิด	6	6.97
รวม	86	100.00

จากตารางที่ 18 ผลการศึกษาข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี พบว่าด้านการเรียนรู้ที่บ้าน มาก

ที่สุดคือ ทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรปล่อยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง
 รองลงมาคือ ควรนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต้องนำไปสู่การแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรม และรองลงมา
 คือ ผู้ปกครองควรเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ลูก

**ตารางที่ 19 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน
 โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง**

ด้านตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง	ความถี่	ร้อยละ
1.ควรมีการบันทึกข้อมูล สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียนสอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้องเพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล	10	15.62
2.ทางโรงเรียนได้ดำเนินการแบ่งครูโฮมรูม รับผิดชอบนักเรียนเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 15-17 คนต่อครูหนึ่งคน ครูก็จะให้นักเรียนแต่ละคนบันทึกที่อยู่ของบ้าน เบอร์โทรศัพท์ติดต่อตามคู่มือระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	7	10.93
3.ควรมีการจัดทำระเบียบสนทนากับนักเรียนทุกระดับชั้นและมีการวิเคราะห์ ข้อมูลของนักเรียนและสรุปผล	7	10.93
4.ปัจจัยสำคัญที่จะให้บรรลุผลคือ ครูที่ดูแลจะต้องรู้จักนักเรียนจริงๆ และให้ความจริงใจต่อนักเรียนเอาใจใส่เขาเหมือนเอาใจใส่เรา	8	12.50
5.ครูผู้สอนไม่มีเวลาพอที่จะทำความรู้จักนักเรียน เนื่องจากการงานส่วนตัวและนักเรียนสมัยนี้ไม่ค่อยชอบเข้าหาครู	8	12.50
6.ครูอาจจะรู้จักนักเรียนจากการศึกษาข้อมูลและการสังเกตเท่านั้น จึงทำให้การรู้จักนักเรียนไม่ทั่วถึงซึ่งส่งผลไปถึงการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกจุด	7	10.93
7.ทางโรงเรียนควรมีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกด้านเช่น ด้านพฤติกรรม ด้านสถานภาพทางการเงิน ด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และด้านความมั่นคงของฐานะทางครอบครัว เป็นต้น	9	14.06
8.ในการทำงานของคณะครูให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานทางโรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานในขั้นตอนนี้ และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนและคิดกระบวนการทำงานร่วมกัน	8	12.50
รวม	64	100.00

ตารางที่ 19 ผลการศึกษาเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมากที่สุดคือ ควรมีการบันทึกข้อมูลเยี่ยมบ้านนักเรียน เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ ร่องลงมาคือทางโรงเรียนควรมีการดูแลและช่วยเหลือนักเรียนอย่างทั่วถึงและครอบคลุมทุกด้าน เช่นฐานะทางครอบครัว เป็นต้น และร่องลงมา ทางโรงเรียนต้องทำความเข้าใจกับผู้ปกครองถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงาน และเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม

ตารางที่ 20 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	ความถี่	ร้อยละ
1.การคัดกรองนักเรียนควรให้มีตัวแทนนักเรียนตัวแทน ผู้ปกครอง กรรมการสถานศึกษาหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม	5	5.95
2.จัดกิจกรรมให้กับนักเรียนเป็นกิจกรรมอาลาเกาะฮุกุกๆเดือนและกิจกรรมศึกษาดูงานนอกสถานที่กิจกรรมอบรมคุณธรรม จริยธรรมกิจกรรมด้านวิชาการกิจกรรม ด้านอาชีพ เป็นต้น	7	8.33
3.ควรจัดกิจกรรมให้นักเรียน ได้ใช้ความรู้ในการแก้ไขปัญหาในชุมชน	6	7.14
4.จัดกิจกรรมโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกเพื่อความหลากหลาย	8	9.52
5.โรงเรียนควรสร้างความเข้าใจกับชุมชนรอบ ๆ โรงเรียนให้รู้ถึงวัตถุประสงค์ตลอดจนแนวทางในการปฏิบัติกิจกรรมดังกล่าวและเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามา มีส่วนร่วมในการแก้ไขและพัฒนา	5	5.95
6.โรงเรียนควรมีนโยบายรักชุมชนสร้างชุมชนน่าอยู่	6	7.14
7.ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน	9	10.71
8.ควรสร้างทัศนคติที่ดีต่อชุมชน	7	8.33
9.ควรให้ชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของห้องเรียน	5	5.95
10.ควรเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น	6	7.14
11.ควรสร้างสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบๆโรงเรียนให้น่าอยู่	7	8.33
12.ควรอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่กับชุมชน	8	9.52
13.เพิ่มวิชาเรื่องภูมิปัญญาท้องถิ่นในหลักสูตร	5	5.95
รวม	84	100.00

ตารางที่ 20 ผลการศึกษาเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มากที่สุดคือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน รองลงมาคือ จัดกิจกรรมโดยเชิญวิทยากรจากภายนอกเพื่อความหลากหลายของการจัดกิจกรรมและ รองลงมาคือ ควรอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นให้อยู่กับชุมชน

4.5 ตอนที่ 5 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียน

ผู้วิจัยได้สัมภาษณ์ผู้ปกครองของนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดปัตตานี เกี่ยวกับสภาพปัญหาและความต้องการในการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในประเด็นดังต่อไปนี้คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในสถานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งปรากฏผลดังนี้

4.5.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในสถานะผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีบทบาทมากกว่านี้ โดยเฉพาะในยุคปัจจุบันผู้ปกครองส่วนใหญ่มีการศึกษาควรเข้ามาช่วยเหลือมากกว่านี้เช่น ควรมีสมาคมผู้ปกครองหรือคณะทำงานและที่สำคัญผู้ปกครองควรเข้าหาครูประจำชั้นบ่อยขึ้นและควรรู้จักกับคณะกรรมการโรงเรียนง่ายต่อการดูแลและเข้าถึงนักเรียนอย่างแท้จริง ดังที่ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นไว้คือ

“...ควรให้ครูที่ปรึกษารู้จักนักเรียน โดยการเยี่ยมบ้านทำความคุ้นเคยกับผู้ปกครองให้มากขึ้น สร้างความตระหนัก ความจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลให้กับบุคลากรทั้งครูผู้สอน ครูที่ปรึกษา ส่วนใหญ่นักเรียนให้ข้อมูลไม่ชัดเจนจึงไม่สามารถติดตามความคืบหน้าของนักเรียนได้ ส่วนการเยี่ยมบ้านนักเรียนนั้นยังมีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา/ยานพาหนะ จากข้อมูลที่ได้รับจากนักเรียน

ส่วนน้อยมากที่ข้อมูลเป็นปัจจุบัน โดยเฉพาะเบอร์โทรศัพท์ของผู้ปกครอง จึงต้องปรับปรุงรูปแบบฟอร์มใหม่ให้เพิ่มเบอร์โทรศัพท์สำรอง สำหรับวิธีการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนควรเพิ่มเวลาในการรู้จักตัวตนพบปะนักเรียนให้มากขึ้น...”

(ฮารง ฮามะ, วันที่ 6 มีนาคม 2557)

“...แนวทางการดำเนินงานควรให้ผู้ปกครองและคณะครูเข้ามามีส่วนร่วมในการช่วยเหลือนักเรียนในด้านการทำความรู้จักกับนักเรียนเป็นรายบุคคลสำหรับวิธีการแก้ปัญหาของแต่ละคนนั้นไม่เหมือนกันแล้วแต่บุคคลและให้คุณครูเป็นผู้รับผิดชอบนักเรียนในจำนวนที่เหมาะสมกับสัดส่วนของครู...”

(อาบีดิน สุหลง, วันที่ 13 มีนาคม 2557)

“...แนวทางสำหรับปัญหาเกี่ยวกับสถานภาพทางครอบครัวของนักเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง ปัญหาทางสังคมของนักเรียน แนวทางการดำเนินการ ควรปลูกจิตสำนึกในตัวนักเรียน สร้างความตระหนักแก่ผู้ปกครองและสร้างระบบบริหารและการพึ่งพาและช่วยเหลือระหว่างนักเรียน...”

(อามีเนาะ เจ๊ะมะ, วันที่ 23 มีนาคม 2557)

“...การรู้จักผู้ปกครองนักเรียนทางโรงเรียนควรให้ความสำคัญ เพราะเป็นจุดเริ่มต้นของการจัดระบบดูแลโรงเรียน เช่นให้รู้จักนักเรียนทางสถานภาพของครอบครัว ปัญหาในครอบครัวและสังคมรอบข้าง เป็นต้น ให้ผู้รับผิดชอบทุกระดับให้ความสำคัญ โดยเฉพาะผู้บริหารระดับสูง สำหรับวิธีการพัฒนาให้ไปตามวิถีอิสลาม คือทำความรู้จัก ทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน...”

(มารีนา ยาลอ, วันที่ 26 มีนาคม 2557)

4.5.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า เป็นหน้าที่ของผู้ปกครองทุกคนที่จะต้องมิจิตอาสาในการดูแลและเอาใจใส่บุตร โดยเฉพาะผู้ปกครองในยุคปัจจุบันมีอุดมการณ์ในเรื่องของหน้าที่และบทบาททางสังคมในการแก้ปัญหาสังคม โดยเฉพาะผู้คนในครอบครัว ทางโรงเรียนสามารถประสานงานกับผู้ปกครองและปรึกษาหาหรือได้ตลอด ดังที่ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นไว้ คือ

“...ครูที่ปรึกษา/ครูประจำชั้นเป็นผู้ดำเนินการคัดกรองนักเรียน มีปัญหาคือ นักเรียนมีจำนวนมากหลายห้องเรียน การคัดกรองจึงเป็นมาตรฐานเดียวกัน ต้องการให้ตัวแทนนักเรียนมีส่วนร่วมในการคัดกรอง เพิ่มความเข้มข้นการจัดระบบดูแลนักเรียนโดยกำหนดเป็นนโยบายเร่งด่วนที่ทุกภาคส่วนจะต้องให้ความสำคัญเป็นลำดับต้น ๆ ควรให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการคัดกรองในระดับเบื้องต้นหรือให้ผู้ปกครองยอมรับการคัดกรองของสถานศึกษาเป็นลายลักษณ์อักษร...”

(มะรุติง มะมิง 3 มีนาคม 2557)

“...โรงเรียนควรรหาข้อมูลผู้ปกครองให้เป็นข้อมูลปัจจุบันทำให้ง่ายในการติดตาม ต้องการให้มีการเยี่ยมเยียนนักเรียน รู้จักสภาพจริงของนักเรียนที่บ้าน รู้จักพ่อแม่ และครอบครัว แนวทางการดำเนินงานควรเพิ่มเวลาในการพบปะนักเรียนให้มากขึ้น และอาจให้ข้อมูลจากครูประจำชั้นมาเสริมในการประเมินนักเรียน...”

(มะนาปี หมัดและ,วันที่ 19 มีนาคม 2557)

“...แนวทางในการอาสาของผู้ปกครองให้มีบทบาทมากขึ้นสิ่งสำคัญคือการแสดงพฤติกรรมของผู้ปกครองต่อหน้าบุตรควรแสดงพฤติกรรมแบบอย่างที่ดีและที่สำคัญนักเรียนสามารถเอามาเป็นแบบอย่างและบรรทัดฐานในการดำรงชีวิตในแต่ละวันและการใช้ชีวิตในสังคมข้างหน้า...”

(อิสมาแอ สาและ,วันที่ 13 มีนาคม 2557)

“...มีการสนับสนุนให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ผ่านกิจกรรมชุมนุมต่าง ๆ กิจกรรมลูกเสือ บำเพ็ญประโยชน์ จิตอาสา ต้องการให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่เป็นมุสลิมที่สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่หลากหลายทางวัฒนธรรม...”

(มารีเย มะมิง,วันที่ 23 มีนาคม 2557)

4.5.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า ทางโรงเรียนควรให้การบ้านแก่นักเรียนเพิ่มขึ้นและต่อเนื่องทำให้ครอบครัวใกล้ชิดมากขึ้นระหว่างพ่อแม่และลูก มีการเห็นหน้าเห็นตามากขึ้น ที่สำคัญทำให้สถาบันครอบครัวเข้มแข็งมากขึ้นและมีเวลาให้กับลูกมากขึ้นมีการหาหรืออย่างใกล้ชิด ดังที่ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นไว้ คือ

“...ส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีความใกล้ชิดกับผู้ปกครอง ใกล้ชิดกับครูประจำชั้นและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผลและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข โดยจัดทำโครงการเยี่ยมบ้าน และควรมีการประชุมผู้ปกครองอย่างน้อยปีละสองครั้ง เพื่อให้ชี้แจงผลการดำเนินงานของโรงเรียน...”

(นาวา หามะ ,วันที่ 8 มีนาคม 2557)

“...ส่งเสริมด้านการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรับผิดชอบในการบ้านที่โรงเรียนได้มอบหมายให้และที่สำคัญให้ทางบ้านได้แลเห็นถึงความสามารถของลูกๆ โดยเฉพาะได้เห็นถึงการพัฒนาของลูกว่ามี ความสามารถและความถนัดของลูกเหมาะที่จะเรียนในสาขาวิชาใดและควรเสริมวิชาใด เมื่อพ่อแม่มีส่วนร่วมจะทำให้เด็กมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเป็นการแบ่งภาระให้กับโรงเรียนและที่สำคัญเด็กก็จะมีกำลังใจในการเรียนมากขึ้นทำให้เด็กตั้งใจเรียนมากขึ้น และสุดท้าย

อยากให้ทางโรงเรียนมีการสนับสนุนและส่งเสริมในการส่งนักเรียนเข้ารับการอบรมเพื่อเพิ่มโอกาสให้กับนักเรียนได้แสดงความสามารถอย่างเต็มที่และเปิดโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ใหม่โดยอยู่ภายใต้การดูแลของคณะครูและผู้ปกครองของนักเรียน...”

(มูนา ฮามะ ,วันที่ 28 มีนาคม 2557)

“...ทางโรงเรียนควรแบ่งนักเรียนออกเป็น 2 ระดับ ๆ ที่ 1 นักเรียนเก่งระดับที่ 2 นักเรียนที่ต้องพยายาม ทางโรงเรียนควรแจ้งให้ผู้ปกครองรับทราบว่าบุตรของท่านอยู่ในระดับ 1 หรือระดับที่ 2 และหาแนวทางการแก้ไขไปด้วยกันที่สำคัญทางโรงเรียนต้องรู้ว่าเด็กคนใดอ่อนวิชาใด ง่ายต่อการแก้ไขและควรให้ผู้ปกครองและครูเน้นวิชาใด โรงเรียนต้องส่งเสริมนักเรียนให้อยู่ในเกณฑ์ปกติให้ดียิ่งขึ้น และได้ปรับปรุงแก้ไขกับเด็กนักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์เสี่ยง ปัญหาหลักของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนคือทางโรงเรียนขาดแคลนงบประมาณสนับสนุนและอุปกรณ์การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน และทางโรงเรียนยังต้องการเป็นอย่างมากในการดำเนินงานด้านการส่งเสริมและพัฒนาให้นักเรียนให้เป็นบุคคลที่เก่ง ดี มีสุขควบคู่กันไป สำหรับแนวทางการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียนใน โรงเรียน โดยครูแต่ละคนจะต้องรู้จักกับนักเรียนและลงลึกสู่ผู้ปกครองนักเรียนและครอบครัวต่อไป...”

(มัสนะห์ หะยีมามุ ,วันที่ 23 มีนาคม 2557)

4.5.4 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า สถานศึกษาและผู้ปกครองควรร่วมกันพิจารณาและตัดสินใจร่วมกันในการช่วยเหลือและแก่นักเรียนที่มีปัญหา โดยใช้หลักศาสนาอิสลามเป็นแนวทางป้องกันและแก้ไข ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ดังที่ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นไว้คือ

“...ควรทำกิจกรรมสัปดาห์ละสัปดาห์กับนักเรียนทุกสัปดาห์และติดตามนักเรียนทุกเดือน มีการประชุมหาหรือ วางแผนและติดตามผลการดำเนินงาน และติดตามกับครูที่รับผิดชอบเพื่อหามาตรการต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พ่อแม่ผู้ปกครองควรเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมด้วย และเฝ้าสังเกตพฤติกรรมของลูกและหาแนวทางแก้ไขไปด้วยกัน โดยเฉพาะช่วยในการให้ข้อมูลด้านต่าง ๆ ให้เป็นประโยชน์ในการแก้ปัญหาโดยเฉพาะเด็กในยุคปัจจุบันเสี่ยงต่อการติดยาเสพติดมีการแพร่หลายในสังคมเพราะในปัจจุบันเด็กมักจะติดเพื่อนและง่ายต่อการเป็นตัวอย่าง โดยเฉพาะตัวอย่างที่ไม่ดีอาจจะเกิดกับกลุ่มเพื่อนรุ่นพี่ที่ไม่ดีทำให้รุ่นน้องตามตัวอย่างได้ดังนั้น โรงเรียนและผู้ปกครองจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดและหาหรือตลอดเวลาและหามาตรการที่ดีแก่ตัวเด็ก...”

(รอฮานา นิดะ, วันที่ 8 มีนาคม 2557)

“...ทางโรงเรียนควรดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อการป้องกันกับปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อนักเรียนและเจอปัญหาจะมีมาตรการดูแลอย่างเป็นระบบ ให้คุณครูที่ได้รับมอบหมายให้ความร่วมมือกับบุคลากรของโรงเรียนทุกคน เมื่อพบปัญหาทางโรงเรียนได้มีมาตรการและมีคณะทำงานเพื่อแก้ไขปัญหาโดยเฉพาะให้พ่อแม่ผู้ปกครองรับทราบอย่างรวดเร็ว...”

(ซัลมา ลีมา, วันที่ 14 มีนาคม 2557)

“...ควรจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านการป้องกัน ช่วยเหลือ และแก้ไขตามแนวทางของอิสลาม คือปลูกฝังความศรัทธาที่ถูกต้อง ทำอิบาดะฮ์ให้ถูกต้องและเน้นคุณธรรม จริยธรรมที่ดี โดยต้องพัฒนา ให้มีระบบและสามารถปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้จริงคณะครูและพ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นตัวอย่างง่ายต่อการปฏิบัติ...”

(ฮาวาบี บิลโอะ,วันที่ 26 มีนาคม 2557)

4.5.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ผู้ปกครองส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจุบันการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนยังไม่ค่อยร่วมมือเท่าที่ควร โดยเฉพาะปัจจุบันชุมชนยังเข้ามามีบทบาทน้อยแต่ดีกว่าก่อนหน้านี้เพราะปัจจุบันชุมชนเข้ามาเป็นกรรมการ โรงเรียนและเป็นอาสาสมัครเป็นผู้ดูแลโรงเรียน เนื่องจากสถานการณ์ ปัจจุบันเป็นนโยบายของรัฐบาลเป็นการบังคับภายในตัวว่าชุมชนจะต้องเข้ามามีส่วนในการดูแล โรงเรียน และโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ดังที่ผู้ปกครองได้ให้ความเห็นไว้ คือ

“...ทางโรงเรียนควรมีข้อมูลของชุมชนนั้น โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับการเคลื่อนไหวของชุมชนเช่นเด็กเกิดใหม่กี่คนต่อปี และอายุเท่าไร อีกก็ปีเด็กสามารถเข้าศึกษาในโรงเรียน และอาชีพของพ่อแม่ผู้ปกครอง ประกอบอาชีพอะไร รายได้เท่าไร และที่สำคัญศิษย์เก่าที่เรียนแล้วจบในระดับปริญญาตรีก็คน และกำลังเรียนต่ออีกก็คน และที่จบแล้วไม่เรียนต่อก็คน นี่เป็นข้อมูลที่โรงเรียนควรรับรู้และรับทราบในการเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน...”

(นัสเร๊ะ การ์ดี ,วันที่ 6 มีนาคม 2557)

“...การดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการส่งต่อนักเรียนยังอยู่ในระดับดี มีการติดตาม ดูแลนักเรียนทุก ๆ สัปดาห์ มีการส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนากระบวนการคิด โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับชุมชน และให้รู้ถึงบทบาทของชุมชนและหน้าที่ของชุมชนต่อสังคม...”

(ซอลีซะห์ หะยีดีอราแม,วันที่ 8 มีนาคม 2557)

“...โรงเรียนควรสร้างชุมชนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน เช่น ศึกษาเกี่ยวกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และให้ความสำคัญต่อการอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีอยู่ให้อยู่กับชุมชน และหาวิทยากรในชุมชนที่มีความรู้มาอธิบายเกี่ยวกับการเป็นอยู่ในชุมชนนั้นๆ มีการปลูกคุณธรรมจริยธรรมให้กับนักเรียน...”

(อารีนา นิตะ ,วันที่ 28 มีนาคม 2557)

Prince of Songkla University
Pattani Campus

บทที่ 5

สรุปผลและอภิปรายผลการวิจัย

ในการวิจัย เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และเพื่อประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 56 โรงเรียน เฉพาะช่วงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4,781 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามเกณฑ์ของตาราง Krejcie & Morgan (อ้างในพ่องศรี วาณิชสุภวงศ์, 2546 : 102 - 103)) ได้กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการตอบแบบสอบถามโดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 300 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t - test และค่า F - test การวิเคราะห์ความแปรปรวน และทดสอบความแตกต่างรายคู่ ใช้วิธีการของเชฟเฟ (Sheffe') ซึ่งสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะตามลำดับ ดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผลการวิจัย

ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เป็น 4 ตอน คือ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผลการรวบรวมปัญหาข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ และผลการวิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ดังนี้

5.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง ร้อยละ 59.00 มีอายุส่วนใหญ่ระหว่าง 26 - 35 ปี ร้อยละ 52.33 มีการศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา/เทียบเท่า ร้อยละ 53.00 มีอาชีพค้าขายส่วนใหญ่ ร้อยละ 33.0 และมีรายได้ส่วนใหญ่ต่อเดือน 5,000 – 10,000 บาท ร้อยละ 37.00

5.1.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนปัตตานี โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นลำดับเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ดังนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี 5 ด้าน คือ ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านปรากฏผล ดังนี้

5.1.2.1 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการอาสาให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน

5.1.2.2 ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการตัดสินใจเข้าร่วมคิด วิเคราะห์ และช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา

5.1.2.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

5.1.2.4 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกรายการ และเมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่ามีความคิดเห็นต่อการดำเนินงานโดยเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆ ให้แก่สถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพ

5.1.3 ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ โดยใช้วิธีการทดสอบค่าที (t - test) และผลการเปรียบเทียบจำแนกตาม อายุ ระดับการศึกษาอาชีพและรายได้ ใช้วิธีการทดสอบค่าเอฟ (F - test) และทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe') พบว่า

5.1.3.1 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ของผู้ปกครองที่เป็นเพศหญิงกับเพศชายมีส่วนร่วม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.3.2 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีของผู้ปกครองที่มีอายุต่างกันมีส่วนร่วม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.3.3 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีของผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษาต่างกันมีส่วนร่วม โดยรวมไม่แตกต่าง

5.1.3.4 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีของผู้ปกครองที่มีอาชีพต่างกันมีส่วนร่วม โดยรวมไม่แตกต่างกัน

5.1.3.5 ผลการเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีของผู้ปกครองที่มีรายได้ต่างกันมีส่วนร่วม โดยรวมไม่แตกต่าง

5.1.4 ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประมวลปัญหาและข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะได้แสดงความคิดเห็น ซึ่งสามารถสรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

5.1.4.1 ปัญหาและข้อเสนอแนะ

1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับลูกเท่าที่ควร ผู้ปกครองไม่เข้าหาหรือกับครูประจำชั้นเท่าที่ควรและผู้ปกครองไม่ได้ติดตามการเรียนของลูกอย่างต่อเนื่อง

2) ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ค่อยติดตามการพัฒนาของลูกอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองไม่ค่อยมีบทบาทเท่าที่ควรในโรงเรียนและผู้ปกครองไม่ค่อยสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูก

3) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ ผู้ปกครองไม่ค่อยเสียสละเวลาเท่าที่ควรในการสอนลูกทำการบ้าน ผู้ปกครองไม่เคยถามลูกว่าครูประจำชั้นให้การบ้านหรือไม่อย่างไรและผู้ปกครองไม่เคยตักเตือนลูกในสิ่งที่ผิดในขณะที่ลูกอยู่บ้าน

4) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับโรงเรียนเท่าที่ควร ผู้ปกครองไม่เคยถามครูประจำชั้นของลูกเลยว่าลูกมีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนหรือไม่ และโรงเรียนมักไม่ค่อยบอกปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองรับทราบ

5) ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ โรงเรียนมองข้ามชุมชนไม่ค่อยให้ความสำคัญกับชุมชน ชุมชนไม่ค่อยสนใจโรงเรียนเท่าที่ควร และหาวิทยากรในชุมชนที่จะให้ความรู้แก่เด็กนักเรียนไม่ค่อยมี

5.1.4.2 จากการรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด พบว่า ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อเสนอแนะ ซึ่งสามารถสรุปในแต่ละด้านได้ดังนี้

1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ได้แก่ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน

2) ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ได้แก่ ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูกอย่างใกล้ชิด

3) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ได้แก่ ทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรถอยมือให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง

4) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง ได้แก่ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล

5) ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

โดยภาพรวมของปัญหา พบว่า ผู้ปกครองไม่มีเวลาให้กับลูกเท่าที่ควร

ส่วนข้อเสนอแนะ พบว่า ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครองฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

ผลของการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี เพื่อเปรียบเทียบระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานีจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ และเพื่อประมวลข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ในด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง และด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ในสถานศึกษา การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ปีการศึกษา 2557 จำนวน 56 โรงเรียน เฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 4,781 คน กำหนดขนาดตัวอย่างตามตารางของเครจซี่และมอร์แกน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองของนักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมศึกษาชั้นปีที่ 6 จำนวน 56 โรงเรียน ปีการศึกษา 2557 จำนวน 300 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มตัวอย่าง เก็บรวบรวมข้อมูล

โดยใช้แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t และค่า F ซึ่ง อภิปรายผล ดังต่อไปนี้

จากการศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี มีประเด็นที่ควรนำมาอภิปรายผลดังนี้

5.2.1 จากผลการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเข้ามามีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นที่น่าพอใจอาจเป็นเพราะปัจจัยหลายอย่างที่เข้ามามีส่วนร่วม โดยเฉพาะเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมถึง ร้อยละ 59.00 ซึ่งเป็นเพศที่สนิทกับลูกมากที่สุดและสามารถให้คำปรึกษาในทุกด้าน โดยเฉพาะด้านการเรียน ส่วนอายุของผู้ปกครองก็เช่นกันส่วนใหญ่แล้วอายุอยู่ระหว่าง 26 – 35 ปี ร้อยละ 53.00 เป็นช่วงวัยที่ต้องการเปลี่ยนแปลงค่านิยมจากตัวเองที่ไม่ได้รับการศึกษาในอดีต อยากให้รุ่นลูกรุ่นหลานมีการศึกษาจึงเล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษามากขึ้น ส่วนสถานภาพของการศึกษาของผู้ปกครองส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ เทียบเท่า ร้อยละ 53.00 ส่วนอาชีพของผู้ปกครองส่วนใหญ่ประกอบอาชีพค้าขาย ร้อยละ 33.00 ส่วนรายได้ต่อเดือนของครอบครัวอยู่ประมาณ 5,000 – 10,000 บาท ต่อเดือนถือว่าอยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 37.00 ซึ่งสอดคล้องกับจันทร์เพ็ญ ชูประถาวรธรรม และคนอื่นๆ (2540 : 126) ที่กล่าวว่า ผู้ปกครองไม่สามารถมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาได้มากเท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะสาเหตุมาจากเศรษฐกิจ โดยเฉพาะเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้แต่ละคนพยายามต่อสู้ดิ้นรนเพื่อหารายได้มาจุนเจือครอบครัว ทำให้บทบาทของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สัมพันธ์ อุปลา (2541 : 142) ซึ่งได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบท จังหวัดขอนแก่น พบว่า ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษา และผู้ปฏิบัติการสอนเป็นผู้มีบทบาทต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับที่บ้าน และการสร้างโอกาส ให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ตามแนวพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545

เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครองอยู่ในระดับมากที่สุด แสดงว่า ผู้ปกครองให้ความสำคัญและมีความรับผิดชอบในด้านอาสาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ เกตุสุขเดช กำแพงแก้ว (2546 : 204) ที่กล่าวว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา โดยการอาสาสมัครนั้น เป็นเรื่องใหม่ของสังคมไทย ผู้บริหารสถานศึกษาและผู้ปกครอง ควรเข้าใจบทบาทหน้าที่และความสำคัญของการอาสาสมัคร ดังนั้น สถานศึกษาควรจัดทำคู่มือบทบาทหน้าที่ของผู้ปกครอง และสนับสนุนให้มีการจัดเครือข่ายผู้ปกครองเพื่อให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมใน

การจัดการศึกษาส่วนด้านการตัดสินใจ โดยรวมอยู่ในระดับมากเป็นอันดับต้นๆ การที่ผู้ปกครองจะเข้ามามีบทบาทในการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจกับสถานศึกษาในทันทีนั้นอาจเป็นไปได้ เพราะแนวคิดและความสัมพันธ์ที่มีต่อสถานศึกษา อาจยังมีความแปลกแยก ห่างเหิน และไม่สามารถกำหนดบทบาทตนเองที่เหมาะสมได้ในทันที สถานศึกษาจึงควรสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมก่อนด้วยการสร้างสัมพันธภาพที่เป็นธรรมชาติมากกว่าเป็นแบบทางการ

5.2.2 ผลการเปรียบเทียบสถานภาพของผู้ปกครองเพศชายและเพศหญิงปรากฏ ดังนี้

5.2.2.1 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองเพศหญิงกับเพศชายปฏิบัติกิจกรรมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องจากเพศหญิงและเพศชายที่เป็นผู้ปกครอง ต่างก็เป็นคนในชุมชนนั้นๆ มีวัฒนธรรมเดียวกัน อยู่ใกล้ชิดกับสถานศึกษา และได้รับความรู้ความเข้าใจในบทบาทของการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กมลชัย กิริศรี (2546 : 84) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ระหว่างคณะกรรมการเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน

5.2.2.2 ผลการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองที่มีระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่างกัน โดยรวมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาแตกต่างกัน ซึ่งตรงกับแนวคิดของ นคร ลำภาทิพย์ (2542 : 18) ที่ว่าผู้มีฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมสูง ได้แก่ รายได้สูง ระดับการศึกษาสูง จึงน่าจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมของสถานศึกษา เพราะมีความพร้อมดังกล่าว ดังนั้น ผู้ที่มีความพร้อมในด้านอายุ ระดับการศึกษา รายได้ อาชีพ จึงมีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกันด้วยและสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทิพทยา สุวรรณภูมิ (2544 : 96) ซึ่งพบว่าคณะกรรมการโรงเรียนที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต่างกัน ผู้มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า จะมีวิสัยทัศน์กว้างไกล กล้าคิด กล้าแสดงออก และเป็นที่ยอมรับของสังคม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมศักดิ์ สุดดวง (2544 : 108) พบว่า ประชาชนที่มีรายได้ต่างกัน จะมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาต่างกัน

ผลการวิจัยเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้ปกครอง มีความคิดเห็นต่อการเข้ามามีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามจังหวัดปัตตานีไม่แตกต่างกัน เนื่องจากส่วนใหญ่ผู้ปกครองให้ความสำคัญในการร่วมมือกับโรงเรียนในการเข้ามา

จัดการดูแลเอาใจใส่ ช่วยเหลือนักเรียนและที่สำคัญผู้ปกครองกับโรงเรียนมีเป้าหมายเดียวกันนั้นคือ ต้องการให้เด็กพัฒนาในทิศทางเดียวกันนั้น คือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

5.3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ ดังนั้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาของการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอเสนอแนะต่อหน่วยงานและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

5.3.1.1 ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง คือ ควรจัดระบบการทำงานให้เข้มแข็งและมีความสามัคคีกันไม่ว่าจะเป็นฝ่ายผู้ปกครอง ฝ่ายบุคลากรของโรงเรียน

5.3.1.2 ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง คือ ผู้ปกครองควรสังเกตการเปลี่ยนแปลงของลูกอย่างใกล้ชิด

5.3.1.3 ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน คือ ทุกฝ่ายที่รับผิดชอบต้องช่วยกันดูแลไม่ควรถอยให้ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งรับผิดชอบโดยลำพัง

5.3.1.4 ด้านตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง คือ ควรมีการบันทึกข้อมูล สังเกต สัมภาษณ์ เยี่ยมบ้านนักเรียน ศึกษาข้อมูล สอบถามผู้ปกครอง ผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้รู้ปัญหาต่างๆ และทำการจัดเก็บเป็นแฟ้มข้อมูล

5.3.1.5 ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ ควรสร้างจิตสำนึกให้นักเรียนรักบ้านเกิดและชุมชน

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 ควรศึกษาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองด้านการเรียนรู้ที่บ้าน การตัดสินใจและการอาสาสมัครของสถานศึกษาเอกชนสอนศาสนา สังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

5.3.2.2 ควรศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่สัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา

5.3.2.3 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมหรือเป็นอุปสรรคต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของสถานศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

Prince of Songkla University
Pattani Campus
บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

หนังสือ

กาญจนา คุณารักษ์ .(2543). **พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร เล่ม 1** .นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปกร
วิทยาลัยเขตพระราชวังสนามจันทร์.

กฤษยา ตันติผลาชีวะ. (2542). งานของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยกับผู้ปกครอง. **วารสารการศึกษา
ปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: ครูสภา

กระทรวงศึกษาธิการ .(2545).**เอกสารประกอบหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพฯ: องค์การ
ขนส่งสินค้าและวัสดุภัณฑ์.

กระทรวงศึกษาธิการ .(2546). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2546 (อายุ 3-5 ปี)
แผนพัฒนาสถานศึกษาโรงเรียนอนุบาลนันทิยาเขตคลองสาครกรุงเทพมหานคร.**
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติสำนักงาน.(2541). **ชุดฝึกอบรมด้วยตนเองการนิเทศ
ภายใน โรงเรียนประถมศึกษาอย่างเป็นระบบ**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

คณะกรรมการการศึกษาเอกชน.(2543). **สรุปการพัฒนาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในเขต
การศึกษา 2,3 และ4**. กรุงเทพฯ: ม.ป.พ.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติกระทรวงศึกษาธิการ,สำนักงาน.(2543). **ปฏิรูปการเรียนรู้
สำคัญที่สุด**. กรุงเทพฯ: ครูสภาลาดพร้าว.

จรรยา สุวรรณทัต .(2545). **การจัดการสิ่งแวดล้อมที่บ้าน** . กรุงเทพฯ: ชนะการพิมพ์.

จรรยา สุวรรณทัต .(2545). **จิตวิทยาทั่วไป** . พิมพ์ครั้งที่ 6, นนทบุรี : สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์.
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

จรวพร ธรนินทร์. (2539). **ยุทธศาสตร์การจัดการมัธยมศึกษาตอนปลายของโรงเรียนเอกชน**.
กรุงเทพมหานคร : 프리ทวานกราฟฟิค.

จุมพล หนิมพานิช .(2539). **สังคมและวัฒนธรรม**. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

จรรยา สุวรรณทัต .(2545). การจัดการสิ่งแวดล้อมที่บ้าน .กรุงเทพฯ : ชนะการพิมพ์.

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ .(2541). “การศึกษาทางไกลกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์” นนทบุรี :สาขาวิชา
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ดิน รัชพฤทธิ .(2533). ภาวะผู้นำและการให้มีส่วนร่วม. (พิมพ์ครั้งที่ 7). นนทบุรี :
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ถนอม มากะจันทร์. (2539).การศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯมหานคร : วัฒนาพานิช.

ธรรมรส โชติคุณุช.(2536). การบริหารแบบมีส่วนร่วม.นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

ธีระ รุญเจริญ. (2545). ความเป็นมืออาชีพในการจัดการและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส.

ธีระ รุญเจริญ.(2545).สภาพและปัญหาการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสถานศึกษา
ในประเทศไทย.กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส.

ธีระพงษ์ แก้วหาวยษ์ .(2543).การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนากระบวนการเสริมสร้าง
ชุมชนเข้มแข็ง: ประชาคม ประชา สังคม. พิมพ์ครั้งที่ 6. ขอนแก่น : คลังนาโนวิทยา.

ณรงค์ เส็งประชา . (2538). มนุษย์กับสังคม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ธีระพงษ์ แก้วหาวยษ์. (2536). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง.ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลัง
นาโนวิทย์.

นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2527). กลวิธี แนวทาง วิธีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในงาน
พัฒนาชุมชน. กรุงเทพมหานคร : ศูนย์ศึกษานโยบายสาธารณสุขมหาวิทยาลัยมหิดล.

เนาวรัตน์ ลิขิตวัฒนเศรษฐ์. (2544). การจัดโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : ชนะการพิมพ์.

นงเนตร ธรรมบวร.(2541) .บทบาทของครอบครัวกับการศึกษา: รายงานวิจัยประกอบการร่าง
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
แห่งชาติ.

- บรรจง ชุตกุลชาติ. (2541). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : พี.เอ.ลิฟวิ่ง.
- บุญเยี่ยม จิตรคอน และราศี ทองสวัสดิ์. (2527). การจัดสภาพแวดล้อมเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิตระดับปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น.
- บุญเยี่ยม จิตรคอน. (2532). บทบาทของครูและผู้เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. ฝึกอบรมครูและผู้เกี่ยวข้องกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัย. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุษบง ดันติวงษ์. (2536). นวัตกรรมการสอนภาษาแบบธรรมชาติในการอ่านเขียนของเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประยุทธ์ สุวรรณโกตา. (2536). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : ศักดิ์โสภากาพิมพ์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). การจัดการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้งเฮาส์.
- บุญเยี่ยม จิตรคอน. (2532). คู่มือการศึกษาวิชาพัฒนาการเด็ก. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: ชนะการพิมพ์.
- บุญเยี่ยม จิตรคอน. (2532 : 362 - 363). การจัดประสบการณ์เพื่อสร้างมโนคติทางคณิตศาสตร์. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ประดิษฐา จันทร์ไทย. (2532). การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครู. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2546). จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ
- ประเวศ ะสี. (2543). การบริหาร – การจัดการที่ดี กรุงเทพฯ: อาสาตินแดน.
- ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์. (2547). การศึกษาพฤติกรรมกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรินติ้งเฮาส์.
- ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2543). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.
- ประยูร ศรีประสาธน์. (2536). การกระจายอำนาจการบริหารการศึกษาไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ปรีชา คัมภีร์ปกรณ์.(2536). การจัดการศึกษาประถมศึกษา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัย

สุโขทัยธรรมมาธิราช.

ไพฑูริย์ สิริสุนทร.(2543). การเรียนรู้แบบร่วมแรงร่วมใจ .กรุงเทพมหานคร : โอ เอส พรีนติ้งเฮาส์.

พนิจดา วีระชาติ. (2542). สัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพมหานคร :โอเดียนสโตร์.

พรพรรณ พิพิทกุลชัยพล. (2528). ความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับ โรงเรียนและชุมชน.

วารสารแนะแนว, 8 - 32.

พรพรรณ เหลืองสุวรรณ.(2537). ปฐมวัยศึกษากิจกรรมและสื่อการสอนเพื่อฝึกทักษะพัฒนาการ
เรียนรู้ (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พัชรี สวนแก้ว. (2536). จิตวิทยาพัฒนาการและการดูแลเด็กปฐมวัย. กรุงเทพมหานคร : ดวงกมล.

พิสมัย ถิระแก้ว. (2538). หลักสูตรประถมศึกษา. กรุงเทพมหานคร : สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์. (2531). การมีส่วนร่วมของประชาชน. วารสารพัฒนาชุมชน ,71-72.

พิทยา สายหู.(2544). กลไกของสังคม. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พนม พงษ์ไพบูลย์.(2542). เส้นทางสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษาไทย. กรุงเทพมหานคร :
โอเดียนสโตร์.

พิทยา สายหู.(2541). ความคิดเห็นของการพัฒนาการเกี่ยวกับองค์ประกอบที่มีผลต่อความสำเร็จ
ของโครงการพัฒนา กรุงเทพมหานคร .กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

พนม พงษ์ไพบูลย์.(2542:15).บทบาทใหม่ของโรงเรียนตามแนวทางแห่งพระราชบัญญัติ
การศึกษาแห่งชาติ .กรุงเทพมหานคร :โอเดียนสโตร์.

พรชัย ภาพันธ์.(2543). การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา .วารสาร
วิชาการ. สำนักงานคณะกรรมการแห่งชาติ.

พนม พงษ์ไพบูลย์.(2542). รวมกฎหมายการศึกษาเข้าสู่โครงสร้างใหม่กระทรวงศึกษาธิการ.
กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.

- ไพโรจน์ สุขสัมฤทธิ์.(2531). การมีส่วนร่วมของประชาชน .วารสารพัฒนาชุมชน ,4-5.
- ราสี ทองสวัสดิ์.(2542). **หลักการจัดการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร :
คุรุสภาลาดพร้าว.
- รุ่ง แก้วแดง .(2541). **ปฏิวัติการศึกษาไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- รุ่งเรือง สุขาภิรมย์. (2544).ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการนำนโยบาย การปฏิรูปการศึกษาไป
ปฏิบัติในระดับสถานศึกษาประสบการณ์จากนานาชาติต่างประเทศ. **วารสารวิชาการ**, 9 - 10.
- ละเมียด ลิมอักษร .(2541). **เทคนิคและวิธีการสอนในระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรนาท รักสกุลไทย. (2537). **การบริหารงานชุมชนสัมพันธ์. ประมวลสาระชุด
วิชาการบริหารสถานศึกษาปฐมศึกษา .นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. (2542). **การจัดสภาพแวดล้อมในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันราชภัฏพระนคร.
- วัฒนา ปุญญฤทธิ์. (2548). **ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย**. นนทบุรี :
โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิชัย วงษ์ใหญ่.(2543). “ **ปฏิรูปการเรียนรู้ ผู้เรียนสำคัญที่สุด สูตรสำเร็จหรือกระบวนการ**”.
กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิคจำกัด.
- วิโรจน์ สารรัตนะ.(2543). **กระบวนการนโยบายทางการศึกษาจากระบบการเมืองสู่ระบบราชการ
ปัญหาและอุปสรรคและแนวทางการพัฒนา** .กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ทิพย์วิสุทธิ.
- วิชัย โสสุวรรณจินดา .(2535). **ความลับขององค์การพฤติกรรมองค์การสมัยใหม่**.กรุงเทพฯ :
ธรรมนิติ.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2534). **พัฒนาการศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- วิรัตน์ ไวยกุล. (2523). **สื่อการสอนระดับประถมศึกษา**.นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

- _____. (2542). **สื่อการสอนระดับประถมศึกษา**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ศิพัฒน์ ยอดเพชร.(2545). **กลไกการดำเนินงานเพื่อความยั่งยืน** กรุงเทพฯ : บริษัท มิสเตอร์ก๊อปปี้
- ศันสนีย์ ฉัตรคุปต์.(2542). **รายงานสิ่งแวดล้อมและการเรียนรู้สร้างสมองเด็กให้ฉลาดได้อย่างไร**.
กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.
- ศิริกาญจน์ โกสมุกข์.(2542). **การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษาขั้น
พื้นฐาน** กรุงเทพฯ.๑: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สงบ ประเสริฐพันธ์. (2543). **ร่วมกันสร้างคุณภาพโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : สุวีริยาสาส์น.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). **การบริหารงานอาคารสถานที่ การ
บริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. กรุงเทพมหานคร : สามัญนิติบุคคล
สามเจริญพานิช.
- สำนักงานคณะกรรมการปฏิรูปการเรียนรู้.(2548). **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**.
กรุงเทพมหานคร : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2544). **หน่วยงานการศึกษาเรื่องความร่วมมือระหว่าง
บ้านและโรงเรียน**. กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติระยะที่ 9**
กรุงเทพมหานคร : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2531). **การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็ก
ระดับก่อนประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2533). **การจัดประสบการณ์และกิจกรรมสำหรับเด็กระดับก่อนประถมศึกษา**.
กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.
- _____. (2535). **คู่มือโรงเรียนในการดำเนินการเพื่อรับรองมาตรฐานคุณภาพการศึกษา**.
กรุงเทพมหานคร: ครูสภาลาดพร้าว.
- _____. (2536). **เอกสารประกอบการบรรยายหลักสูตรการอบรมผู้บริหารและโรงเรียนเอกชน**.
กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

สืบวงศ์ วิชัยลักษณ์. (2540). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2540.

กรุงเทพมหานคร : นิติเวชช์.

สุจินดา ขจรรุ่งศิลป์. (2540). การจัดการศึกษาปฐมวัยแบบเรกจิโอ เอมีเลีย. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 52-58.

สุมาลี คุ่มชัยสกุล. (2544). การสร้างการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการศึกษาของเด็กปฐมวัย. วารสารการศึกษาปฐมวัย, 22-26.

สุพัตรา สุภาพ .(2536). สังคมวัฒนธรรมไทย กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุมน อมรวิวัฒน์ .(2549). การสร้างเสริมศิลปกรรมในสถานศึกษาแนวทางการประกันภายนอก .

พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.

สมานจิตร สุคนธ์ทรัพย์ .(2536).การวางแผนการพัฒนาโรงเรียน. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช .

กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

สิริมา ภัฏญ โณนันทพงษ์ .(2538). การศึกษาเพื่อพัฒนาประเทศ. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2540). หลักสูตรก่อนประถมศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : ครูสภาลาดพร้าว.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน. (2536). การบริหารโรงเรียนเอกชน. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. (2537). หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ . (2537). “ปัญหาและแนวโน้มเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการบริหารการศึกษา” นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

อาทร รัตนคำวน. (2522). ท่านอาจช่วยลูกหลานของท่านในการเรียนการสอนการศึกษาเอกชน.

กรุงเทพมหานคร : รุ่งศิลป์การพิมพ์.

อิสรานูช กิจสมใจ. (2546). ความต้องการของผู้ปกครองนักเรียนต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน
คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

อรพิน สพโชคชัย .(2538). หลักสำคัญในการบริหารราชการแบบมีส่วนร่วม กรุงเทพฯ :
สถาบันวิจัยและพัฒนาคุณภาพสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา
(องค์การเอกชน).

อุทัย บุญประเสริฐ.(2542). การบริหารจัดการโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน .กรุงเทพฯ: วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร

อารี พันธุ์ณี .(2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ : ไยไหม.

อาภา ภมรบุตร.(2543).จิตวิทยาเกี่ยวกับครูและการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

อารี พันธุ์ณี .(2546). จิตวิทยาสร้างสรรค์การเรียนรู้การสอน. กรุงเทพฯ: บริษัท ไยไหม ศรีเอที
ฟกรุ๊ป .

อาภา ภมรบุตร .(2545).จิตวิทยาเกี่ยวกับครูและการบริหารงานการศึกษา.กรุงเทพฯ: ดวงกลม.

วิทยานิพนธ์

กมลชัย คีรีศรี .(2546). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้น
พื้นฐาน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ วิทยานิพนธ์
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.

เกตุสุเดช กำแพงแก้ว .(2547). การศึกษากิจกรรมรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัด
การศึกษาของโรงเรียน : กรณีศึกษาโรงเรียนอัสสัมชัญแผนกประถม. วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- จันทร์เพ็ญ ชูประภาวรรณ .(2540). การมีส่วนร่วมในการเรียนการสอนของผู้ปกครองนักเรียน.
วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
เพชรบุรี.
- ชมแข พงษ์เจริญ .(2542). การศึกษาการมีส่วนร่วมและความคิดเห็นของผู้ปกครองที่มีต่อการ
ปฏิบัติตามระเบียบของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัด
นนทบุรี.ปริญญาานิพนธ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชูชาติ พ่วงสมจิตร .(2540). การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการมีส่วน
ร่วมของชุมชนกับโรงเรียนประถมศึกษาในเขตปริมณฑลกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดวงใจ ตรีภูษาง. (2538). ความพึงพอใจของผู้ปกครองต่อการจัดบริการนักเรียนของโรงเรียน
อนุบาล เข้มสะอาด. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- นคร ส้าเกาทิพย์ .(2542). การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านครอบครัวและเด็กกับ
รูปแบบของพ่อแม่ในการเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมการฝึกหัดของเด็กอายุ 7 – 8 .
วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา สถาบันราชภัฏเพชรบุรี.
- บรรเทา อุทัยทัศน์. (2541). บทบาทของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนในโครงการ
ขยายโอกาสทางการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามการรับรู้ของครูและนักเรียน.
วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บพิตร ออมไธสง .(2546). การศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการการศึกษาโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี.
ปริญญาานิพนธ์ มหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ.

- ประดิษฐา จันทร์ไทย.(2532).การศึกษาการปฏิบัติงานของสมาคมผู้ปกครองและครูใน
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิต
วิทยาลัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พจน์ เทียมศักดิ์ .(2543). **ปฏิสัมพันธ์ของการเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน**.ปริญญาานิพนธ์
การศึกษาดุสิตบัณฑิต สาขาพัฒนศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิทยา สุวรรณภูมิ. (2544).การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามการรับรู้ของ
คณะกรรมการโรงเรียนกลุ่มศรีนครินทร์สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิตสาขาการบริหารการศึกษาบัณฑิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พิมพ์แะ สารวิงศ์จันทร์. (2532). การศึกษาการเสริมสร้างลักษณะนิสัยในการเล่นที่พึงประสงค์
ให้แก่เด็ก ของครูในโรงเรียนอนุบาล กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงษ์ศักดิ์ อันทรินทร์. (2546). การมีส่วนร่วมของครูในการวางแผนปฏิบัติการประจำปีในโรงเรียน
ประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.
- รักษนก โสภพิศ.(2545). การมีส่วนร่วมและคาดหวังของผู้ปกครองต่อการจัดการอาชีวศึกษาของ
โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนในจังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เรวดี กระโหมวงส์. (2535). ความสอดคล้องระหว่างความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโรงเรียน
และ สภาพที่เป็นจริงของโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดเชียงใหม่.วิทยานิพนธ์ปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันฉนา ตั้งทัตสวัสดิ์. (2546). บทบาทของผู้ปกครองนักเรียนอนุบาลในการมีส่วนร่วมจัดการเรียน
การสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ในโรงเรียนเอกชน กลุ่ม 8 กรุงเทพมหานคร.วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนคร.

วรรณารี ปทุมมาศ. (2546). การนำเสนอแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สถาบันราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ .(2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อจัดการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาพัฒนาศึกษาศาสตรมหาวิทาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ศุภร วัฒนพฤชา. (2538). ความคิดเห็นของผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนวัฒนพฤชา แผนกอนุบาลต่อการจัดการเรียนการสอนที่พึงประสงค์. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมักร ชินบุตร. (2538). การศึกษาบทบาทของกรรมการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สมยศ ชัยชนะ .(2540). เกี่ยวกับสภาพการเรียนการสอนวิชาภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียนเอกชนจังหวัดเชียงใหม่. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

สัมพันธ์ อุปลา.(2541).การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอชนบทจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

สมศักดิ์ สุดดวง.(2544). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบุรี.

สุรกิจ โสฬส. (2548). กระบวนการบริหารจัดการกับการมีส่วนร่วมของชมรมผู้ปกครอง ในกรณีระดับมัธยมศึกษาเพื่อพัฒนาโรงเรียน : กรณีศึกษา โรงเรียนประถมศึกษาแห่งหนึ่งในภาคใต้. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.

สุริยา ฑีฆะบุตร. (2548). ความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนเทศบาลบ้าน
ป้อมไผ่สังกัดเทศบาลตำบลหัวหิน อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์. วิทยานิพนธ์
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

สุภาภรณ์ พรหมไผ่. (2535). สภาพการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับนักเรียนอนุบาลในโรงเรียนสังกัด
สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหา
บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

Prince of Songkhla University
Pattani Campus

รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ คลมนรรัตน์ บากา

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

2. รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

สถานที่ทำงาน วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

3. ดร.อับดุลเลาะ ยีเลาะ

ตำแหน่ง อาจารย์พิเศษ

สถานที่ทำงาน มหาวิทยาลัยฟาฏอนี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี จึงใคร่ขอความกรุณา ท่านโปรดตอบแบบสอบถามให้ครบทุกข้อตามความเป็นจริง ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวไม่มี ผลกระทบใดๆ ต่อท่านแต่ประการใด

2. แบบสอบถามนี้สำหรับผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

3. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยมี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชน สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของ นักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม มา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและจัดการศึกษาอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามในจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง แบบสอบถามนี้มีจุดประสงค์ เพื่อสอบถามความคิดเห็นของผู้ปกครองเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี กรุณาเลือกตอบที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามในจังหวัดปัตตานี ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ

- (1) ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง
- (2) ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง
- (3) ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน
- (4) ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง
- (5) ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย / ลงในช่อง ( ) หน้าของความเป็นจริงเกี่ยวกับตัวท่าน

1. เพศ

- ( ) ชาย
( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) ต่ำกว่า 25 ปี
( ) 26 – 35 ปี
( ) 36 - 45 ปี
( ) 46 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษาสูงสุดของท่าน

☐ ประถมศึกษา	☐ มัธยมศึกษา / เทียบเท่า
☐ อนุปริญญา/ปริญญาตรี	☐ สูงกว่าปริญญาตรี

4. อาชีพ

☐ รับราชการ/รัฐวิสาหกิจ	☐ ธุรกิจส่วนตัว
☐ ค้าขาย	☐ เกษตรกร
☐ อื่นๆ (โปรดระบุ.....)	

5. รายได้ต่อเดือนของท่าน

☐ 5,000 – 10,000 บาท	☐ 10,001 – 15,000 บาท
☐ 15,001 – 20,000 บาท	☐ 20,001 บาท ขึ้นไป

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

โปรดทำเครื่องหมาย ลงในช่องที่ตรงกับระดับการมีส่วนร่วมของท่าน โดย กำหนดระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับ มากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับ มาก

ระดับ 3 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับ ปานกลาง

ระดับ 2 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับ น้อย

ระดับ 1 หมายถึง ท่านมีส่วนร่วมในเรื่องดังกล่าว อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

คำชี้แจงให้ท่านกาเครื่องหมาย ลงในช่องว่างที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
1	ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง การมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดการในการอบรมเลี้ยงดูระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง					
2	ผู้ปกครองติดตามและตระหนักถึงความก้าวหน้าของเด็กอย่างต่อเนื่อง					
3	ผู้ปกครองตอบสนองต่อปัญหาของเด็กอย่างมีประสิทธิภาพ					
4	ผู้ปกครองให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อสถานศึกษา					
5	การมีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาเสพติดของโรงเรียน					
6	การเล่นกับลูกเพื่อฝึกการอ่าน การฟัง การสังเกตและการคิดวิเคราะห์					
7	การติดต่อสื่อสารพบปะครูประจำชั้นของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน					
8	การดูแลลูกในด้านการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด					
9	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนทุนทรัพย์ สิ่งของในการจัดกิจกรรมในโรงเรียน					

ข้อ	ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
10	การให้ความร่วมมือเพื่อส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียน					
11	การเข้ามามีส่วนร่วมกับกิจกรรมในวันสำคัญต่างๆ ของโรงเรียน					
12	ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอนตามความรู้ ความสามารถ					
13	ผู้ปกครองมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ปฏิบัติการสอนและติดต่อสื่อสารกับสถานศึกษาและผู้ปฏิบัติการสอน					
14	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการอาสาช่วยพัฒนาสิ่งแวดล้อมภายในโรงเรียน					
15	การมีส่วนร่วมในการอาสาเป็นแบบอย่างให้แก่ลูกและช่วยฝึกทักษะด้านกีฬา/ปรุงอาหาร					
16	การจัดตั้งกลุ่ม/ชมรม/เครือข่ายผู้ปกครองเพื่อเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก					
17	การอ่านหนังสือให้ลูกฟัง และเลือกดูรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์พร้อมกับลูก					
18	การอาสาจัดหาข้อมูลข่าวสารเพื่อเพิ่มทักษะของลูก					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		รวม	5	4	3	2
	ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน					
19	การจัดสภาพแวดล้อมที่บ้านให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก					
20	การพบปะผู้ปฏิบัติการสอนของลูกอย่างสม่ำเสมอเพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลของลูกขณะอยู่ที่บ้าน					
21	ผู้ปกครองเข้าใจงานของผู้ปฏิบัติการสอนและเพิ่มการช่วยเหลือสถานศึกษาและอาจจะนำงานของสถานศึกษากลับไปทำที่บ้าน					
22	การมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือการบ้านของนักเรียน					
23	การมีส่วนร่วมในการให้คำแนะนำเสนอแนะการเรียนการสอน					
24	ผู้ปกครองได้เรียนรู้วิธีสนับสนุน กระตุ้นและช่วยนักเรียนในช่วงที่เด็กอยู่ที่บ้าน					
25	ผู้ปกครองมีการพูดคุยปรึกษาเกี่ยวกับเรื่องการเรียนการสอน					
26	ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตรในแต่ละปีและสิ่งที่เด็กได้เรียนในแต่ละวิชา					
27	การดูแลลูกในเรื่องการไปสถานศึกษาอย่างสม่ำเสมอการเรียนและการทำการบ้านอย่างใกล้ชิด					
	ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง					
28	การพบปะเครือข่ายผู้ปกครองและบุคลากรภายในสถานศึกษา					
29	การมีส่วนร่วม เข้าร่วมฟังและอบรมเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา					
30	การเข้าร่วมคิด วิเคราะห์ และช่วยแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานของสถานศึกษา					
31	การเข้าร่วมประเมินผลดำเนินงานเพื่อติดตามตรวจสอบและให้ความคิดเห็นร่วมกันรับผิดชอบ					
32	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเสนอแนะนโยบายเกี่ยวกับการพัฒนาผู้เรียน					
33	ผู้ปกครองตระหนักว่าตนมีสิทธิมีเสียงในการตัดสินใจของสถานศึกษา					
34	ผู้ปกครองได้แบ่งปันประสบการณ์และความเชื่อมโยงกับครอบครัวอื่น					
35	การให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อโรงเรียนในเรื่องต่างๆ					
36	ผู้ปกครองได้แสดงความชื่นชมต่อทักษะการสอนของครู					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
	ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน					
37	ทำหน้าที่ประสานแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา					
38	ทำหน้าที่เชื่อมโยงบุคลากรในชุมชนที่มีความสามารถด้านการศึกษาเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา					
39	การระดมทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร ภูมิปัญญาในท้องถิ่นเงินทุน วิทยากรใหม่ๆ หรือ เทคโนโลยีเพื่อช่วยเหลือสถานศึกษา					
40	มีข้อมูลข่าวสารของชุมชนให้เด็กและครอบครัวเกี่ยวกับสุขภาพประเพณี วัฒนธรรมและบริการต่างๆ					
41	ให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งทรัพยากรต่างๆ แก่สถานศึกษา ได้แก่ บุคลากรหรือภูมิปัญญาในท้องถิ่น					
42	ช่วยประสานงานหรือระดมทรัพยากรต่างๆ ให้แก่สถานศึกษาที่ตนมีส่วนร่วมเพื่อช่วยเหลือให้สถานศึกษาสามารถบริหารงานได้อย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ					
43	การมีส่วนร่วมในการจัดแหล่งเรียนรู้ในชุมชน					
44	การมีส่วนร่วมในการบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน					
45	มีส่วนร่วมในการระดมทรัพยากรเพื่อจัดการศึกษาโดยการบริจาคทรัพย์สินให้กับสถานศึกษา					

ตอนที่ 3 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษา
ของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง โปรดแสดงข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะแนวทางพัฒนา สภาพและปัญหา การมีส่วนร่วม
ของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

1. ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

.....

.....

.....

2. ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

.....

.....

.....

3. ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

.....

.....

.....

4. ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

.....

.....

.....

5. ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

.....

.....

.....

ขอความกรุณาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งว่าท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อทุกตอนแล้ว ด้วยความ
ขอบคุณอย่างสูง

แบบสัมภาษณ์เพื่อการวิจัย

(ผู้ปกครองนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6)

เรื่อง สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ชุดนี้จัดทำขึ้นเพื่อเป็นส่วนประกอบในการทำวิจัยในหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษา สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี ผู้วิจัยขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดตอบตามความจริงผู้วิจัยจะเก็บรักษาข้อมูลของท่านเป็นความลับ จะไม่มีผลเสียหาย หรือกระทบกระเทือนต่อ โรงเรียนของท่านแต่อย่างใด ฉะนั้นผู้วิจัยขอความร่วมมือให้ท่านตอบตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

โรงเรียน.....สังกัด.....

ตำบล.....อำเภอ /เขต.....จังหวัด.....

สัมภาษณ์วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

แบบสัมภาษณ์เรื่องการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี มี 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

1.เพศ

( ) ชาย

( ) หญิง

2. อายุ

- ( ) ต่ำกว่า 25 ปี   ( ) 26 – 35 ปี
 ( ) 36 – 45 ปี   ( ) 46 ปี ขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

- ( ) ประถมศึกษา
 ( ) มัธยมศึกษา / เทียบเท่า
 ( ) อนุปริญญา/ ปริญญาตรี
 ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชน
 สอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี

ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองสังเกตุดูการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาลูกอย่างต่อเนื่อง หรือไม่

.....

2. ผู้ปกครองคาดหวังกับโรงเรียนมากน้อยแค่ไหน

.....

3. ผู้ปกครองมีวิธีการเลี้ยงดูให้ลูกขยันไปโรงเรียนอย่างไร กรุณาอธิบายและยกตัวอย่างประกอบ

.....

4. การเยี่ยมบ้านควรมีในแผนนโยบายของโรงเรียนหรือไม่ และช่วงเวลาไหนเหมาะสม

.....

ด้านกรอาสาสมัครของผู้ปกครอง

1. ผู้ปกครองคิดอย่างไร กับการเข้ามามีส่วนร่วมในการอาสาสมัครกับโรงเรียน

.....

2. ทางโรงเรียนแจ้งข่าวสารเกี่ยวกับการเรียนของลูกให้ผู้ปกครองรับทราบบ้างไหม

.....

ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

1. ผู้ปกครองเห็นว่าโรงเรียนควรเพิ่มการบ้านให้แก่นักเรียนมากขึ้นหรือน้อยลง

.....

2. ผู้ปกครองคิดว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในเรื่องของการบ้านมากน้อยแค่ไหน

.....

3. ปัจจุบันโรงเรียนกับผู้ปกครองมีส่วนร่วมแก้ปัญหานักเรียนอย่างไร

.....

4. ปัจจุบันทางโรงเรียนมีการประสานกับผู้ปกครองนักเรียนบ่อยขึ้นหรือไม่ และช่องทางไหนที่สะดวกมากที่สุด

.....

ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1. ปัจจุบันชุมชนเข้ามามีบทบาทด้านใดบ้าง

.....

2. ปัจจุบันโรงเรียนยังให้ความสำคัญกับชุมชนมากน้อยแค่ไหน และควรให้ความสำคัญด้านไหนมากที่สุด

.....

3. ผู้ปกครองมีแนวทางอย่างไร ที่จะให้โรงเรียนแก้ปัญหาเกี่ยวกับชุมชน

.....

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความร่วมมือจากท่านเป็นอย่างดี ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูงและขอวิงวอนต่อพระองค์อัลลอฮ์ ﷻ โปรดประทานความรัก ความเมตตาแด่ท่าน ครอบครัวของท่าน ด้วยเถอะ

นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารและการจัดการการศึกษาอิสลาม

วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ค

เอกสารราชการ

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 2210

ที่ มอ 751/ 325 วันที่ 4 เมษายน 2557

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดร.อิบรอฮีม ณรงค์รักษาเขต

ด้วยนายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะดู นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร และการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวกูเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาเล็งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของ แบบสอบถาม ตลอดจนข้อเสนอนี้ๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงหรือแก้ไขให้มีความ ถูกต้อง และสมบูรณ์ต่อไป พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ดร.อะหมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

บันทึกข้อความ

ส่วนราชการ สำนักงานเลขาธิการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา ☎ 2210

ที่ มอ 751/ 326 วันที่ 4 เมษายน 2557

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เรียน รองศาสตราจารย์ ดลมนรรัตน์ บากา

ด้วยนายอัมหมัดนาซีรีน โต๊ะดู นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร และการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวกูเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พิจารณาเล็งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติเหมาะสม จึงใคร่ขอกความอนุเคราะห์จากท่านได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความเที่ยงตรงตามวัตถุประสงค์ของแบบสอบถาม ตลอดจนข้อเสนอนั้นๆ เพื่อให้ผู้วิจัยได้นำไปปรับปรุงหรือแก้ไขให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ต่อไป พร้อมกันนี้ขอส่งแบบสอบถาม และข้อมูลสำหรับผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบแบบสอบถาม จำนวน 1 ชุด

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

(ดร.อะหมัด ยี่สุนทร)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

ที่ ศธ 0521.2.08/562

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลคูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

4 เมษายน 2557

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.อับดุลเลาะ ยีเลาะ

สิ่งที่ส่งมาด้วย 1. เอกสารงานวิจัย จำนวน 1 ชุด

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน 1 ชุด

ด้วยนายมุฮัมหมัดนาซีรีน โตะละดู นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร และการจัดการการศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิเลาะ แวอะเซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ ทางมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี เล็งเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และมีพิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีคุณสมบัติเหมาะสมในการเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบคุณภาพแบบสอบถาม อันเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย ดังกล่าว เพื่อผู้วิจัยได้นำปรับปรุงหรือแก้ไขให้มีความถูกต้อง และสมบูรณ์ต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 0 7333 1305

ที่ ศธ 0521.2.08 /812

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

21 กรกฎาคม 2557

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ข้อมูลเพื่อการวิจัยของนักศึกษาปริญญาโท

เรียน ผู้บริหาร โรงเรียน.....

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน.....ชุด

ด้วย นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะกู นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการบริหาร และการจัดการ การศึกษาอิสลาม วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขต ปัตตานี กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียน โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวกู เซ็ง เป็นอาจารย์ที่ปรึกษา

ในการนี้ นักศึกษาจะต้องเก็บข้อมูลจากท่าน โดยตอบแบบสอบถาม จึงใคร่ขอความ อนุเคราะห์จากท่าน ได้โปรดให้ข้อมูลในครั้ง นี้ เพื่อการดำเนินการวิจัยต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์และขอขอบคุณเป็นอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

สำนักงานเลขานุการ วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทรศัพท์ 080-5415030

Prince of Songkla University
Pattani Campus

ภาคผนวก ง

ตารางวิเคราะห์ค่า OIC

ตารางแสดงสรุปผล ค่า OIC จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของนักเรียนโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา

อิสลามในจังหวัดปัตตานี

1.ด้านการอบรมเลี้ยงดูในฐานะผู้ปกครอง

	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	รวม	รวม ค่า OIC
1	1	1	1	3	1
2	1	-1	1	2	0.66
3	1	-1	1	2	0.66
4	1	-1	1	2	0.66
5	1	1	1	3	1
6	1	1	1	3	1
7	1	1	-1	2	0.66
8	1	1	1	3	1
9	1	1	1	3	1

ตารางแสดงสรุปผล ค่า OIC จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

2.ด้านการอาสาสมัครของผู้ปกครอง

	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	รวม	รวม ค่า OIC
1.	1	1	1	3	1
2.	1	1	1	3	1
3.	1	1	1	3	1
4.	1	-1	1	2	0.66
5.	1	1	1	3	1
6.	1	1	1	3	1
7.	1	1	1	3	1
8.	1	1	-1	2	0.66
9.	1	1	-1	2	0.66

ตารางแสดงสรุปผล ค่า OIC จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

3.ด้านการเรียนรู้ที่บ้าน

	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	รวม	รวม ค่า OIC
1.	1	1	1	3	1
2.	1	-1	1	2	0.66
3.	1	1	1	3	1
4.	1	1	1	3	1
5.	1	1	1	3	1
6.	1	1	1	3	1
7.	1	1	1	3	1
8.	1	1	-1	2	0.66
9.	1	1	1	3	1

ตารางแสดงสรุปผล ค่า OIC จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

4.ด้านการตัดสินใจร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครอง

	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	รวม	รวม ค่า OIC
1.	1	-1	1	2	0.66
2.	1	1	1	3	1
3.	1	1	1	3	1
4.	1	1	1	3	1
5.	1	1	1	3	1
6.	1	1	1	3	1
7.	1	1	1	3	1
8.	1	1	1	3	1
9.	1	1	1	3	1

ตารางแสดงสรุปผล ค่า OIC จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน

5.ด้านการร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3	รวม	รวม ค่า OIC
1.	1	1	1	3	1
2.	1	1	1	3	1
3.	1	1	1	3	1
4.	1	1	1	3	1
5.	1	1	1	3	1
6.	1	1	1	3	1
7.	1	1	1	3	1
8.	1	1	1	3	1
9.	1	1	-1	2	0.66

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ - สกุล

นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู

รหัสประจำตัวนักศึกษา

5320420107

วุฒิการศึกษา

วุฒิ

ชื่อสถาบัน

ปีที่สำเร็จการศึกษา

ศิลปศาสตรบัณฑิต

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

2553

(ตะวันออกเฉียงใต้)

วิทยาเขตปัตตานี

ทุนการศึกษา

ทุนอุดหนุนการวิจัยเพื่อวิธานิพนธ์ จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตำแหน่งและสถานที่ทำงาน

เจ้าหน้าที่ออกเอกสารสิทธิ์ น.ค.3 นิคมโคกโพธิ์ หมู่ที่ 9 ตำบลโคกโพธิ์ อำเภอโคกโพธิ์

จังหวัดปัตตานี

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงาน

นายมุฮัมหมัดนาซีรีน โต๊ะลู และนิเลาะ แวอุเซ็ง “การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาของโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในจังหวัดปัตตานี” การประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 2 วันที่ 24 ธันวาคม 2557 ณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี